

Bardu kommune

STÅSTEDSANALYSE

UTARBEIDET AV BEDRIFTSKOMPETANSE AS
2016

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning

2. Befolkning og demografi

2.1	Faktisk utvikling	4
2.2	Prognoser.....	8

3. Kommuneøkonomi

3.1	Faktisk utvikling	11
3.1.1	Frie inntekter	11
3.1.2	Handlefrihet	16
3.1.3	Sammenligning brutto driftsinntekter 2009 - 2015.....	17
3.1.4	Inntekts- og utgiftsutvikling	18
3.1.5	Kostra-data – Arter	19
3.1.6	Kostra-data – Sammenligning arter 2015.....	23
3.1.7	Kostra-data – Utvikling over tid etter tjenestoområder.....	25
3.1.8	Kostra-data – Tjenstesammenligning 2015	28
3.1.9	Gjeld og gjeldsbelastning	34
3.1.10	Investeringer	37
3.1.11	Likviditet	39
3.1.12	Fondsutvikling	40
3.1.13	Gjeld og fond	45
3.2	Prognoser	46
3.2.1	Konsekvensjustert framskriving	46
3.3	Handlingsregler	47
3.4	Konklusjoner	49

4. Vedlegg

4.1	Grunnlagsdata - befolkning og demografi	53
4.2	Grunnlagsdata – kommuneøkonomi	55

1. Innledning

I forbindelse med budsjett for 2016 vedtok kommunestyret i Bardu kommune at det skal foretas en ekstern gjennomgang av organisasjonen. Gjennomgangen skal ha fokus på drift og organisering av hele virksomheten og skal søke svar på følgende spørsmål:

- Har Bardu kommune riktig nivå på tjenesteproduksjon og driftsrammer på det enkelte tjenesteområde?
- Har Bardu kommune riktig organisasjonsmodell for å styre, gjennomføre og sikre forsvarlig leveranse innen tjenesteområdene herunder administrasjon og styring?

Bardu kommune har engasjert Bedriftskompetanse as til å gjennomføre en driftsanalyse og en organisasjonsgjennomgang for å identifisere tiltak som søker svar på disse overordnede spørsmålene og foreslår løsninger på de utfordringer kommunen står overfor i dag. Arbeidet skal gjennomføres med involvering av kommunens organisasjon, herunder tillitsvalgte.

Våre analyser er tredelt, en ståstedsanalyse som er en overordnet kommunaløkonomisk analyse, en ressursanalyse på definerte tjenesteområder og en organisasjonsanalyse.

Denne ståstedsanalysen er den overordnede analysen der vi ser på sentrale utviklingstrekk. Hensikten med analysen er å gi kommunen et grunnlag for å drøfte sentrale problemstillinger og utfordringer i egen kommune. Analysene skal etablere en felles forståelse av nåsituasjonen som utgangspunkt for konstruktive diskusjoner og planlegging. I tillegg skal denne analysen peke på tjenesteområder som bør vies spesiell oppmerksomhet i ressursanalysen

Denne ståstedsanalysen er organisert på følgende måte:

1. Utviklingstrekk – faktisk utvikling

- Folketall og demografi
- Økonomiske utviklingstrekk

Her er tanken å synliggjøre historiske data fram til i dag innen folketall/demografi og kommunens økonomi. Hensikten er å gi et bilde av hvordan utviklingen har vært de siste årene. Demografien er gruppert etter inndelingen i inntektssystemet da det har direkte relevans for rammetilskuddet. I det økonomiske bildet er det foretatt et utvalg av indikatorer som er sentral i den enkelte kommunes økonomi og innen KOSTRA.

2. Prognoser

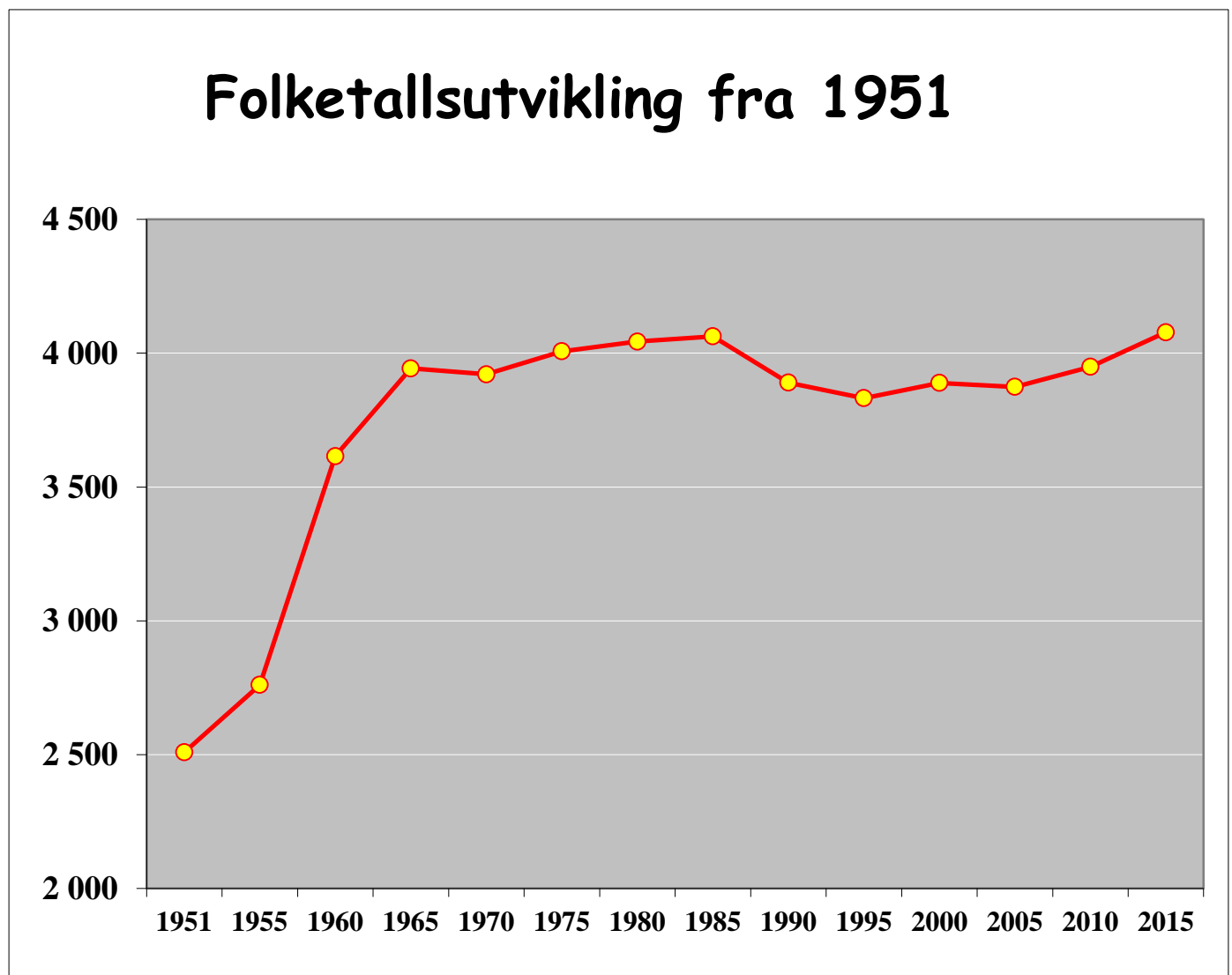
- Innbyggerprognoser og demografi
- Konsekvensjustert framskrivning av økonomien

I folketalsprognosene benytter vi oss av et valgt alternativ fra Statistisk Sentralbyrå, SSB, og begrunner det. Framskrivningen av rammetilskuddet og skatt på inntekt og formue er basert på dagens inntektssystem ved å benytte prognosemodellen som er utarbeidet av Kommunens Sentralforbund.

Alt datagrunnlag er samlet i tabeller i vedlegget bakerst i analysedokumentet. Kommunen får i tillegg oversendt hele analysen i et regneark som kan benyttes av administrasjonen framover og bygges videre på.

2. Befolkning og demografi

2.1 Faktisk utvikling

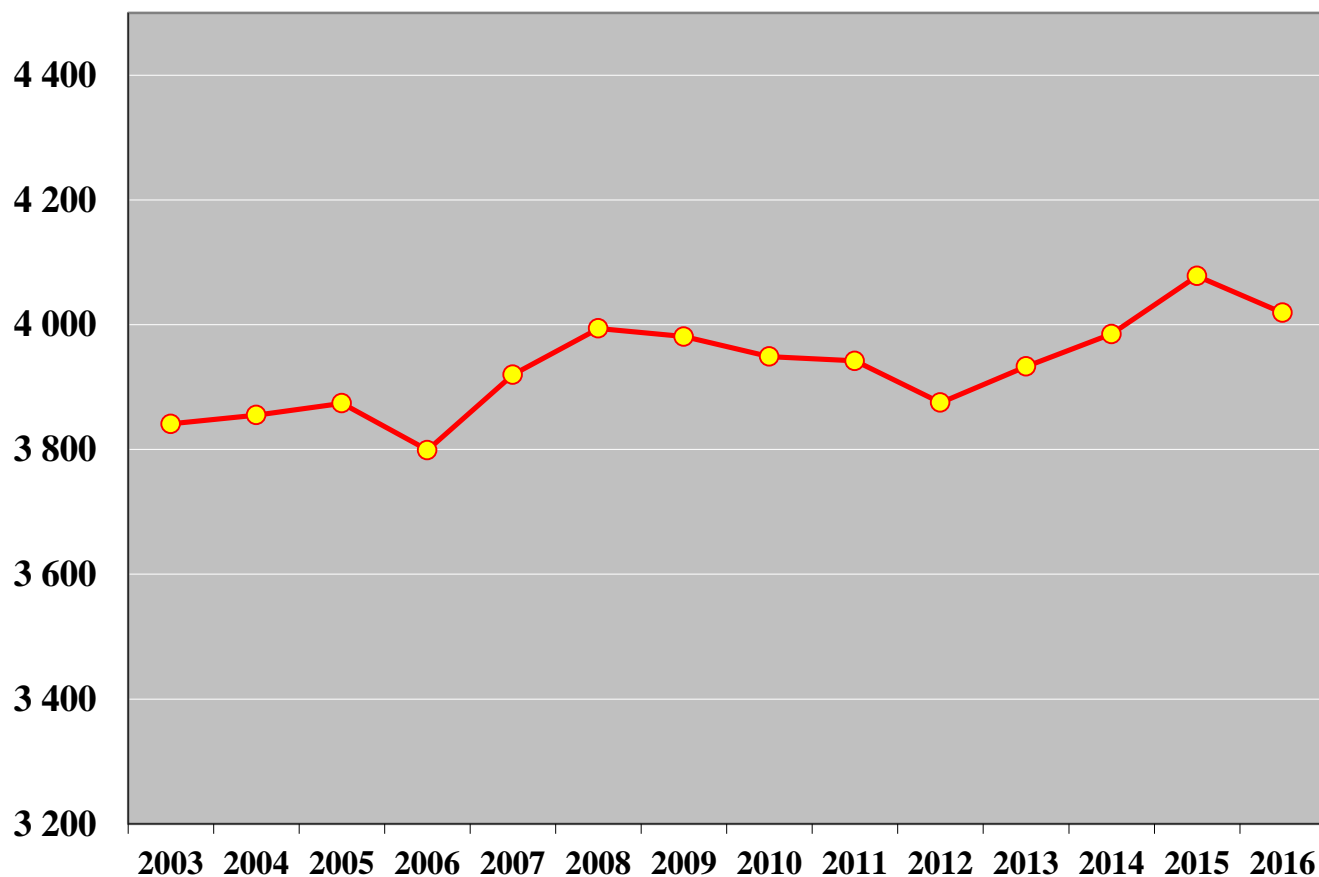

Historisk	1951	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990
Innbyggere i alt	2 509	2 761	3 615	3 943	3 921	4 007	4 043	4 063	3 890
Historisk	1995	2000	2005	2010	2015	2016		%-vis endr.51-15	
Innbyggere i alt	3 832	3 889	3 874	3 949	4 078	4 019		60,2	

Innbyggertallene er hentet fra offisiell statistikk fra Statistisk Sentralbyrå. (SSB)

Vi ser at folketallet har økt sterkt fra 1951 til 1965 for deretter å flate ut. Fra 1951 har det blitt 1 510 flere innbyggere i Bardu kommune, en økning på 60,2 %.

De siste årene

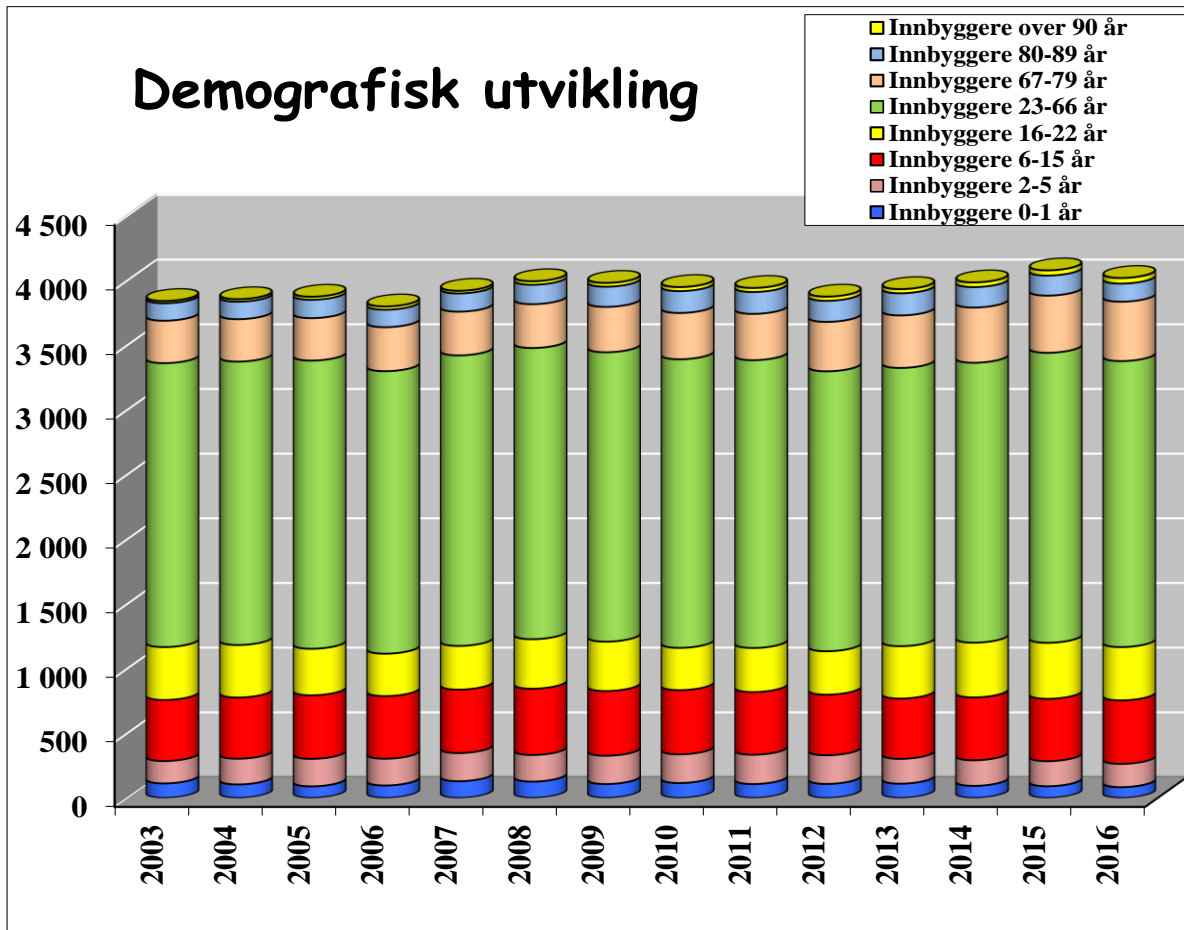
De siste årene	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Innbyggere i alt	3 841	3 855	3 874	3 799	3 920	3 994	3 981	3 949	3 942
De siste årene	2012	2013	2014	2015	2016		% -vis endring 2003-16		
Innbyggere i alt	3 875	3 933	3 985	4 078	4 019		4,6		

Her ser vi at folketallet har gått litt opp og ned i perioden og at det fra 2012 økte jevnt fram til 2015 mens det har gått litt ned igjen siste året.

Fra 2003 er det blitt 178 flere personer i Bardu, noe som utgjør en prosentvis økning på 4,6 % de siste 13 årene, noe som tilsvarer en gjennomsnittlig årlig økning på 0,4 %.

For ordens skyld kan det nevnes at folketallet i Bardu var på 4 021 personer 01 07 2016, en økning på 2 personer første kvartal i år.

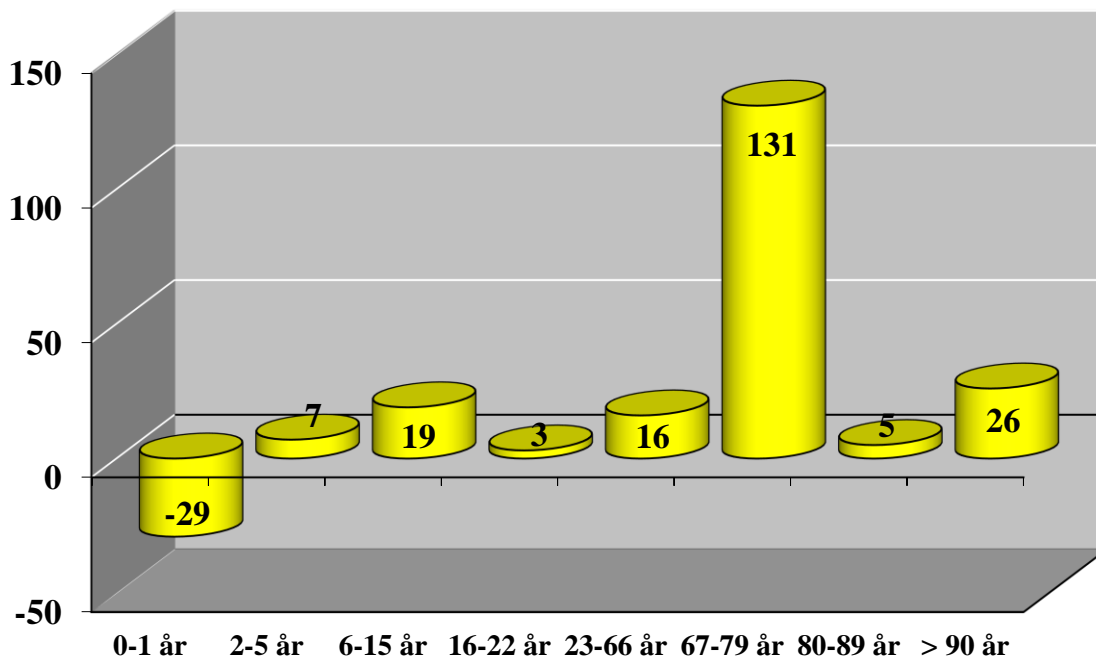
Demografisk utvikling

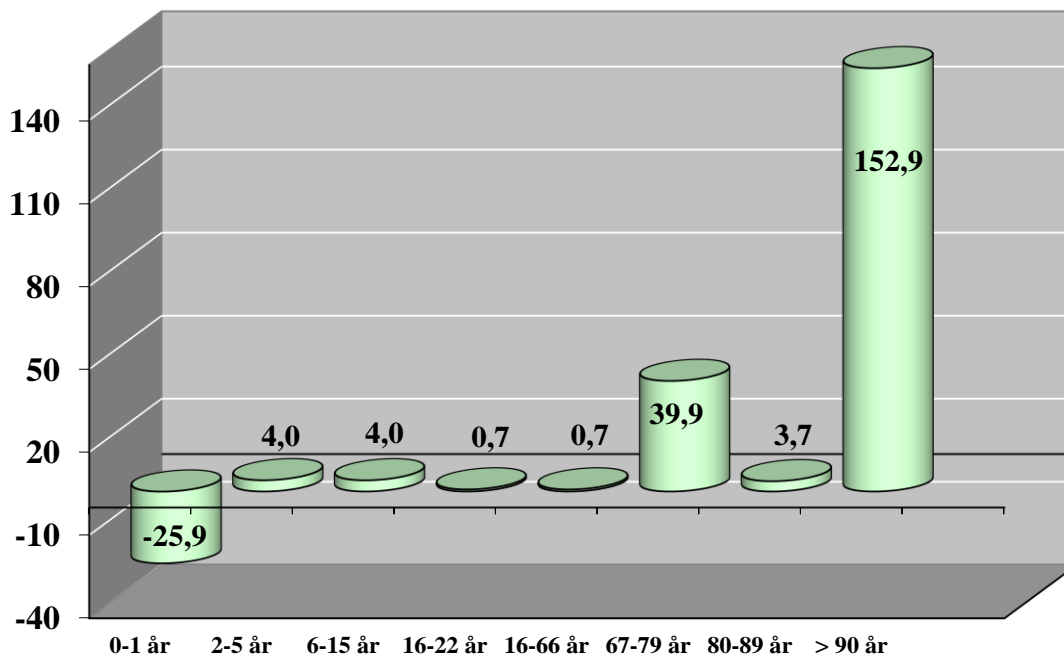
Tall pr. 01.01	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Innbyggere 0-1 år	112	104	89	96	129	126	107	115	107
Innbyggere 2-5 år	173	199	213	207	218	206	219	222	227
Innbyggere 6-15 år	472	473	491	484	490	512	500	496	484
Innbyggere 16-22 år	409	406	360	328	338	383	382	327	341
Innbyggere 23-66 år	2 195	2 191	2 228	2 184	2 246	2 251	2 237	2 231	2 225
Innbyggere 67-79 år	328	328	328	340	338	339	351	358	358
Innbyggere 80-89 år	135	135	142	135	141	150	156	169	169
Innbyggere over 90 år	17	19	23	25	20	27	29	31	31
Innbyggere i alt	3 841	3 855	3 874	3 799	3 920	3 994	3 981	3 949	3 942
Tall pr. 01.01	2012	2013	2014	2015	2016	2003-16	2003-16 %		
Innbyggere 0-1 år	108	110	93	90	83	-29	-25,9		
Innbyggere 2-5 år	222	192	198	194	180	7	4,0		
Innbyggere 6-15 år	468	466	486	482	491	19	4,0		
Innbyggere 16-22 år	336	405	423	433	412	3	0,7		
Innbyggere 23-66 år	2 164	2 151	2 164	2 242	2 211	16	0,7		
Innbyggere 67-79 år	382	406	427	442	459	131	39,9		
Innbyggere 80-89 år	163	171	158	155	140	5	3,7		
Innbyggere over 90 år	32	32	36	40	43	26	152,9		
Innbyggere i alt	3 875	3 933	3 985	4 078	4 019	178	4,6		

Grafen illustrerer den demografiske utviklingen der ulike grupper er lagt på hverandre. Inndelingen er gjort etter den demografiske inndelingen i inntektssystemet.

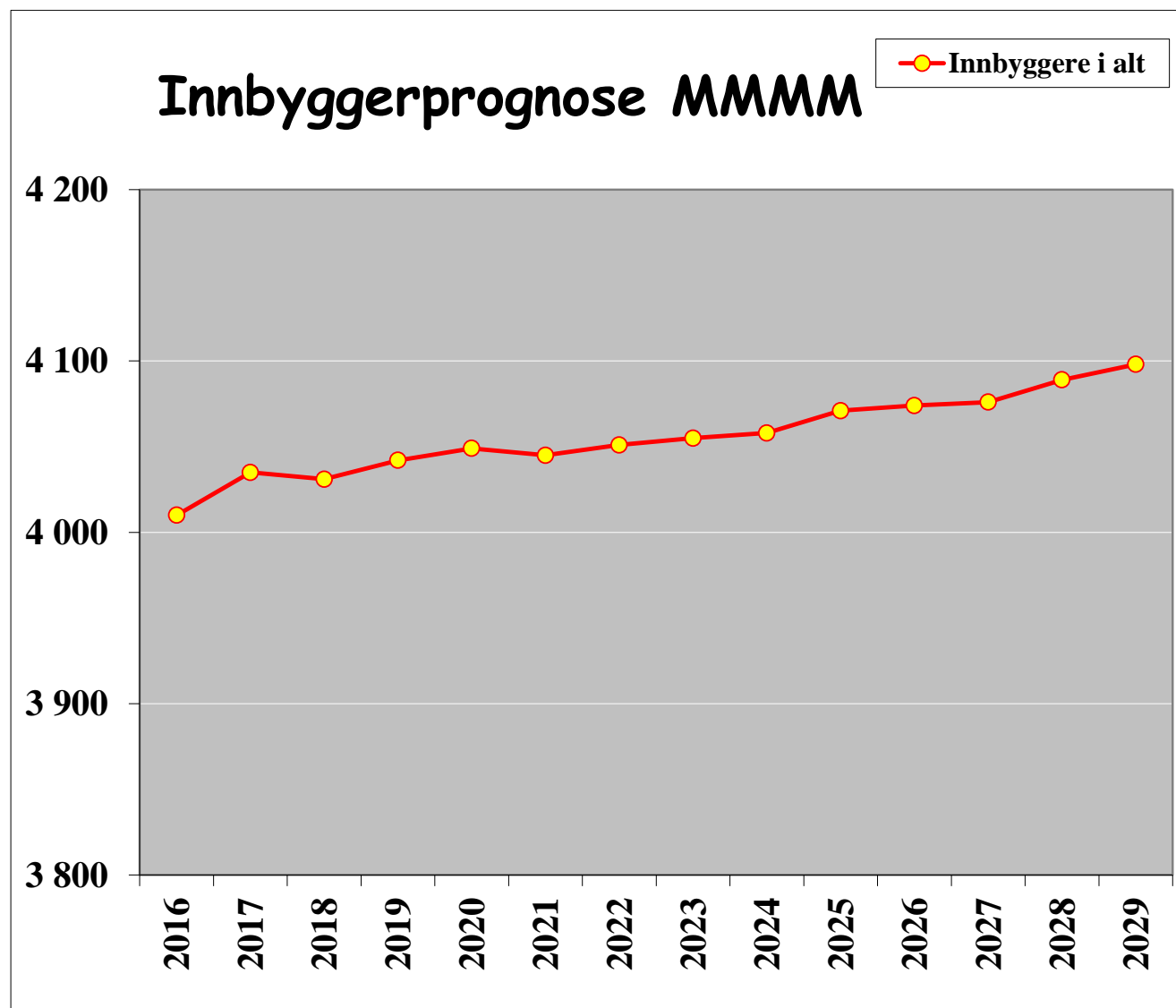
Endringer Bardu 2003-2016

Prosentvise endringer fra 2003

2.2 Prognoser

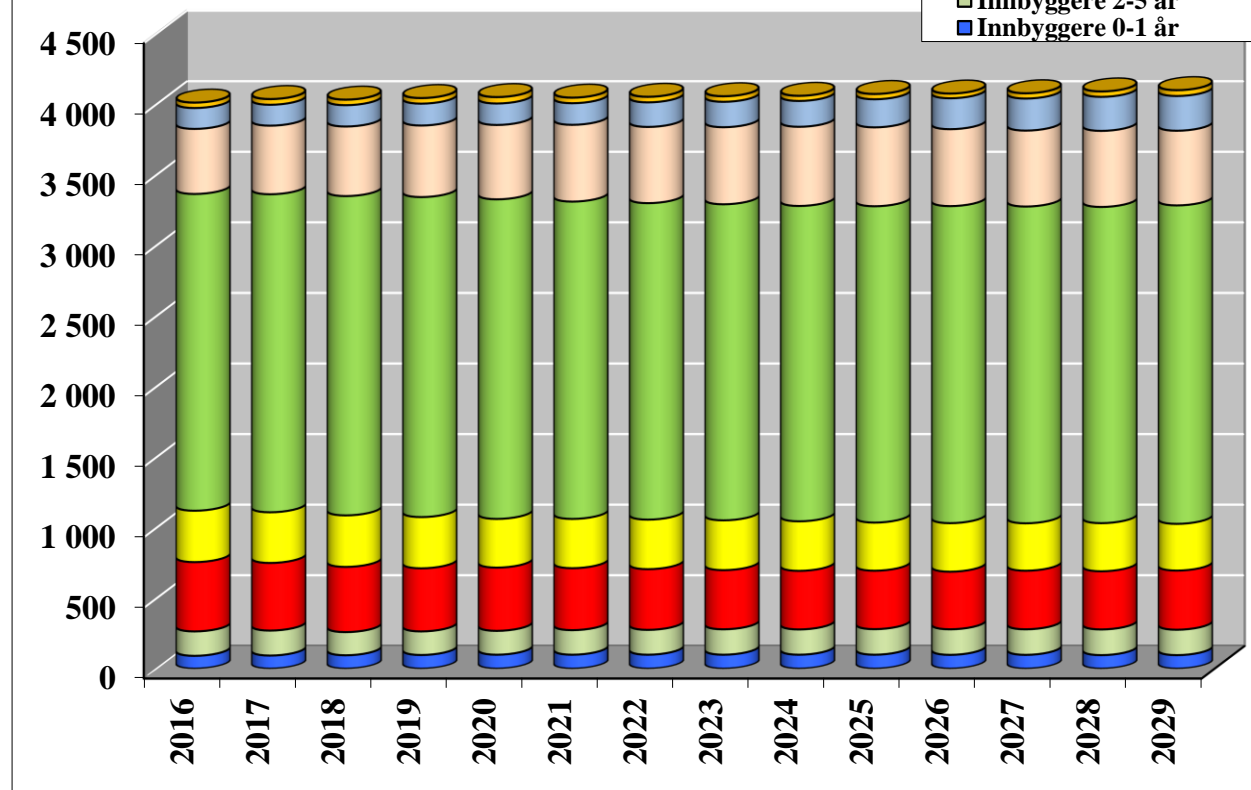
År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bardu	4 010	4 035	4 031	4 042	4 049	4 045	4 051
År	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bardu	4 055	4 058	4 071	4 074	4 076	4 089	4 098

SSB utarbeidet i 2009 befolkningsprognoser i ni ulike alternativer. Denne prognosen er basert på alternativ MMMM fra SSB som står for middels nasjonal vekst med forutsetninger om: middels fruktbarhet, levealder, innlandsmobilitet og netto innvandring, da dette alternativet stemmer best med den faktiske utviklingen i Bardu.

Vi har forstått det slik at det er noen spesielle omstendigheter fra Bardu kommune som forsvarskommune som indikerer at innbyggerprognosen til SSB kan være noe for optimistisk.

Vi ser at prognosen indikerer en økning i folketallet på om lag 90 personer fram til 2029, en økning som tilsvarer rundt 2,2 %.

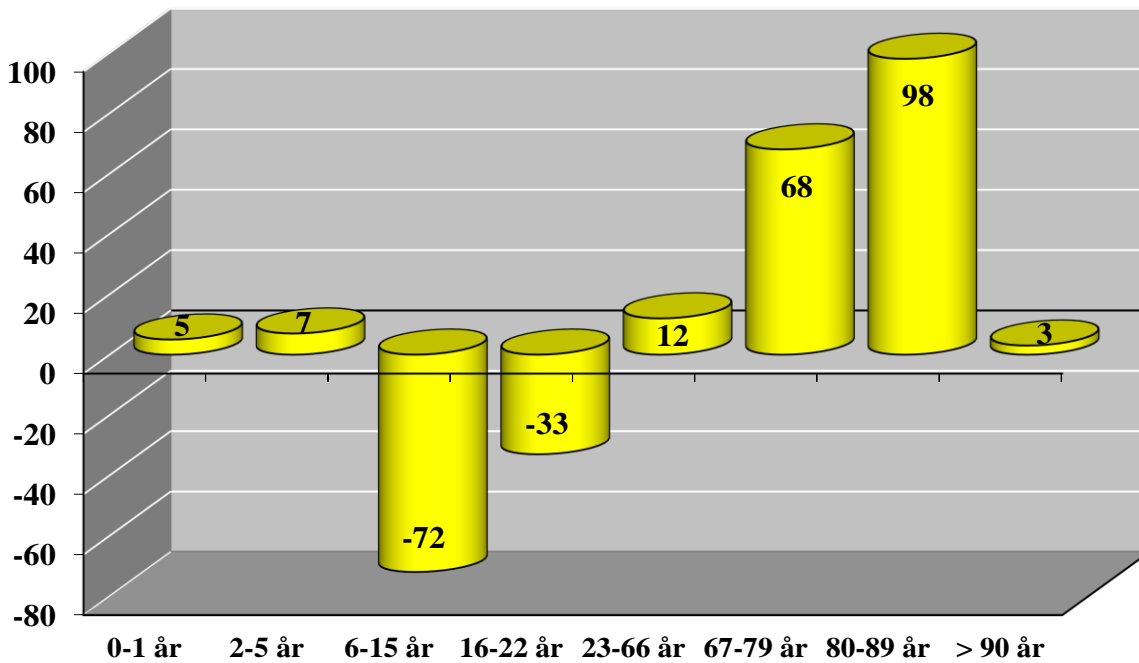
Demografisk prognose MMMM

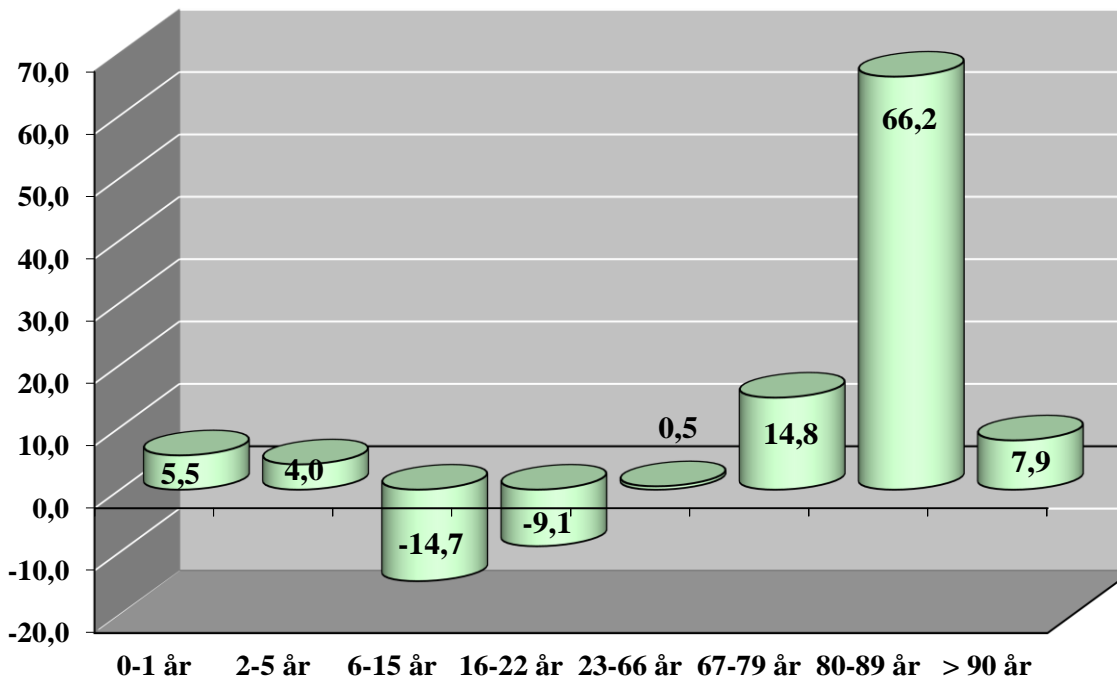
Tall pr. 01.01	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Innbyggere 0-1 år	91	93	95	97	99	99	99
Innbyggere 2-5 år	173	177	164	167	169	174	176
Innbyggere 6-15 år	491	479	462	447	448	439	430
Innbyggere 16-22 år	364	359	365	363	345	349	351
Innbyggere 23-66 år	2 244	2 253	2 262	2 267	2 264	2 248	2 242
Innbyggere 67-79 år	461	486	493	507	527	544	540
Innbyggere 80-89 år	148	148	151	155	152	153	174
Innbyggere over 90 år	38	40	39	39	45	39	39
Innbyggere i alt	4 010	4 035	4 031	4 042	4 049	4 045	4 051

Tall pr. 01.01	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Innbyggere 0-1 år	99	99	99	98	98	96	96
Innbyggere 2-5 år	180	179	181	181	181	182	180
Innbyggere 6-15 år	419	415	414	408	415	412	419
Innbyggere 16-22 år	353	351	341	344	336	341	331
Innbyggere 23-66 år	2 239	2 234	2 241	2 246	2 244	2 240	2 256
Innbyggere 67-79 år	546	561	559	545	538	539	529
Innbyggere 80-89 år	180	183	199	219	227	241	246
Innbyggere over 90 år	39	36	37	33	37	38	41
Innbyggere i alt	4 055	4 058	4 071	4 074	4 076	4 089	4 098

Prognose Bardu 2016-2029 MMMM

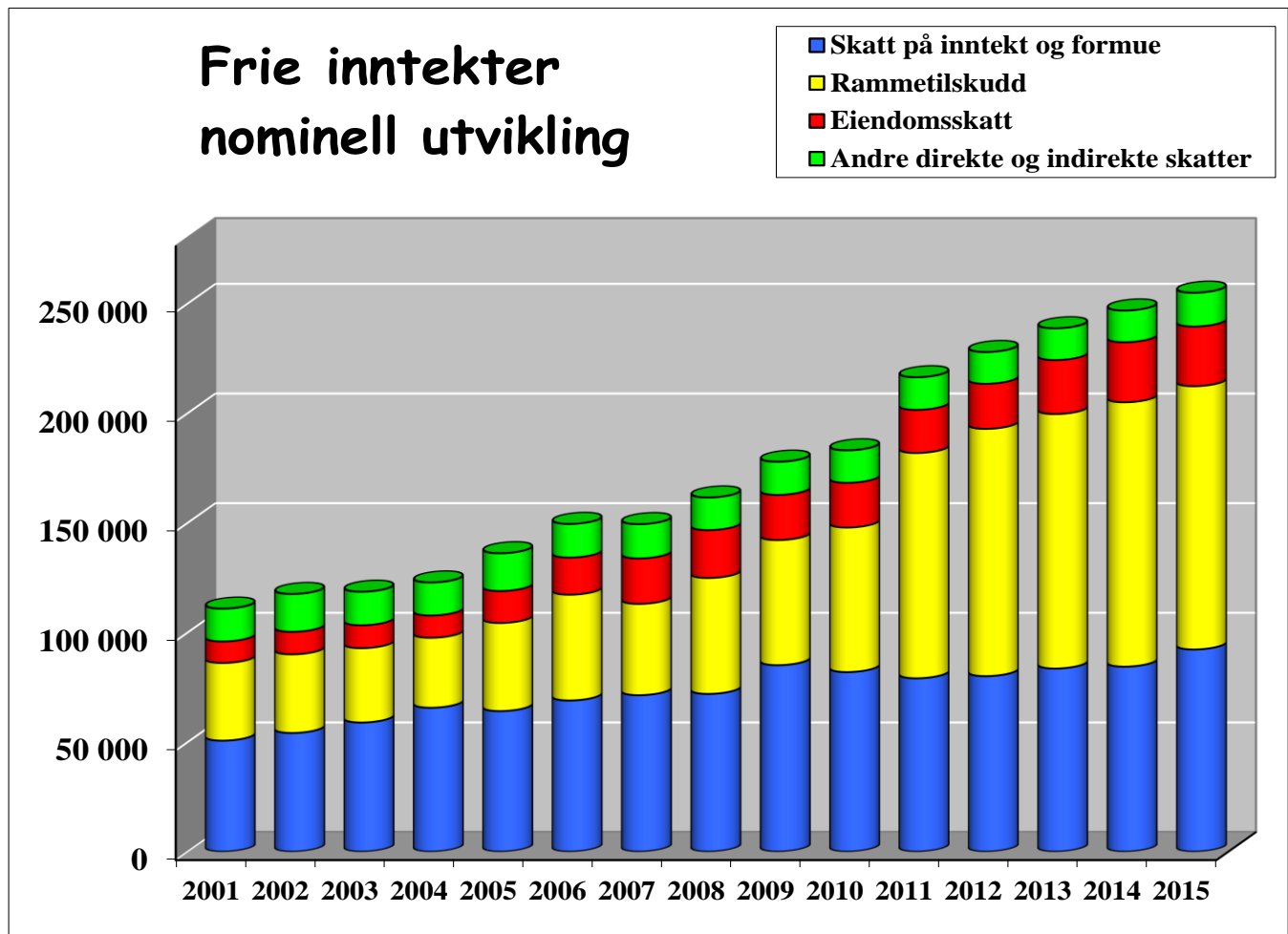
Prognose i % Bardu 2016-2029 MMMM

3. Kommuneøkonomi

3.1 Faktisk utvikling

3.1.1 Frie inntekter

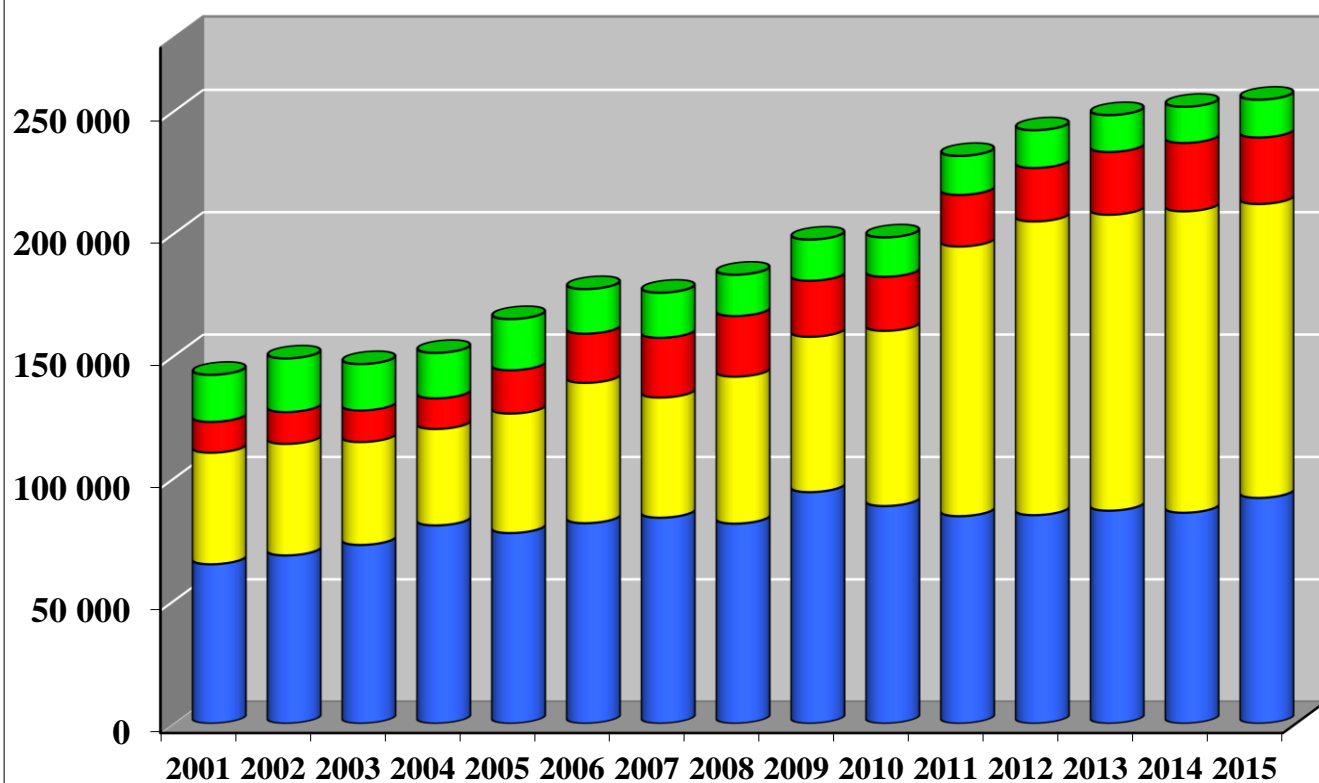
Tall i 1000 kr.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Skatt på inntekt og formue	50 623	54 114	58 894	65 624	64 095	68 940	71 357	71 938	85 032
Eiendomsskatt	9 781	10 242	10 421	10 145	14 567	16 919	20 714	21 813	20 591
Andre skatter/kons.avg etc.	14 954	17 236	15 280	15 049	17 213	15 332	15 623	14 848	15 122
Rammetilskudd	35 439	35 899	33 929	31 935	40 199	48 264	41 653	52 890	57 067
Sum frie inntekter-nominelt	110 797	117 491	118 524	122 753	136 074	149 455	149 347	161 489	177 812

Tall i 1000 kr.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	%-vis endring 01-15
Skatt på inntekt og formue	81 902	79 059	80 045	83 511	84 362	92 208	82,1
Eiendomsskatt	20 361	19 673	20 554	24 601	27 366	27 174	177,8
Andre skatter/kons.avg etc.	14 803	14 849	14 466	14 464	14 464	15 422	3,1
Rammetilskudd	65 945	102 752	112 781	116 072	120 589	120 087	238,9
Sum frie inntekter-nominelt	183 011	216 333	227 846	238 648	246 781	254 891	130,1

Figuren viser de frie inntektstypene lagt på hverandre for å synliggjøre den nominelle utviklingen av frie inntekter i perioden. Nominell utvikling i frie inntekter fra 2001 til og med 2015 har vært på 130,1 %.

Frie inntekter reell utvikling

- Skatt på inntekt og formue
- Rammetilskudd
- Eiendomsskatt
- Andre skatter/kons.avg etc.

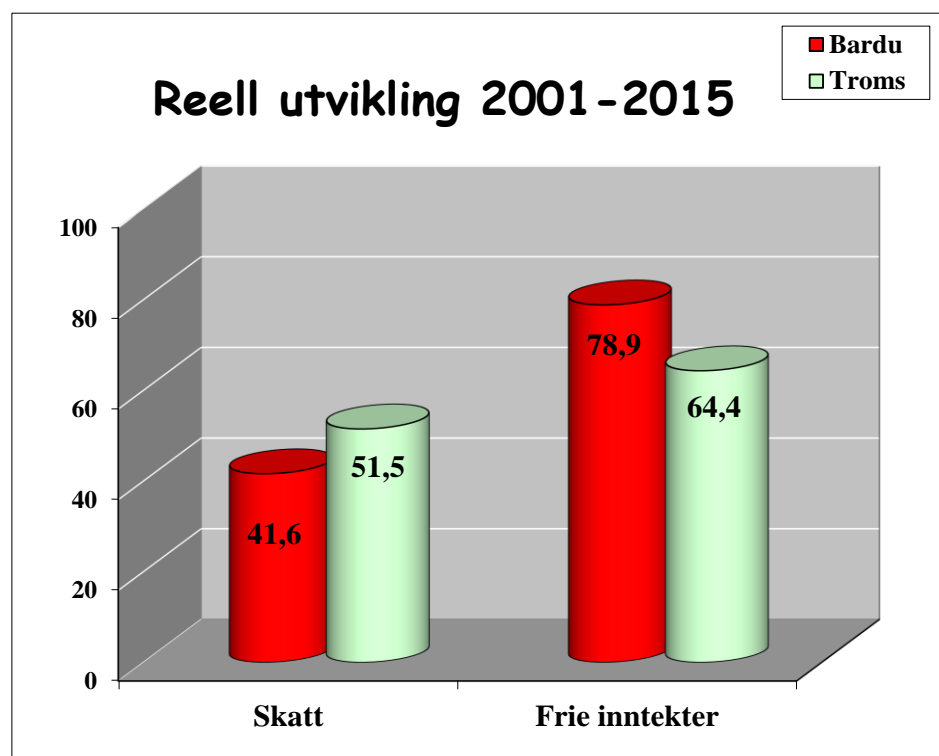
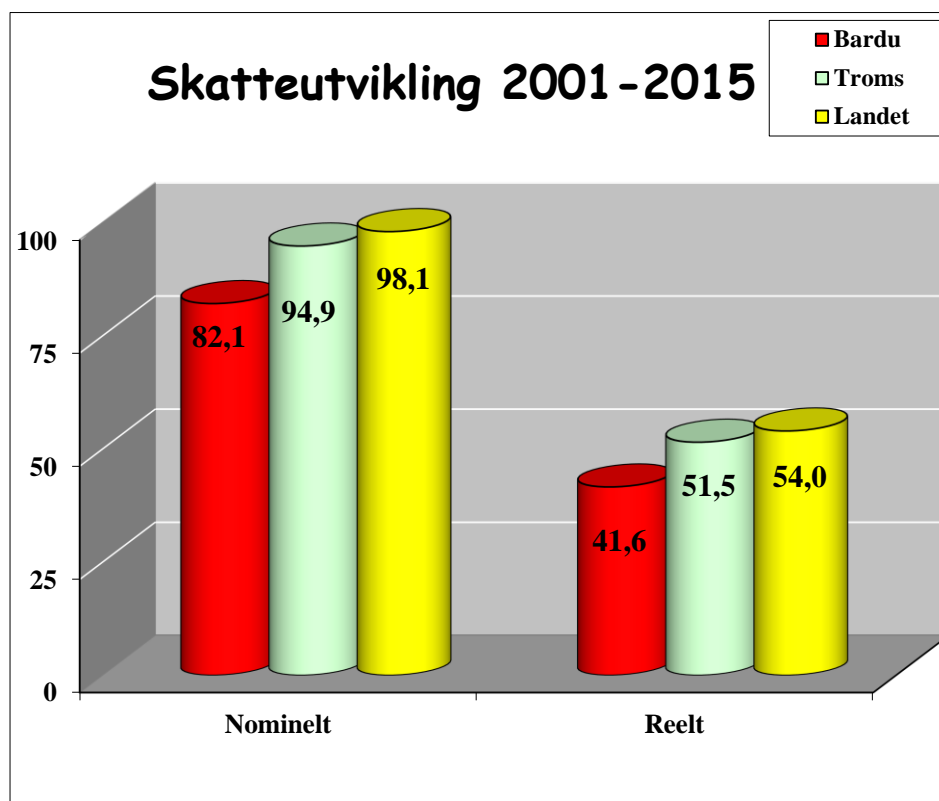

Tall i 1000 kr.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Skatt på inntekt og formue	65 107	68 712	72 991	80 973	77 850	81 885	84 112	81 697	94 570
Eiendomsskatt	12 579	13 005	12 915	12 518	17 693	20 096	24 417	24 772	22 901
Andre skatter/kons.avg etc.	19 232	21 885	18 937	18 569	20 907	18 211	18 416	16 862	16 818
Rammetilskudd	45 578	45 583	42 050	39 404	48 826	57 326	49 099	60 065	63 468
Sum frie inntekter-nominelt	142 497	149 185	146 894	151 464	165 275	177 517	176 043	183 397	197 757

Tall i 1000 kr.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	%-vis endring 01-15
Skatt på inntekt og formue	88 897	84 758	85 162	86 996	86 149	92 208	41,6
Eiendomsskatt	22 100	21 091	21 868	25 628	27 946	27 174	116,0
Andre skatter/kons.avg etc.	16 067	15 919	15 391	15 068	14 770	15 422	-19,8
Rammetilskudd	71 577	110 159	119 991	120 916	123 143	120 087	163,5
Sum frie inntekter-nominelt	198 641	231 928	242 411	248 606	252 009	254 891	78,9

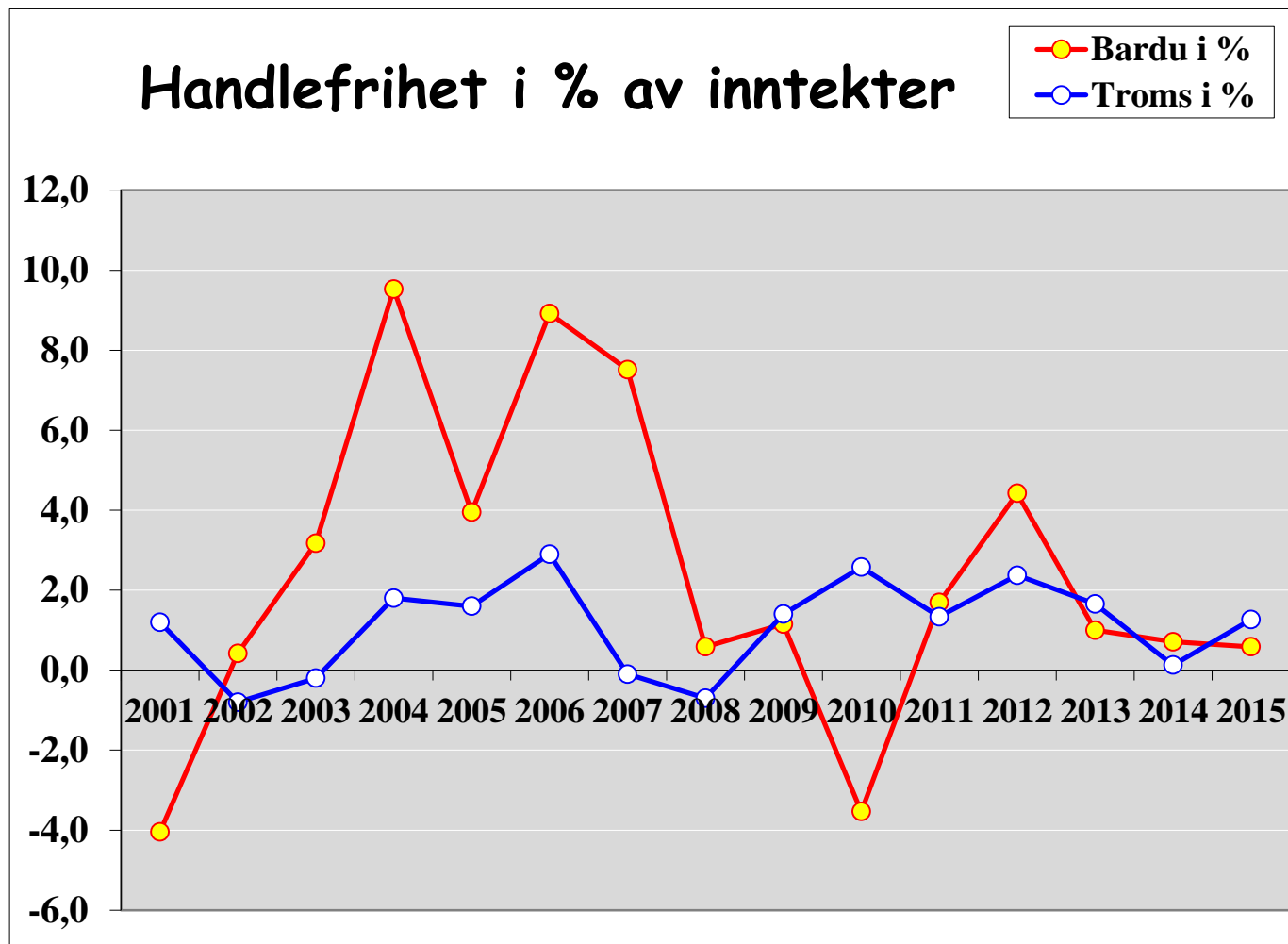
Her ser vi den samme illustrasjonen for reell utvikling. Det vil si at inntektene er omregnet til 2015-tall for å synliggjøre den reelle inntektsutvikling, som vi ser har vært på 78,9 %.

Korrigeringen er gjort med bruk av konsumprisindeksen da det har vært vanskelig å dekomponere en kommunal deflator tilbake i tid. Lønnsveksten de siste årene har vært relativt sterk i kommunesektoren slik at den kommunale deflatoren sannsynligvis har vært større enn KPI. Dette innebærer at KPI gir et for godt bilde av den faktiske realveksten.

3.1.2 Handlefrihet

Netto driftsresultat er definert som kommunens økonomiske handlefrihet og er det overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger.

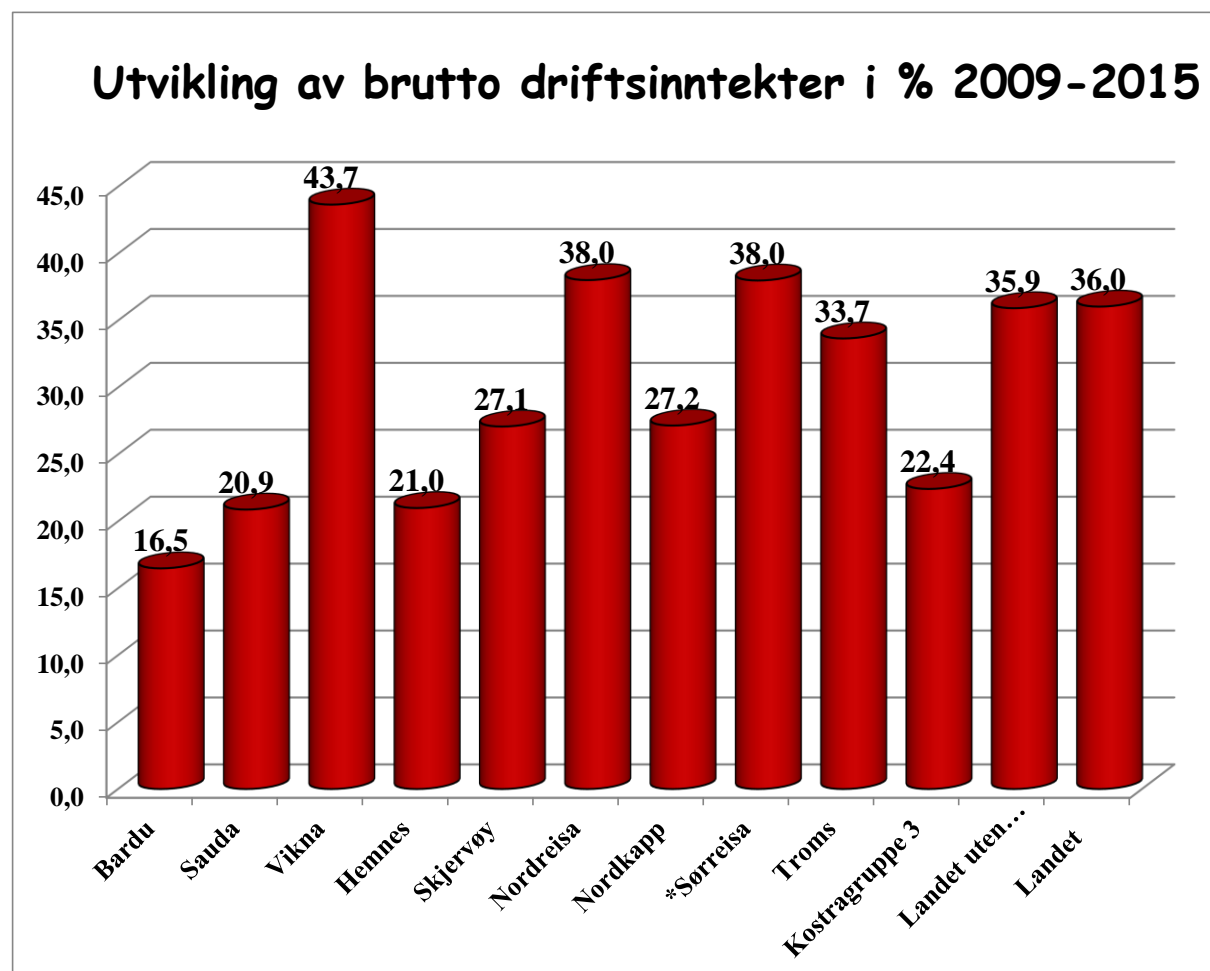

Netto driftsresultat i % av driftsinntekter															
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	-7 266	805	6 362	21 812	9 573	24 248	21 858	1 862	3 968	-12 039	6 052	16 055	3 680	2 774	2 353
Bardu i %	-4,0	0,4	3,2	9,5	3,9	8,9	7,5	0,6	1,2	-3,5	1,7	4,4	1,0	0,7	0,6
Troms i %	1,2	-0,8	-0,2	1,8	1,6	2,9	-0,1	-0,7	1,4	2,6	1,3	2,4	1,7	0,1	1,3

Vi ser her handlefriheten eller netto driftsresultat i kroner og prosent av sum driftsinntekter i Bardu sammenlignet med gjennomsnittet i Troms. Vi ser at netto driftsresultat har variert betydelig perioden sett under ett og at den de siste årene ligger på et lavt nivå. Netto driftsresultat er ikke lenger et tilstrekkelig godt måltall for kommuneøkonomien. Årsaken er at enkelte årsoppgjørstransaksjoner påvirker resultatet på ulike måter. I hovedsak gjelder dette føring av **premieavvik** som bidrar til å påvirke resultatet. Hvis vi korrigerer netto driftsresultat i 2015 for faktisk premieavvik får vi et korrigert netto driftsresultat i på 6,4 mill.kr. eller 1,6 % av sum driftsinntekter.

Det er viktig å ha et stabilt netto driftsresultat over tid som kan bidra med egenkapital til investeringer, styrking av likviditeten og som en økonomisk buffer for å møte framtidige utfordringer. Teknisk Beregningsutvalg anbefaler at handlefriheten bør årlig ligge på ca. 1,5 - 2 % av sum driftsinntekter.

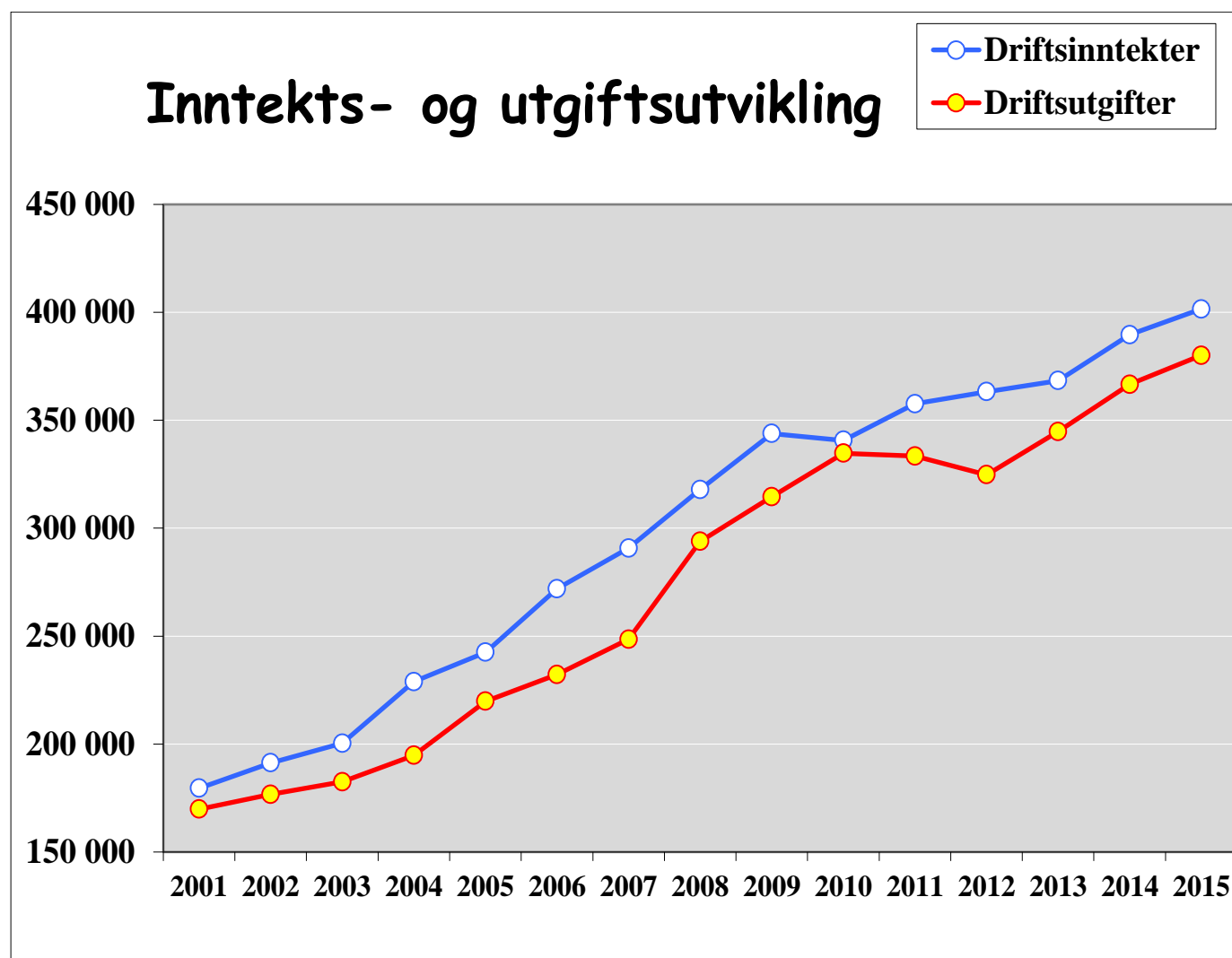
3.1.3 Sammenligning av brutto driftsinntekter 2009 - 2015

	2009	2015	Endring	Endring i %
Bardu	344 714	401 540	56 826	16,5
Sauda	394 816	477 245	82 429	20,9
Vikna	264 140	379 464	115 324	43,7
Hemnes	380 464	460 334	79 870	21,0
Skjervøy	219 765	279 281	59 516	27,1
Nordreisa	326 509	450 657	124 148	38,0
Nordkapp	227 794	289 650	61 856	27,2
*Sørreisa	208 454	287 649	79 195	38,0
Troms	10 195 463	13 627 423	3 431 960	33,7
Kostragruppe 3	9 628 122	11 786 644	2 158 522	22,4
Landet uten Oslo	249 002 108	338 450 380	89 448 272	35,9
Landet	287 036 983	390 488 836	103 451 853	36,0

Vi ser her en sammenligning av utviklingen i brutto driftsinntekter mellom Bardu kommune og andre kommuner og relevante grupper. Vi ser her helt tydelig at Bardu kommune har hatt **svakest** inntektsutvikling. Dette har sammenheng med reduserte konsesjonskraftinntekter og er en utvikling som vil fortsette. Utviklingen i brutto driftsinntekter fra 2009 har vært 20 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet. Det betyr at Bardu kommune har og er helt nødt til å tilpasse drifta til lavere inntekter de neste årene.

3.1.4 Inntekts- og utgiftsutvikling

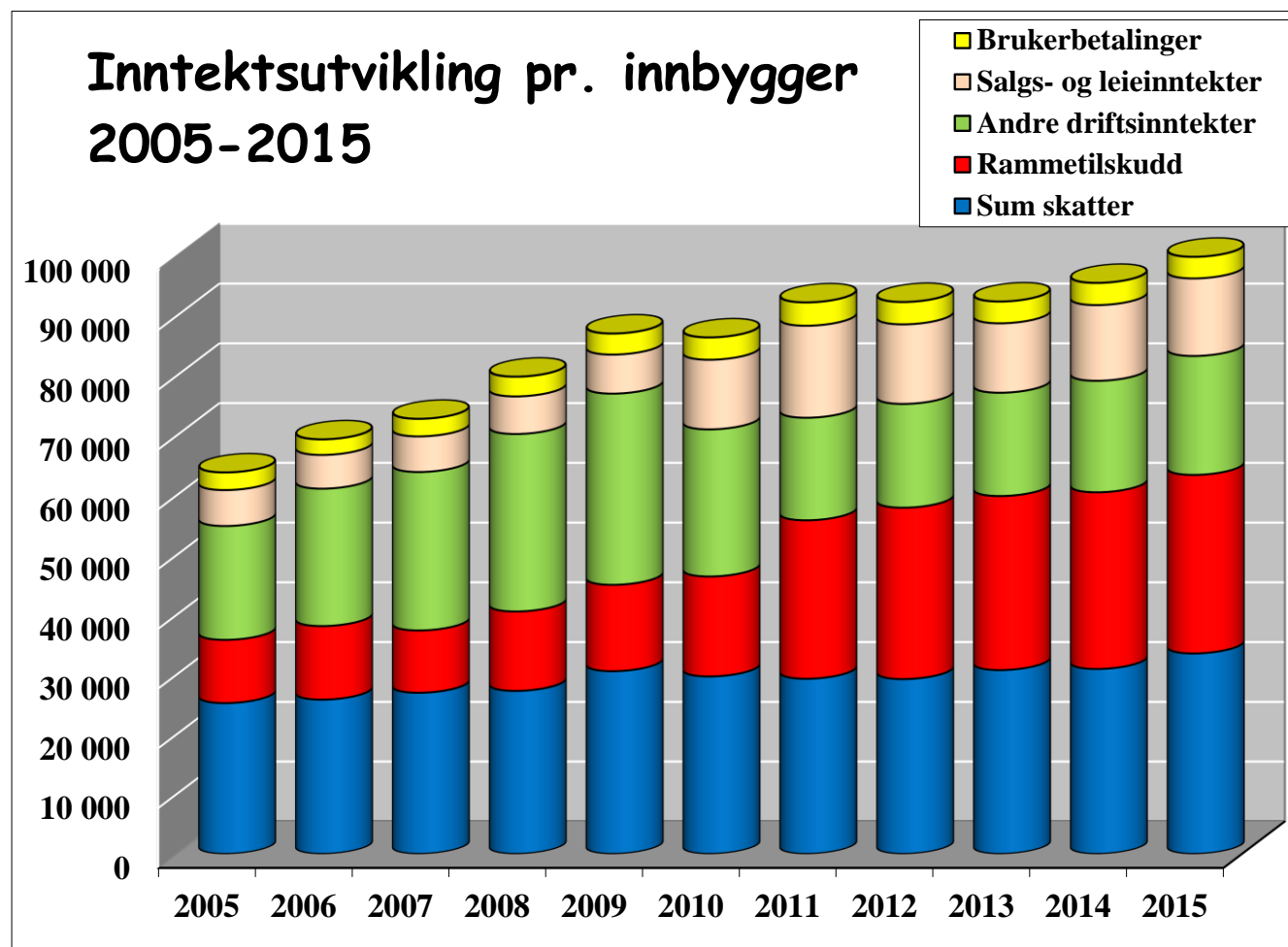
Tall i 1000 kr.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Driftsinntekter	179 532	191 313	200 365	228 848	242 489	271 910	290 782	317 899	343 858
Driftsutgifter	169 835	176 711	182 513	194 727	219 779	232 219	248 543	293 855	314 545

Tall i 1000 kr.	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsinntekter	340 676	357 608	363 234	368 351	389 624	401 535
Driftsutgifter	334 690	333 365	324 762	344 759	366 589	380 021

Grafen illustrerer utviklingen i driftsinntekter og driftsutgifter som nominelle størrelser. Beløpene er eksklusiv avskrivninger og motpost avskrivninger, da dette er størrelser som ikke har betydning for resultatbegrepene i en kommune.

Forholdet mellom inntekter og utgifter skal være slik at driftsinntektene skal være store nok til å dekke netto renter og avdrag. For perioden sett under ett har den nominelle utgiftsveksten vært 123,8 %, mens inntektsveksten har vært på 123,7 %. Dette indikerer en balansert vekst i hele perioden.

3.1.5 Kostra-data – Tidsserie arter

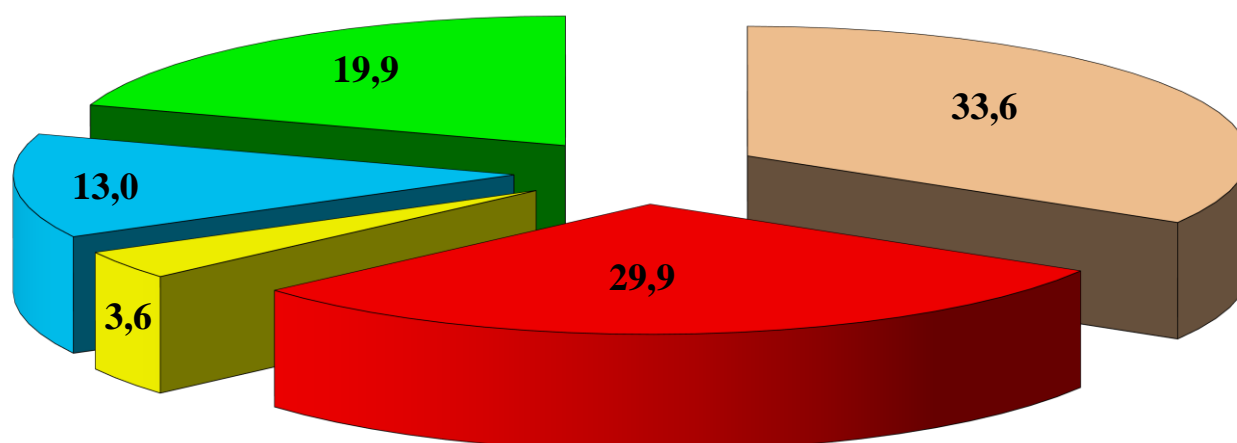

Inntektsutvikling pr.innbygger						
Bardu	Sum skatter	Rammetilsk.	Brukerbet.	Salgs- og leieinnt.	Andre driftsinnt.	Sum driftsinntekter
2005	25 237	10 581	2 943	6 016	19 052	63 830
2006	25 814	12 312	2 599	5 642	22 997	69 365
2007	26 964	10 429	2 937	5 961	26 514	72 805
2008	27 279	13 286	3 294	6 290	29 705	79 854
2009	30 576	14 451	3 516	6 536	31 996	87 075
2010	29 697	16 729	3 725	11 653	24 619	86 422
2011	29 311	26 517	3 903	15 394	17 162	92 286
2012	29 256	28 676	3 741	13 310	17 372	92 355
2013	30 759	29 127	3 644	11 619	17 285	92 434
2014	30 945	29 571	3 699	12 675	18 654	95 543
2015	33 542	29 880	3 607	12 978	19 902	99 909

Bardu kommune er definert inn i kommunegruppe 3 i Kostra som er små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter. Grafen her viser en oversikt over inntekter pr. innbygger gruppert etter inntektsarter og lagt på hverandre for å synliggjøre de samlede inntektene. I tillegg er dette synliggjort i en tidsserie. Reduksjonen i andre driftsinntekter fra 2009 skyldes reduserte konsesjonskraftinntekter.

Prosentvis inntektsfordeling 2015

- Sum skatter
- Rammetilskudd
- Brukerbetalinger
- Salgs- og leieinntekter
- Andre driftsinntekter

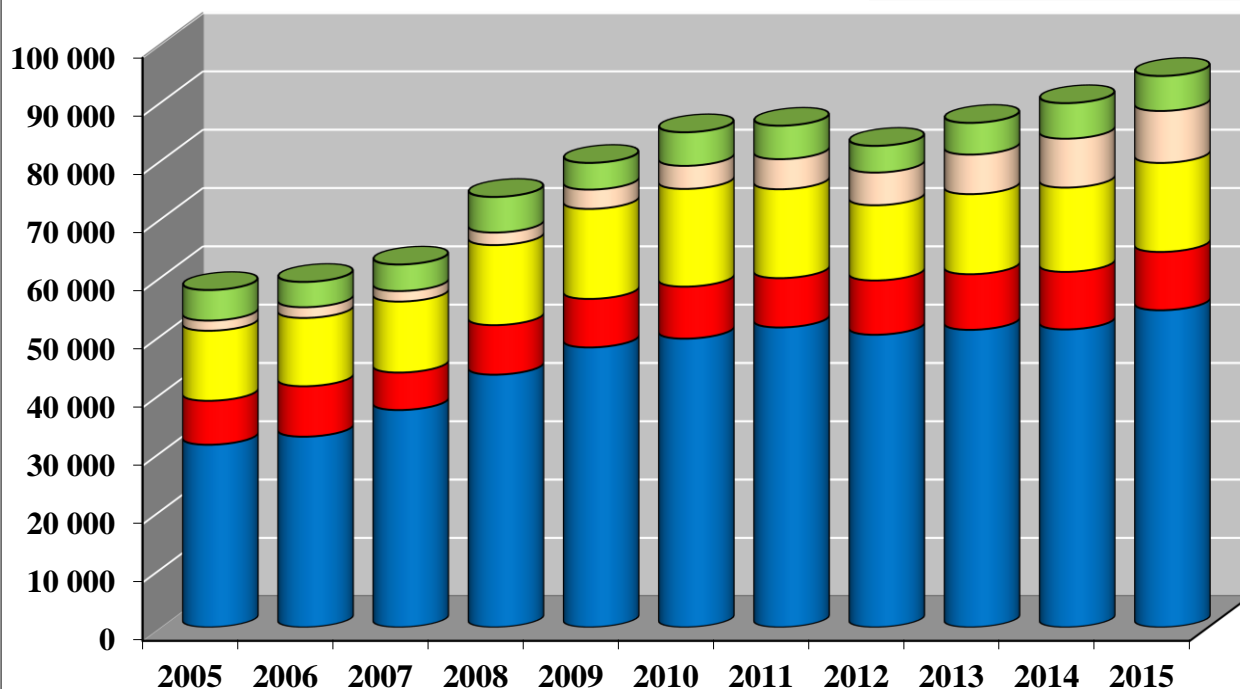
Inntektsutvikling - %-vis fordeling						
Bardu	Sum skatter	Rammetilsk.	Brukerbet.	Salgs- og leieinnt.	Andre driftsinnt.	Sum driftsinntekter
2005	39,5	16,6	4,6	9,4	29,8	100,0
2006	37,2	17,7	3,7	8,1	33,2	100,0
2007	37,0	14,3	4,0	8,2	36,4	100,0
2008	34,2	16,6	4,1	7,9	37,2	100,0
2009	35,1	16,6	4,0	7,5	36,7	100,0
2010	34,4	19,4	4,3	13,5	28,5	100,0
2011	31,8	28,7	4,2	16,7	18,6	100,0
2012	31,7	31,0	4,1	14,4	18,8	100,0
2013	33,3	31,5	3,9	12,6	18,7	100,0
2014	32,4	31,0	3,9	13,3	19,5	100,0
2015	33,6	29,9	3,6	13,0	19,9	100,0

Denne illustrasjonen viser fordelingen av de ulike inntektsartene som prosent av sum driftsinntekter pr.31.12.15.

Vi ser at 63,5 % av de totale inntektene er frie inntekter, sum rødt og rosa kakestykke. Tilsvarende ser vi at 16,6 % av de totale inntektene er påvirkbare egeninntekter.

Utgiftsutvikling pr. innbygger 2005-2015

■ Lønnsutgifter
■ Sosiale utgifter
■ Kjøp varer/tjen. i prod.
■ Kjøp varer/tjen. erst.
■ Overføringer

Utgifter pr. innbygger

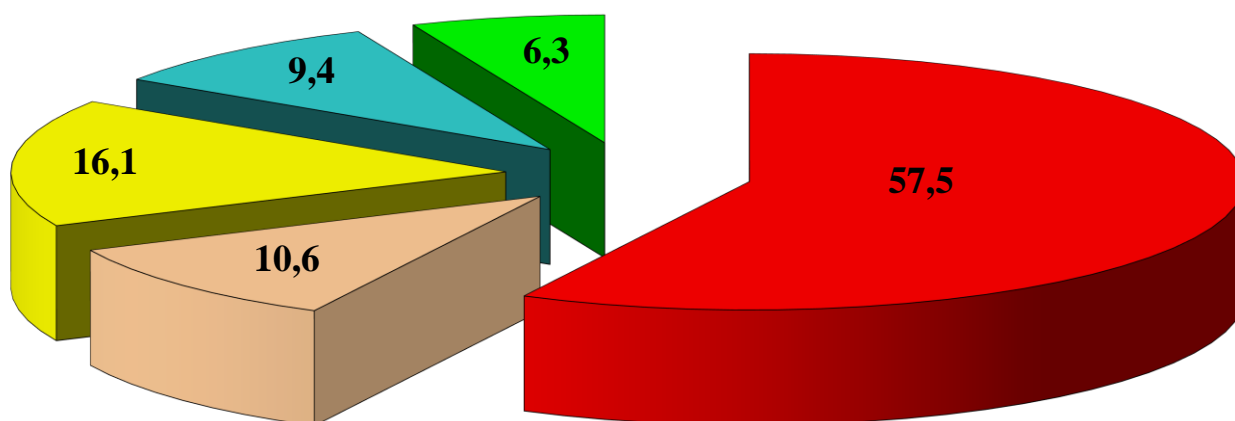
Bardu	Lønnsutg.	Sosiale utg.	Kjøp i prod.	Kjøp erst. prod.	Overføringer	Sum driftsutgifter
2005	31 320	7 540	12 011	1 745	5 236	57 852
2006	32 702	8 651	11 713	1 839	4 334	59 240
2007	37 274	6 428	12 173	1 805	4 550	62 229
2008	43 338	8 495	13 732	2 148	6 102	73 814
2009	48 008	8 322	15 435	3 314	4 574	79 652
2010	49 514	8 922	16 758	3 953	5 757	84 904
2011	51 436	8 457	15 244	5 159	5 734	86 030
2012	50 183	9 310	12 898	5 606	4 577	82 574
2013	51 028	9 538	13 736	6 782	5 430	86 514
2014	51 097	9 868	14 454	8 384	6 091	89 894
2015	54 388	10 001	15 263	8 910	5 995	94 556

Grafen illustrerer utgifter pr. innbygger gruppert etter utgiftstarter i en tidsserie. Utviklingen pr. innbygger viser følgende:

- Lønnsutgifter pr. innbygger har økt med kr. 23.068,- eller hele 73,7 %
- Sosiale utgifter pr. innbygger har økt med kr. 2.460,- eller 32,6 %.
- Kjøp i produksjon pr. innbygger har økt med kr. 3.252,- eller 27,1 %
- Kjøp som erstatter produksjon pr. innbygger har økt med kr. 7.166,- eller hele 410,7 %
- Overføringer pr. innbygger har økt med kr. 759,- eller 14,5 %
- Samlede driftsutgifter pr. innbygger har økt med kr. 36.704,- eller 63,4 %

Prosentvis utgiftsfordeling 2015

- Lønnsutgifter
- Sosiale utgifter
- Kjøp varer/tjen. i prod.
- Kjøp varer/tjen. erst.
- Overføringer

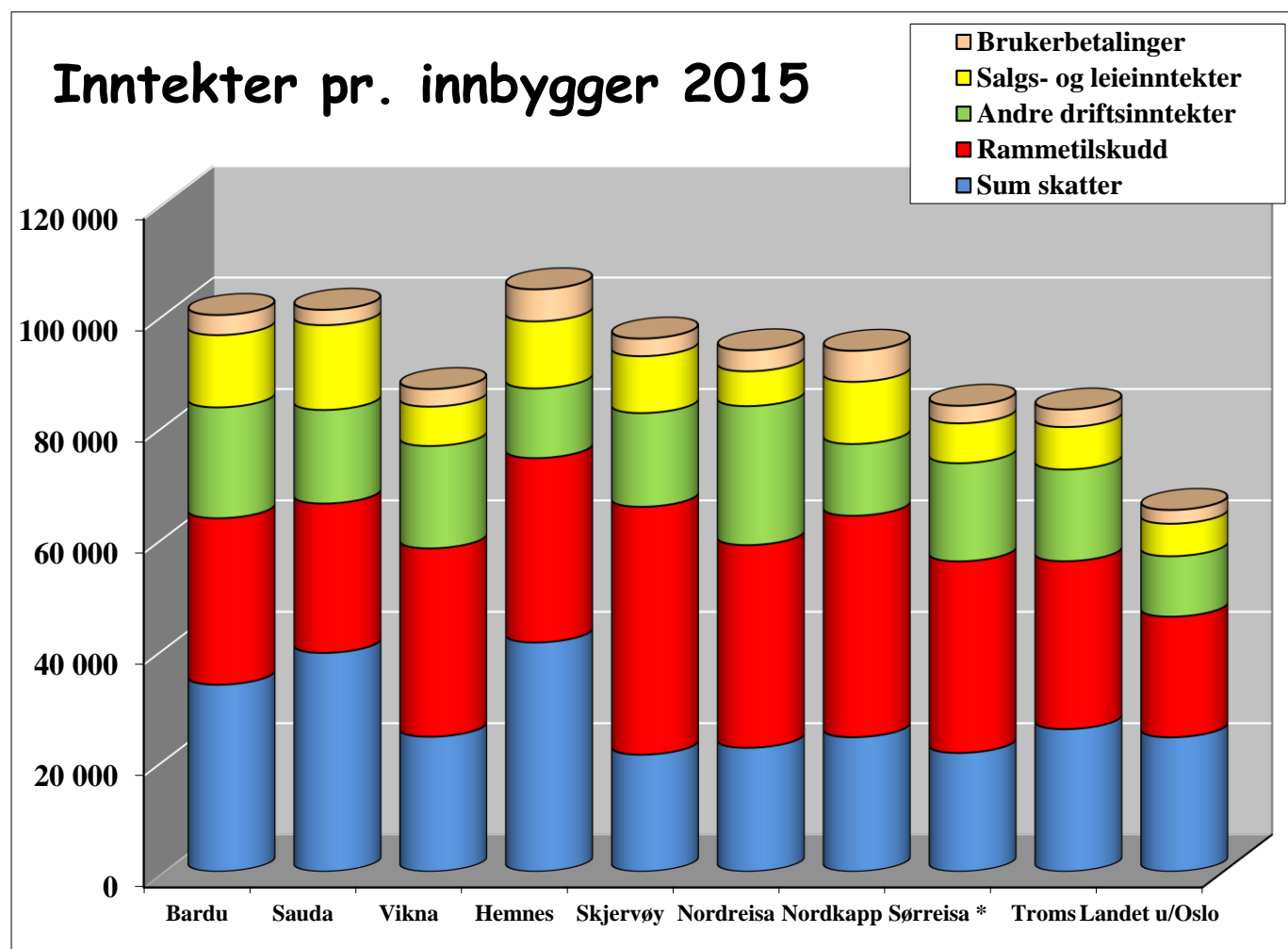
Utgifter - %-vis fordeling

Bardu	Lønnsutg.	Sosiale utg.	Kjøp i prod.	Kjøp erst. prod.	Overføringer	Sum driftsutgifter
2005	54,1	13,0	20,8	3,0	9,1	100,0
2006	55,2	14,6	19,8	3,1	7,3	100,0
2007	59,9	10,3	19,6	2,9	7,3	100,0
2008	58,7	11,5	18,6	2,9	8,3	100,0
2009	60,3	10,4	19,4	4,2	5,7	100,0
2010	58,3	10,5	19,7	4,7	6,8	100,0
2011	59,8	9,8	17,7	6,0	6,7	100,0
2012	60,8	11,3	15,6	6,8	5,5	100,0
2013	59,0	11,0	15,9	7,8	6,3	100,0
2014	56,8	11,0	16,1	9,3	6,8	100,0
2015	57,5	10,6	16,1	9,4	6,3	100,0

Kakediagrammet illustrerer fordelingen av de ulike utgiftsartene som prosent av sum driftsutgifter pr. 31.12.15.

Vi ser at lønnsutgiftene utgjør den største kostnadsarten men at andelen har økt fra 2005, men gått ned fra 2012. Lønn og sosiale utgifter utgjør til sammen 68,1 % av de totale driftsutgiftene 31.12.2015.

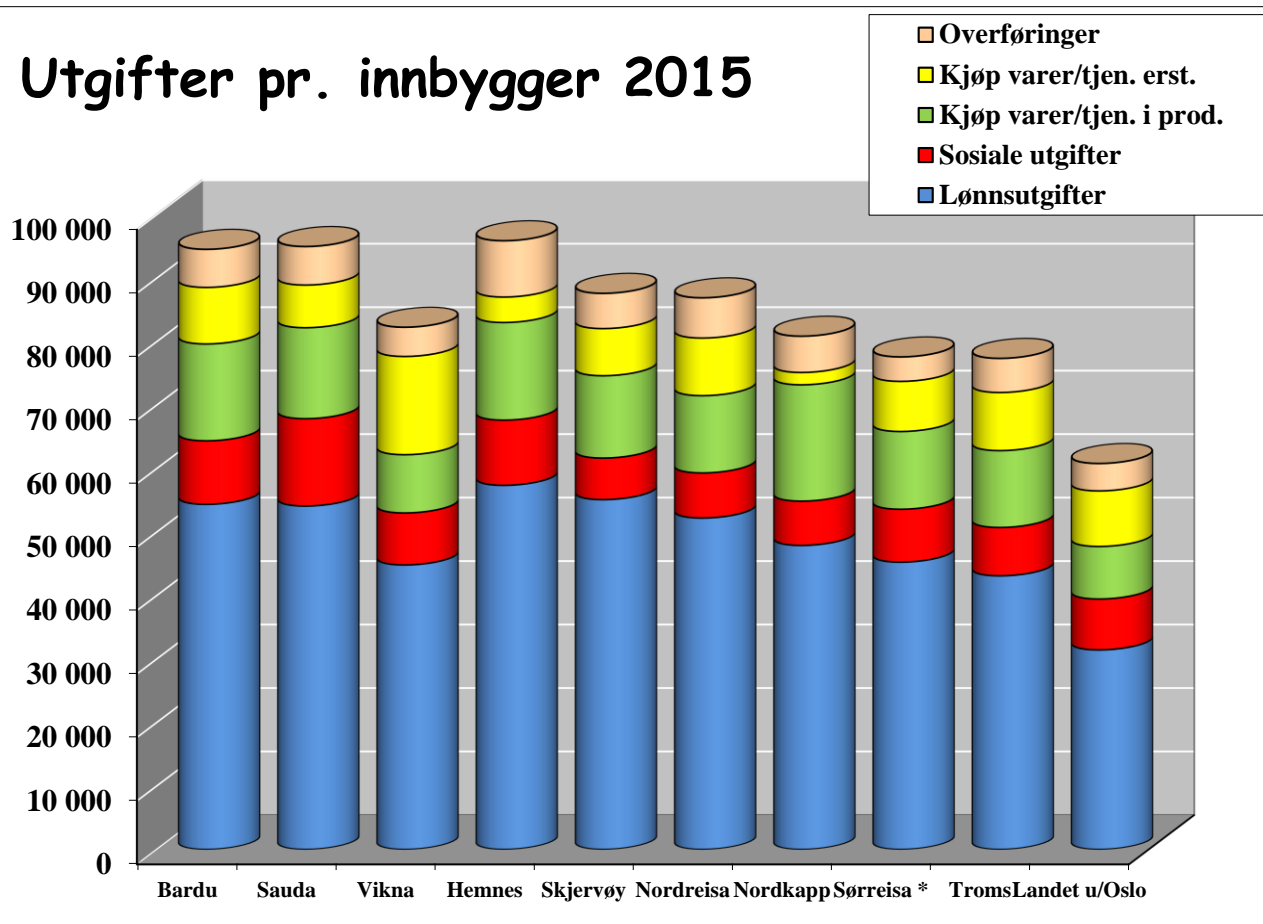
3.1.6 Kostra-data - Sammenligning arter 2015

Inntekter pr.innbygger 2015						
	Sum skatter	Rammetilsk.	Brukerbet.	Salgs- og leieinnt.	Andre driftsinnt.	Sum driftsinntekter
Bardu	33 542	29 880	3 607	12 978	19 902	99 909
Sauda	39 256	26 804	2 749	15 216	16 807	100 831
Vikna	24 205	33 807	3 149	7 060	18 387	86 608
Hemnes	41 130	33 087	5 746	12 037	12 512	104 512
Skjervøy	20 987	44 487	3 152	10 211	16 835	95 671
Nordreisa	22 214	36 386	3 762	6 247	24 954	93 563
Nordkapp	24 123	39 746	5 566	11 158	12 886	93 480
Sørreisa *	21 291	34 398	3 142	7 159	17 617	83 607
Troms	25 570	30 138	3 132	7 624	16 464	82 927
Landet	24 105	21 646	2 473	5 834	10 851	64 910

Grafen her viser en oversikt over de ulike inntektsartene pr. innbygger lagt på hverandre for å synliggjøre de samlede inntektene pr. 31.12.15 sammenlignet med andre kommuner i samme Kostra-gruppe. Her ser vi at Bardu kommune har tredje høyeste inntektene pr. innbygger. Det er bare Hemnes og Sauda som har et høyere inntektsnivå.

Utgifter pr. innbygger 2015

Utgifter pr. innbygger 2015

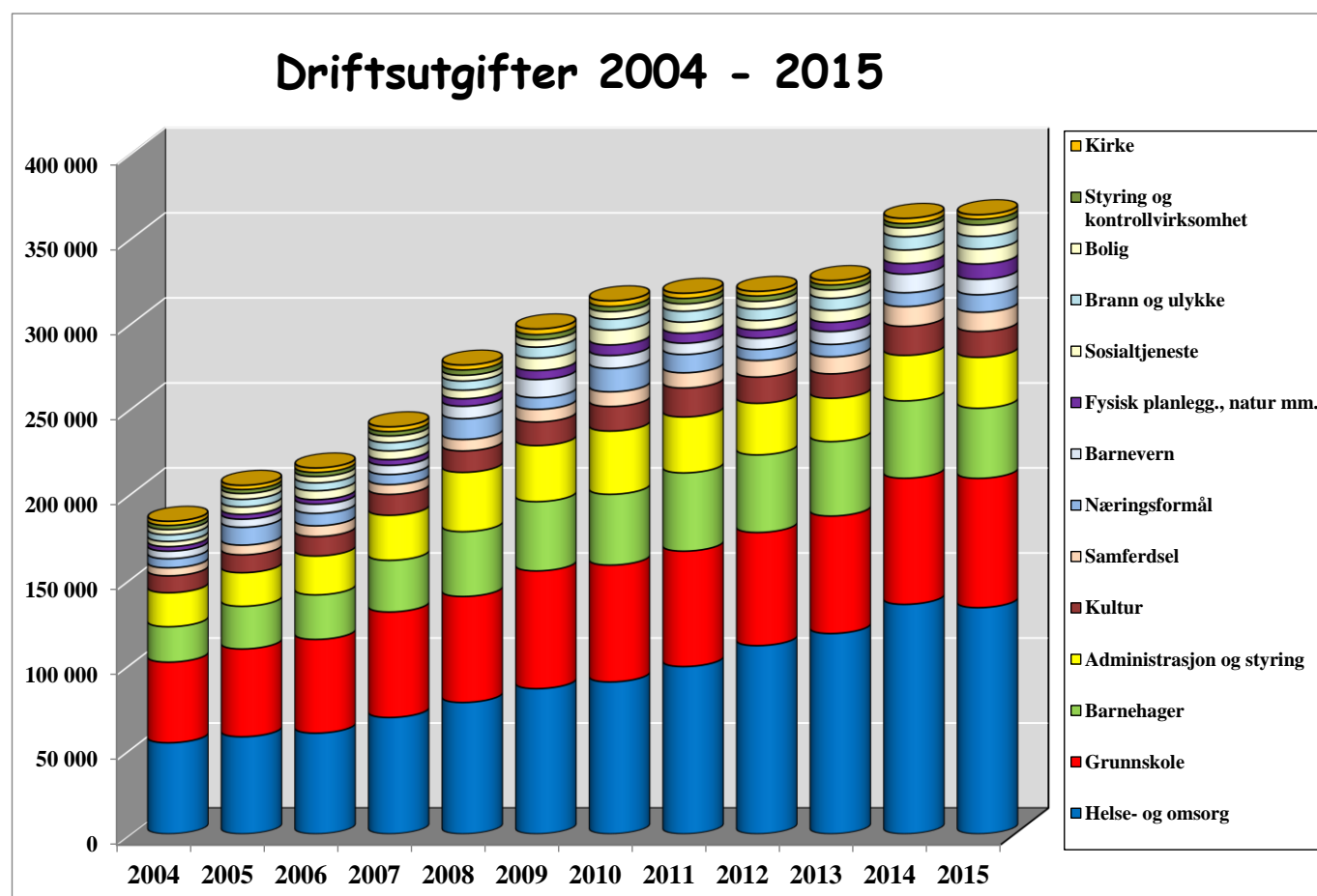
	Lønnsutg.	Sosiale utg.	Kjøp i prod.	Kjøp erst. prod.	Overføringer	Sum driftsutgifter
Bardu	54 388	10 001	15 263	8 910	5 995	94 556
Sauda	54 115	13 761	14 333	6 722	6 065	94 995
Vikna	44 833	8 190	9 180	15 475	4 605	82 283
Hemnes	57 375	10 272	15 382	4 011	8 865	95 906
Skjervøy	55 124	6 548	12 973	7 429	5 546	87 619
Nordreisa	52 222	7 106	12 173	9 078	6 335	86 915
Nordkapp	47 911	6 977	18 325	1 944	5 709	80 867
Sørreisa *	45 274	8 337	12 248	7 896	3 849	77 604
Troms	43 117	7 619	12 111	9 156	5 370	77 373
Landet	31 446	8 019	8 279	8 753	4 317	60 814

Her ser vi en oversikt over de ulike **utgiftsartene** pr. innbygger lagt på hverandre for å synliggjøre de samlede utgiftene pr. 31.12.15 sammenlignet med andre kommuner i samme Kostra-gruppe.

Det er verdt å merke seg at Bardu kommune har driftsutgifter pr. innbygger som er nærmere nivået til Hemnes og Sauda enn inntektsnivåene. Dette indikerer at utgiftspresset i Bardu kommune er høyere enn for de to nevnte kommunene.

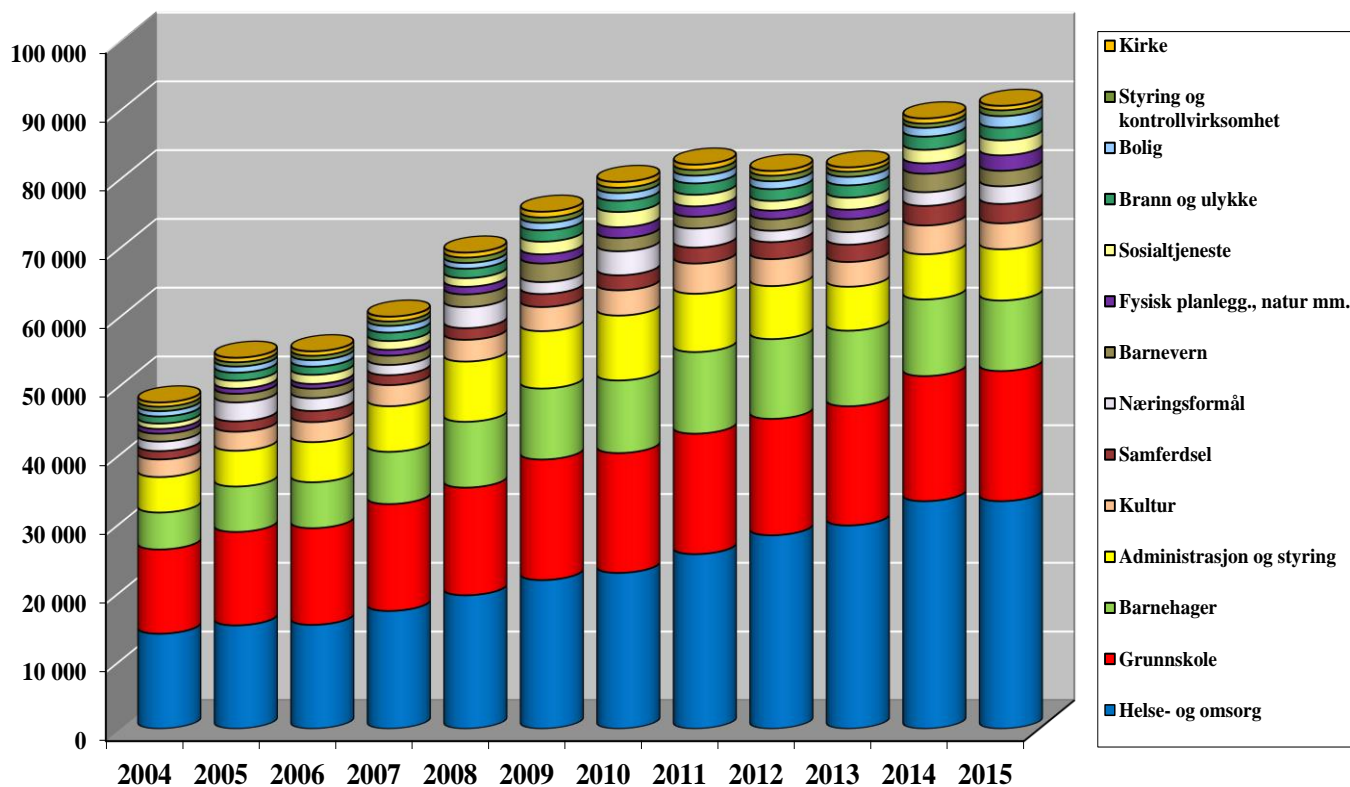
Hvis vi gjør en sammenligning med gjennomsnittet at driftsutgifter for de 7 andre kommunene her finner vi at Bardu kommune ligger **kr. 7.957,- høyere** enn dette gjennomsnittet. Hvis Bardu skulle driftet på gjennomsnittet her, burde driftsutgiftene samlet vært om lag **30 mill.kr. lavere!**

3.1.7 Kostra-data – Utvikling over tid etter tjenesteområder

Brutto driftsutgifter (1000 kr.)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Helse- og omsorg	53 567	57 143	59 269	68 450	77 316	85 410	89 375	98 424	110 700	117 841	134 976	133 032
Grunnskole	47 453	51 615	55 102	62 071	62 307	69 237	68 684	67 869	66 562	69 067	74 174	76 040
Barnehager	20 830	25 092	26 181	30 343	38 106	40 741	41 634	45 994	45 628	43 789	45 469	41 217
Administrasjon og styring	19 964	19 749	22 875	26 494	34 875	32 970	37 177	32 865	30 318	25 471	26 784	29 952
Kultur	9 942	10 518	11 410	12 269	12 605	13 853	14 467	17 028	15 424	14 356	17 059	15 164
Samferdsel	4 693	5 700	6 341	5 757	6 723	7 439	8 619	8 963	9 710	9 980	11 603	11 326
Næringsformål	5 366	10 514	7 286	5 942	12 182	6 878	13 772	10 786	6 510	7 312	8 152	10 305
Barnevern	4 461	4 739	5 425	5 388	7 366	10 672	7 555	6 603	6 576	7 530	10 938	9 071
Fysisk planlegg., natur mm.	2 655	2 854	2 693	3 379	4 407	5 271	6 246	5 845	4 947	5 479	6 186	9 014
Sosialtjeneste	3 046	4 357	5 203	5 145	5 009	7 263	8 733	6 539	5 521	6 952	7 999	8 750
Brann og ulykke	3 975	4 477	4 653	4 874	5 430	6 510	6 414	6 423	6 749	7 156	7 797	7 453
Bolig	3 007	3 383	3 710	3 895	3 352	4 293	4 424	4 357	4 507	4 916	5 189	6 729
Styring og kontrollvirksomhet	2 476	2 369	2 470	2 602	3 130	3 087	3 044	3 199	3 144	2 948	2 562	3 386
Kirke	2 389	2 438	2 550	2 748	2 856	3 280	3 292	3 007	2 736	2 529	3 038	2 613
Sum utvalgte tjenester	183 824	204 948	215 168	239 357	275 664	296 904	313 436	317 902	319 032	325 326	361 926	364 052

Driftsutgifter pr.innbygger 2004-2015

Pr. innbygger	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Helse- og omsorg	13 827	15 042	15 120	17 138	19 421	21 628	22 673	25 400	28 146	29 571	33 099	33 101
Grunnskole	12 249	13 586	14 057	15 541	15 651	17 533	17 424	17 515	16 924	17 332	18 189	18 920
Barnehager	5 377	6 605	6 679	7 597	9 572	10 317	10 562	11 869	11 601	10 988	11 150	10 256
Administrasjon og styring	5 153	5 198	5 835	6 633	8 760	8 349	9 431	8 481	7 709	6 392	6 568	7 453
Kultur	2 566	2 769	2 911	3 072	3 166	3 508	3 670	4 394	3 922	3 603	4 183	3 773
Samferdsel	1 211	1 500	1 618	1 441	1 689	1 884	2 186	2 313	2 469	2 504	2 845	2 818
Næringsformål	1 385	2 768	1 859	1 488	3 060	1 742	3 494	2 783	1 655	1 835	1 999	2 564
Barnevern	1 152	1 247	1 384	1 349	1 850	2 702	1 917	1 704	1 672	1 890	2 682	2 257
Fysisk planlegg., natur mm.	685	751	687	846	1 107	1 335	1 584	1 508	1 258	1 375	1 517	2 243
Sosialtjeneste	786	1 147	1 327	1 288	1 258	1 839	2 215	1 687	1 404	1 745	1 962	2 177
Brann og ulykke	1 026	1 178	1 187	1 220	1 364	1 649	1 627	1 658	1 716	1 796	1 912	1 854
Bolig	776	890	946	975	842	1 087	1 122	1 124	1 146	1 234	1 272	1 674
Styring og kontrollvirksomhet	639	624	630	651	786	782	772	826	799	740	628	842
Kirke	617	642	651	688	717	831	835	776	696	635	745	650
Sum utvalgte tjenester	47 451	53 948	54 890	59 929	69 245	75 185	79 512	82 039	81 117	81 638	88 751	90 583

Endringer i prosent etter tjenesteområder:

Endringer i %	2004-15	Pr. innbygger	Kr. pr. innb.
Helse- og omsorg	148,3	139,4	19 273
Grunnskole	60,2	54,5	6 671
Barnehager	97,9	90,7	4 879
Administrasjon og styring	50,0	44,6	2 299
Samferdsel	141,3	132,6	1 607
Fysisk planlegg., natur mm.	239,5	227,3	1 558
Sosialtjeneste	187,3	176,9	1 391
Kultur	52,5	47,0	1 207
Næringsformål	92,0	85,1	1 179
Barnevern	103,3	96,0	1 106
Bolig	123,8	115,7	898
Brann og ulykke	87,5	80,7	828
Styring og kontrollvirksomhet	36,8	31,8	203
Kirke	9,4	5,4	34

Utviklingen av brutto driftsutgifter 2004 – 2015:

Illustrasjonene over viser utviklingen av brutto driftsutgifter hvor de enkelte ansvarsområdene er lagt på hverandre for å vise den samlede utviklingen.

Endringstabellen her viser den nominelle og prosentvise utviklingen av driftsutgiftene for ulike tjenesteområder. Denne tabellen ovenfor synliggjør hvordan Bardu kommune har prioritert ressursbruken i denne perioden og tjenesteområdene er sortert etter ressursbruk i kroner.

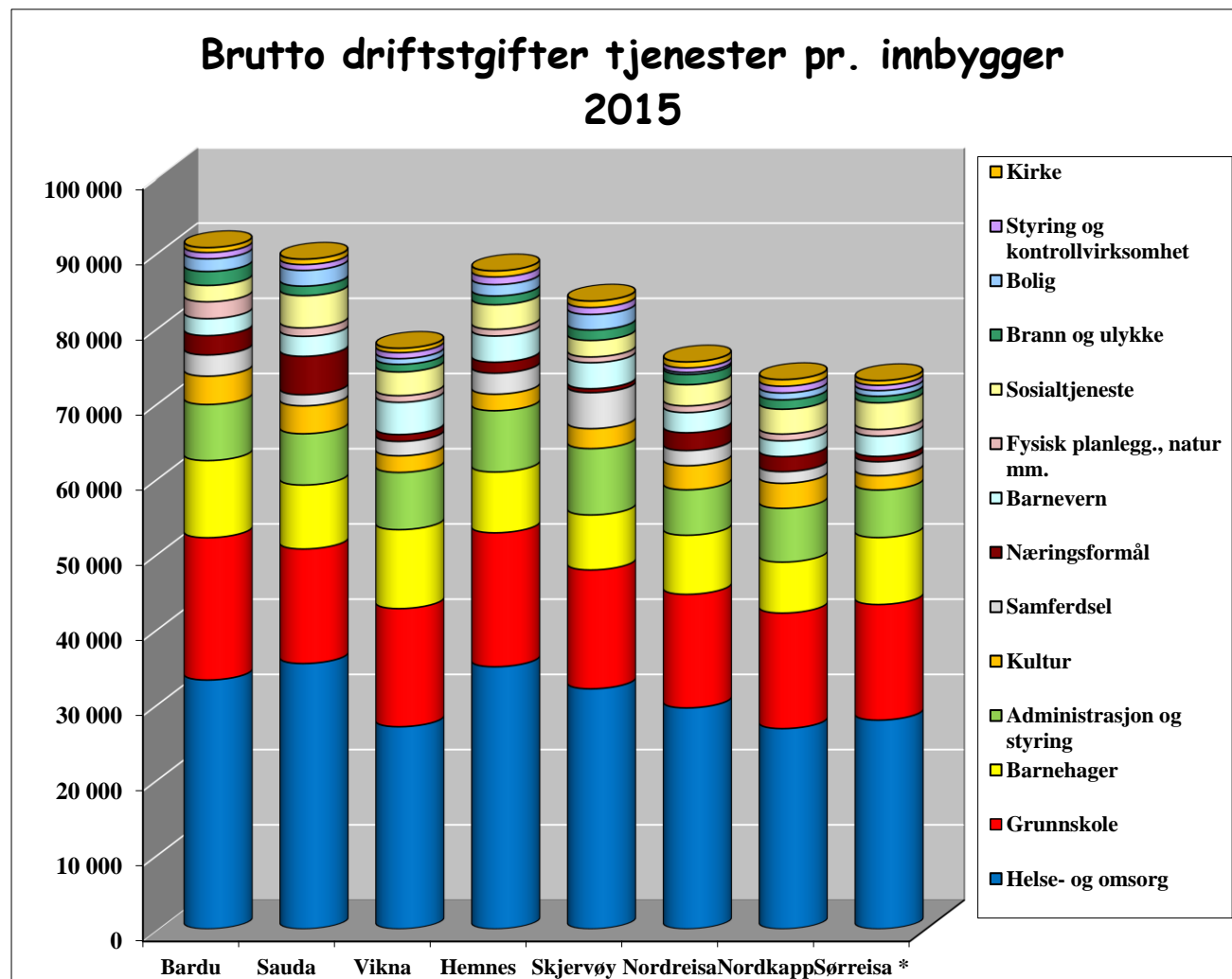
Tallene i tabellene synliggjør at kommunen har prioritert mange tjenesteområder;

- Kommunen brukte i 2015 **kr. 19.273,- mer pr. innbygger til helse og omsorg enn i 2004**. I samme periode ble det 131 flere 67-79 åringer, 2 færre 80-89 åringer og 20 flere over 90 år i Bardu.
- Kommunen brukte **kr. 6.671,- mer pr. innbygger til grunnskole**. I 2004 og 2015 var det nøyaktig like mange elever i grunnskolen.
- Kommunen brukte **kr. 4.879,- mer pr. innbygger til barnehage enn i 2004**. I samme periode ble det 6 færre 0-1 åringer og 33 færre 2-5 åringer i kommunen.
- Kommunen brukte **kr. 2.299,- mer pr. innbygger til administrasjon og kr. 1.607,- mer pr. innbygger til samferdsel enn i 2004**.
- Vi ser også at kommunen brukte **kr. 1.558,- mer pr. innbygger til fysisk planlegging enn i 2004**. Dette har sammenheng med en regnskapsmessig endring i 2014 som ble ført i 2015, slik at den reelle utviklingen ikke har vært like sterk.

Det er også verdt å merke seg at det har vært en samlet vekst i driftsutgiftene på disse utvalgte tjenesteområdene i kommunen i denne perioden **på kr. 43.132,- pr. innbygger eller 90,9 %**.

Kostra-data gir ikke svar på ulike typer utfordringer, men gir grunnlag for å stille spørsmål om drift og prioriteringer innen ulike tjenesteområder. Hvis Bardu kommune har rapportert likt de 11 årene som disse illustrasjonene henviser til, vil dette kunne være et godt grunnlag for diskusjoner i kommunen om prioriteringene innen de ulike tjenesteområdene har vært i henhold til kommunens intensjoner.

3.1.8 Kostra-data – Tjenestesammenligning 2015

Pr. innbygger	Bardu	Sauda	Vikna	Hemnes	Skjervøy	Nordreisa	Nordkapp	Sørreisa *
Helse- og omsorg	33 101	35 291	26 889	34 862	31 931	29 394	26 643	27 765
Grunnskole	18 920	15 227	15 709	17 809	15 805	15 096	15 359	15 372
Barnehager	10 256	8 508	10 492	8 086	7 306	7 859	6 775	8 904
Administrasjon og styring	7 453	6 810	7 608	8 147	8 823	6 040	7 154	6 320
Kultur	3 773	3 711	2 212	2 199	2 654	3 201	3 322	1 904
Samferdsel	2 818	1 479	1 912	2 788	4 786	2 017	1 549	1 855
Næringsformål	2 564	5 108	913	1 463	524	2 368	1 995	706
Barnevern	2 257	2 659	4 284	3 481	3 455	2 687	2 102	2 698
Fysisk planlegg., natur mm.	2 243	1 109	884	890	769	879	900	879
Sosialtjeneste	2 177	4 290	3 148	3 267	2 196	2 822	3 307	3 541
Brann og ulykke	1 854	1 276	1 014	1 163	1 381	1 354	1 248	881
Bolig	1 674	2 091	763	1 515	2 073	282	907	749
Styring og kontrollvirksomhet	842	772	794	1 014	921	600	900	708
Kirke	650	720	573	809	856	791	879	615
Sum utvalgte tjenester	90 583	89 051	77 195	87 494	83 480	75 389	73 039	72 899

Sammenligning av ressursbruk enkeltkommuner 2015:

Illustrasjonene viser brutto driftsutgifter på utvalgte tjenesteområder for en del kommuner i samme Kostragruppe som Bardu. Tabellen viser hva den enkelte kommune har rapportert i utgifter på disse tjenesteområdene i 2015.

Hvis vi studerer driftsutgiftene på utvalgte tjenester pr. innbygger finner vi noen interessante trekk:

- Bardu ligger **høvest** av disse kommunene når det gjelder sum driftsutgifter utvalgte tjenester pr. innbygger.
- Hvis vi tar gjennomsnittet av utgifter pr. innbygger for de andre syv kommunene i denne sammenligningen her finner vi at Bardu ligger **kr. 10.790,- høyere pr. innbygger. Hvis vi multipliserer med antall innbyggere får vi et potensiale på om lag 43 mill.kr.**

Hvis vi gjør en sammenligning med gjennomsnittet av de 7 andre kommunene på **tjenesteområder** ser vi noen interessante trekk;

- Bardu brukte **kr. 3.152,- mer pr. innbygger til grunnskole**
- Bardu brukte **kr. 2.704,- mer pr. innbygger til helse og omsorg**
- Bardu brukte **kr. 1.980,- mer pr. innbygger til barnehage**
- Bardu brukte **kr. 1.030,- mer pr. innbygger til kulturformål**
- Bardu brukte **kr. 696,- mer pr. innbygger til næringsformål**
- Bardu brukte **kr. 666,- mer pr. innbygger til brann og ulykke**
- Bardu brukte **kr. 477,- mer pr. innbygger til samferdsel og boligformål**
- Bardu brukte **kr. 181,- mer pr. innbygger til administrasjon**
- Bardu brukte **kr. 27,- mer pr. innbygger til styring og kontrollvirksomhet**

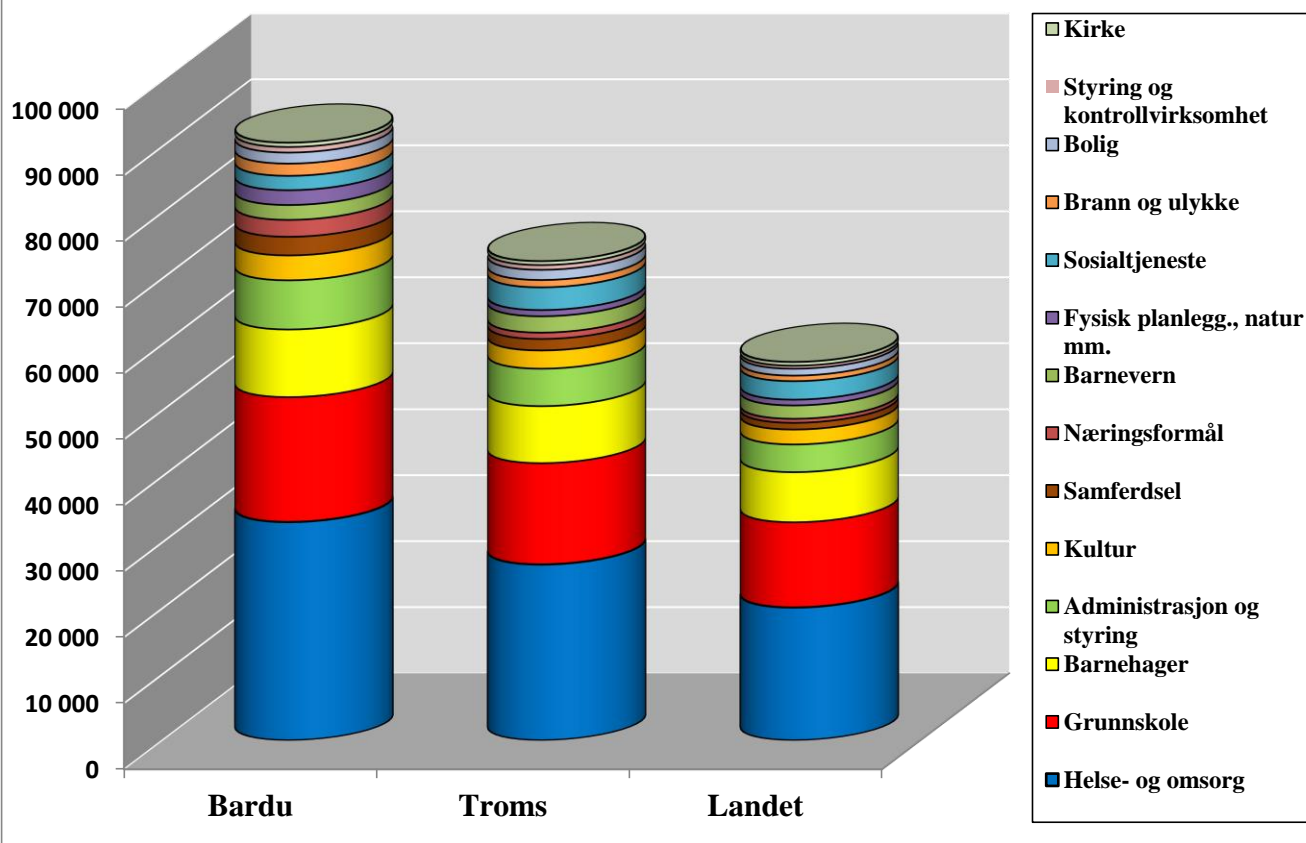
Når det gjelder fysisk planlegging ser det ut til at kommunen brukte kr. 1.341,- mer pr. innbygger, men at sammenligningen her ikke er relevant som nevnt ovenfor.

Dette vil vi anbefale kommunen om å vurdere grundigere.

Når det gjelder områder der kommunen ligger lavere ser vi at:

- Bardu brukte **kr. 1.047,- mindre pr. innbygger til sosialtjenesten**
- Bardu brukte **kr. 795,- mindre pr. innbygger til barnevern**
- Bardu brukte **kr. 99,- mindre pr. innbygger til kirke**

Brutto driftsutgifter pr. innbygger tjenesteområder 2015

Pr. innbygger	Bardu	Troms	Landet
Helse- og omsorg	33 101	26 666	20 144
Grunnskole	18 920	15 350	12 910
Barnehager	10 256	8 637	7 597
Administrasjon og styring	7 453	5 681	4 200
Kultur	3 773	2 768	2 263
Samferdsel	2 818	1 735	1 015
Næringsformål	2 564	963	610
Barnevern	2 257	2 477	2 026
Fysisk planlegg., natur mm.	2 243	941	879
Sosialtjeneste	2 177	3 447	2 800
Brann og ulykke	1 854	1 112	842
Bolig	1 674	1 545	1 051
Styring og kontrollvirksomhet	842	719	449
Kirke	650	591	568
Sum utvalgte tjenester	90 583	72 632	57 354

Sammenligning av ressursbruk Troms og landet 2015:

Pr. innbygger	Bardu - Troms	Bardu - Landet
Helse- og omsorg	6 435	12 957
Grunnskole	3 570	6 010
Administrasjon og styring	1 771	3 253
Barnehager	1 618	2 658
Næringsformål	1 601	1 955
Fysisk planlegg., natur mm.	1 302	1 363
Samferdsel	1 083	1 803
Kultur	1 006	1 510
Brann og ulykke	743	1 012
Bolig	129	623
Styring og kontrollvirksomhet	123	394
Kirke	59	82
Barnevern	-220	231
Sosialtjeneste	-1 269	-622
Sum utvalgte tjenester	17 951	33 229

Tabellen illustrerer en sammenligning av utgifter på utvalgte tjenesteområder med gjennomsnittet for kommunen i Troms og i landet unntatt Oslo i 2015 og er sortert etter tjenesteområder der Bardu kommune ligger høyest i sammenligningen.

Vi ser her at i 2015 ligger Bardu høyere enn både gjennomsnittet i Troms og landet unntatt Oslo på alle tjenesteområdene unntatt sosialtjenesten. Vi ser også at barnevernet i realiteten omtrent ligger på gjennomsnittet.

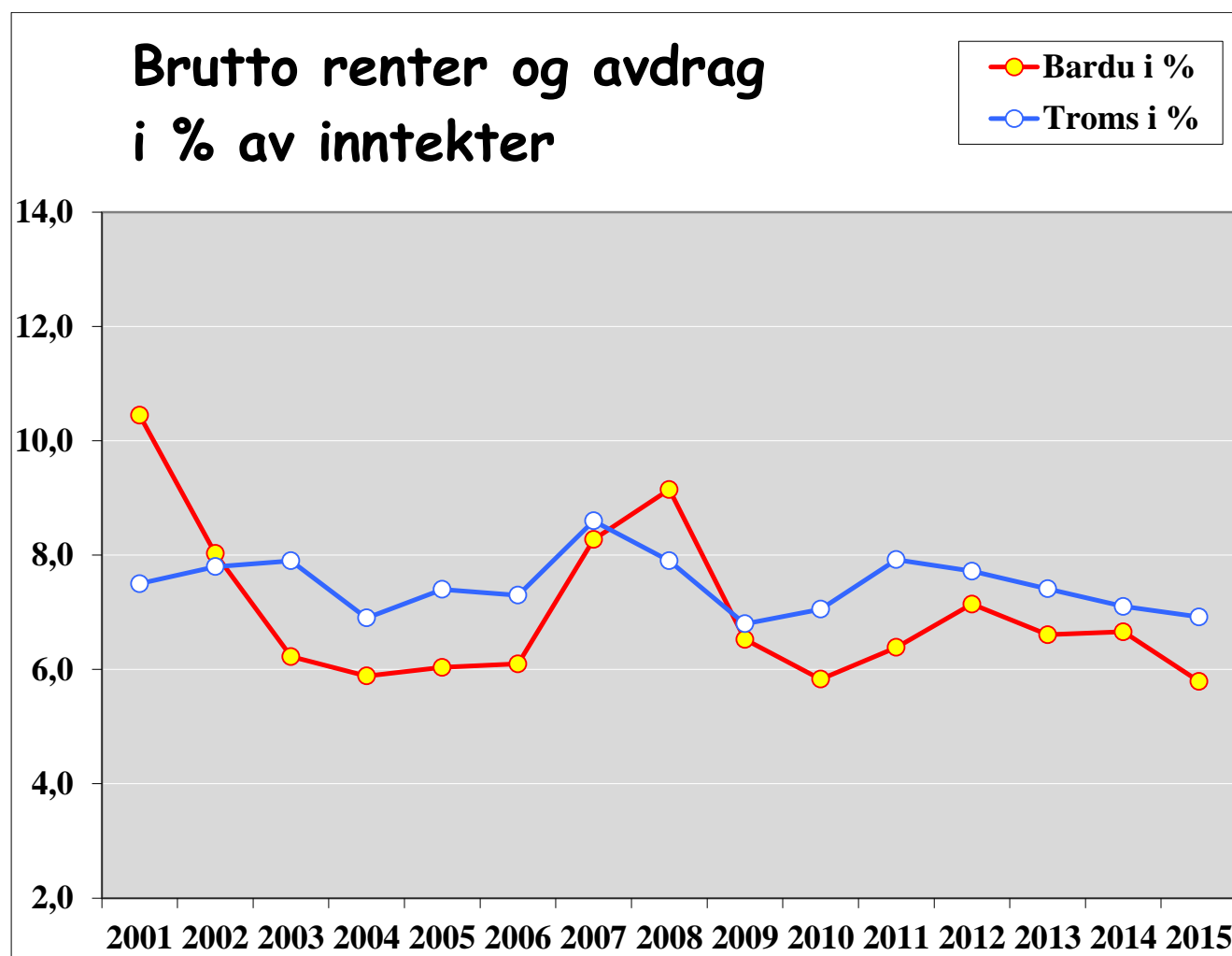
Bardu kommune ligger i sum på disse tjenesteområdene kr. 17.951,- pr. innbygger i forhold til gjennomsnittet i Troms og hele kr. 33.229,- pr. innbygger over gjennomsnittet av kommunene i landet unntatt Oslo.

Hvis vi gjør tilsvarende sammenligning som i forhold til enkeltkommuner og multipliserer med antall innbyggere i kommunen, får vi et potensiale på;

- Omtrent **72 mill.kr.** i forhold til gjennomsnittet av kommunene i Troms
- Omtrent **133 mill.kr.** i forhold til gjennomsnittet av kommunene i landet unntatt Oslo

Dette er selvfølgelig enorme nivåer som synes urealistisk å sikte mot, men indikerer sterkt at det er behov for en kraftig omstilling i Bardu kommune i årene framover. Driftsnivået i 2015 er ikke bærekraftig over tid.

3.1.9 Gjeld og gjeldsbelastning

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bardu i 1000 kr.	18 760	15 358	12 475	13 471	14 641	16 583	24 058	29 079
Bardu i %	10,4	8,0	6,2	5,9	6,0	6,1	8,3	9,1
Troms i %	7,5	7,8	7,9	6,9	7,4	7,3	8,6	7,9

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	22 438	19 857	22 841	25 950	24 339	25 946	23 259
Bardu i %	6,5	5,8	6,4	7,1	6,6	6,7	5,8
Troms i %	6,8	7,1	7,9	7,7	7,4	7,1	6,9

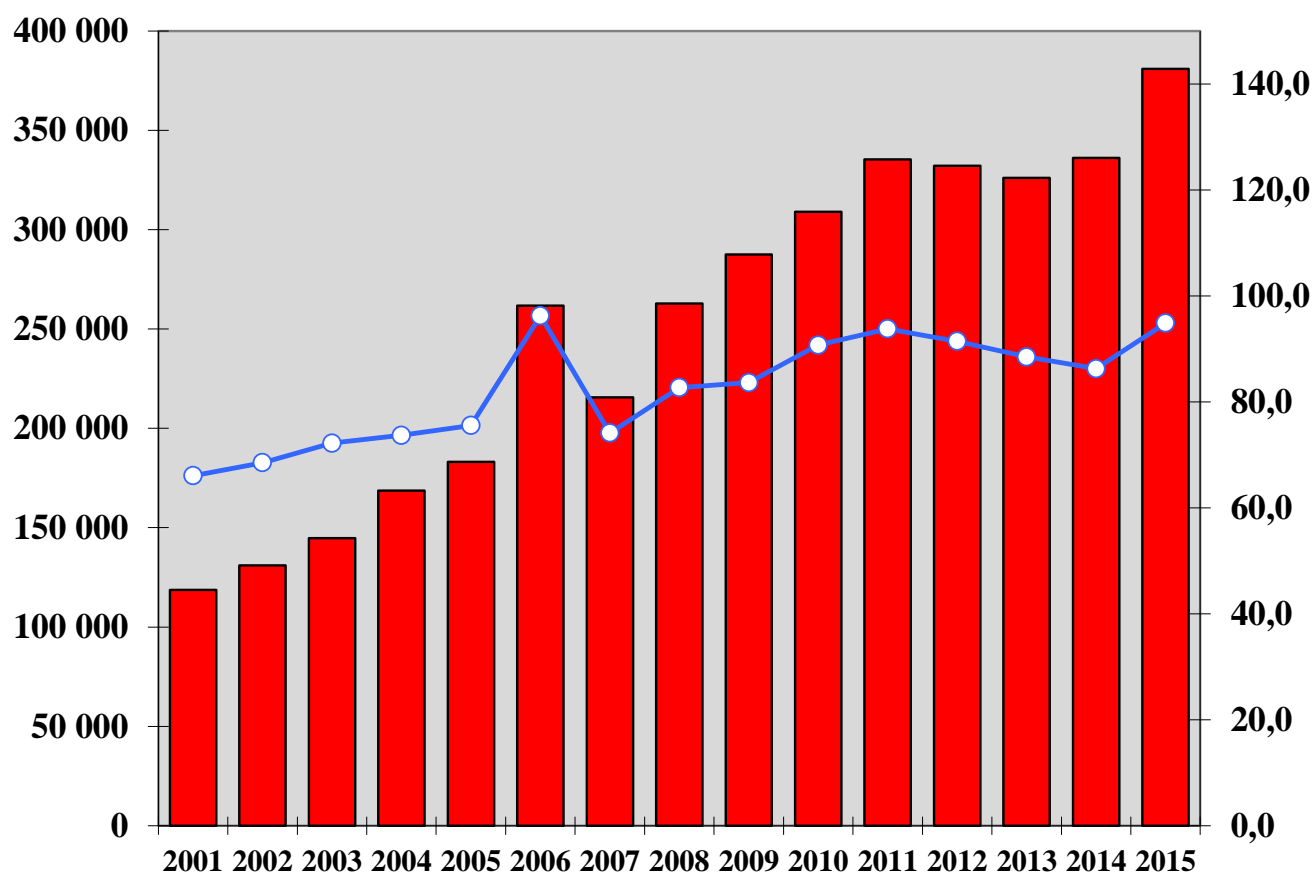
Grafen viser brutto utgifter til renter og avdrag og som prosent av sum driftsinntekter sammenlignet med gjennomsnittet i Troms fra 2001.

Vi ser at gjeldsbelastningen i Bardu gradvis har gått ned fra 2001 unntatt i 2007, 2008 og 2009 samt at kommunen fra 2009 omtrent følger gjennomsnittet i Troms. Den høye gjeldsbelastningen i 2008 skyldes en ekstraordinær avdragsbetaling. Det er viktig å være oppmerksom på at gjeldsbelastningen påvirkes av vedtatt nivå i forhold til minimumsavdrag og at Bardu ligger nært inn mot minimumsavdrag.

Lånegjeldsutvikling

■ Bardu i 1000 kr.

○ Bardu i %

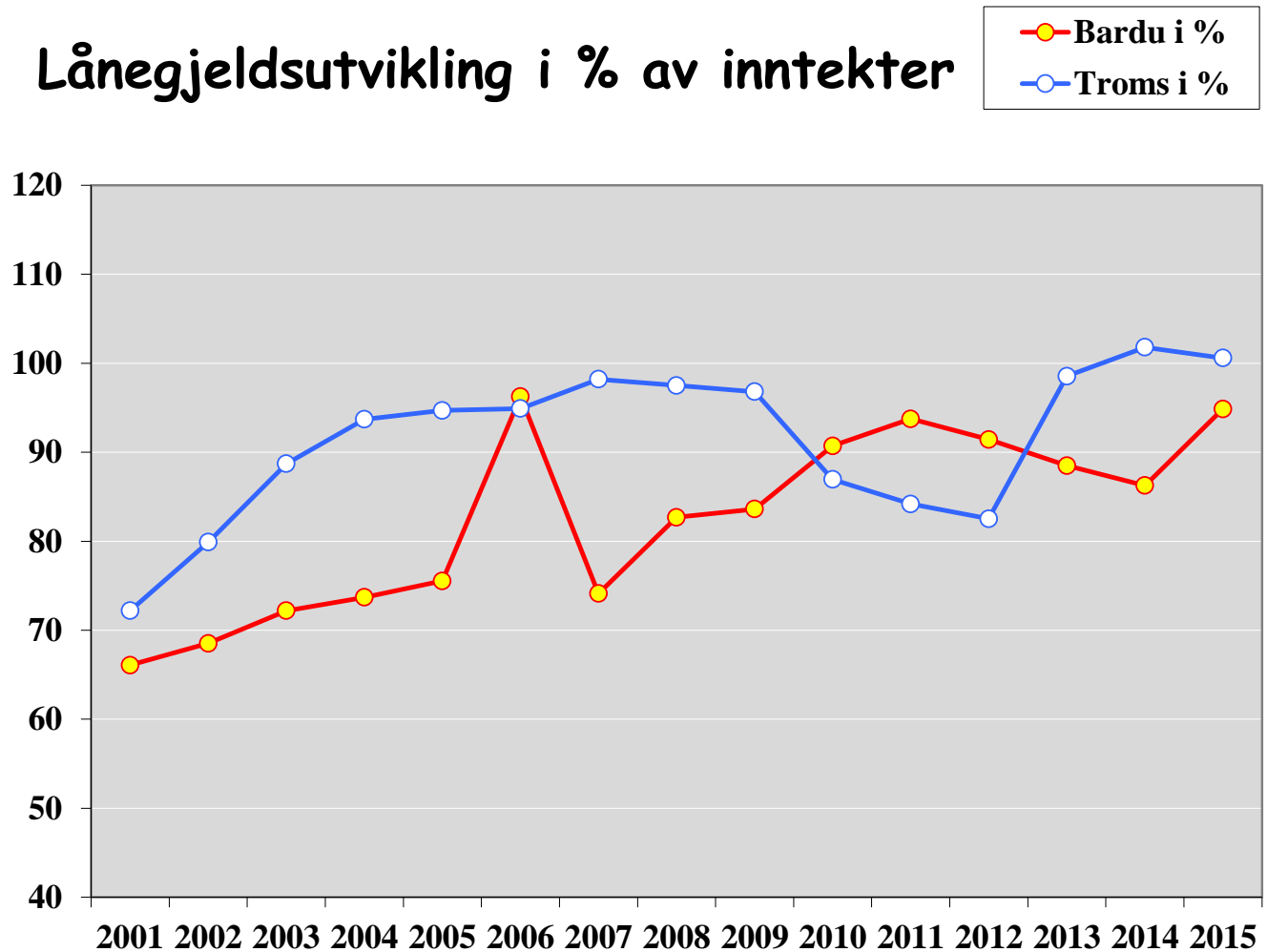
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bardu i 1000 kr.	118 617	131 082	144 661	168 642	183 163	261 761	215 544	262 854
Bardu i %	66,1	68,5	72,2	73,7	75,5	96,3	74,1	82,7

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	287 541	309 019	335 283	332 133	325 968	336 084	380 866
Bardu i %	83,6	90,7	93,8	91,4	88,5	86,3	94,9

Her ser vi utviklingen i lånegjeld i Bardu i nominelle kroner og som prosent av sum driftsinntekter. Dette er lånegjeld uten pensjonsforpliktelse som fra 2003 kunne balanseføres.

Vi ser at kommunen har hatt en jevn økning i lånegjelda fra 2001 til 2011 hvor den stabiliserte seg fram til 2014 for så å øke igjen i 2015. Fra 2001 har den nominelle lånegjelda i Bardu kommune økt med 262,2 mill.kr. eller hele 221,1 %. Den store økningen i 2006 skyldes at lån vedtatt i 2005 først ble tatt opp i 2006.

Lånegjeldsutvikling i % av inntekter

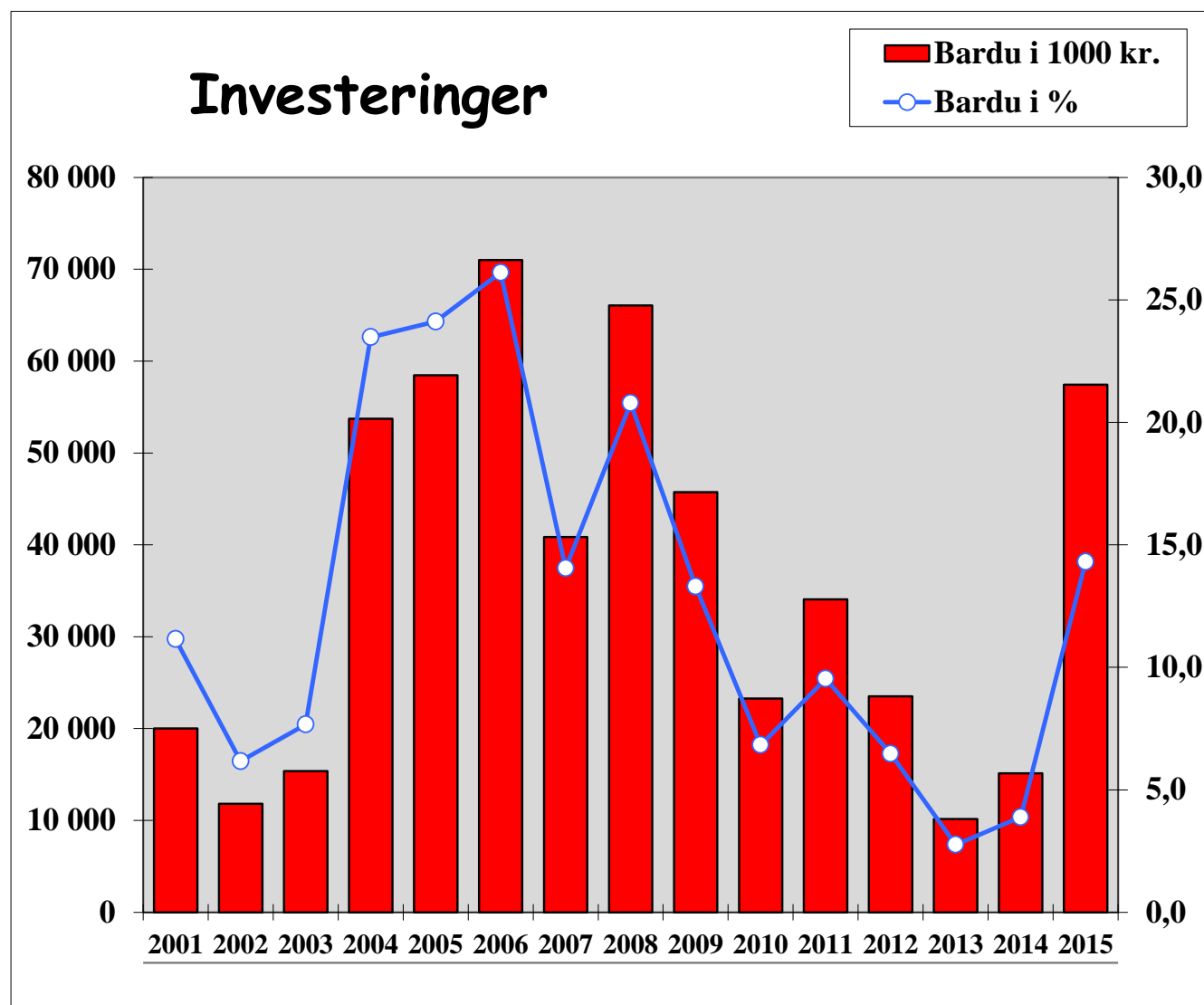
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bardu i %	66,1	68,5	72,2	73,7	75,5	96,3	74,1	82,7
Troms i %	72,2	79,9	88,7	93,7	94,7	94,9	98,2	97,5

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	83,6	90,7	93,8	91,4	88,5	86,3	94,9
Bardu i %	96,8	86,9	84,2	82,5	98,5	101,8	100,6

Denne grafen illustrerer lånegjeldsutviklingen i Bardu i prosent av sum driftsinntekter sammenlignet med gjennomsnittet for Troms fra 2001.

Her ser vi at Bardu hadde en lavere lånegjeld i prosent av driftsinntekter enn gjennomsnittet for kommunene i Troms fram unntatt årene 2010 til 2012 og at den i 2015 nærmer seg gjennomsnittet.

3.1.10 Investeringer

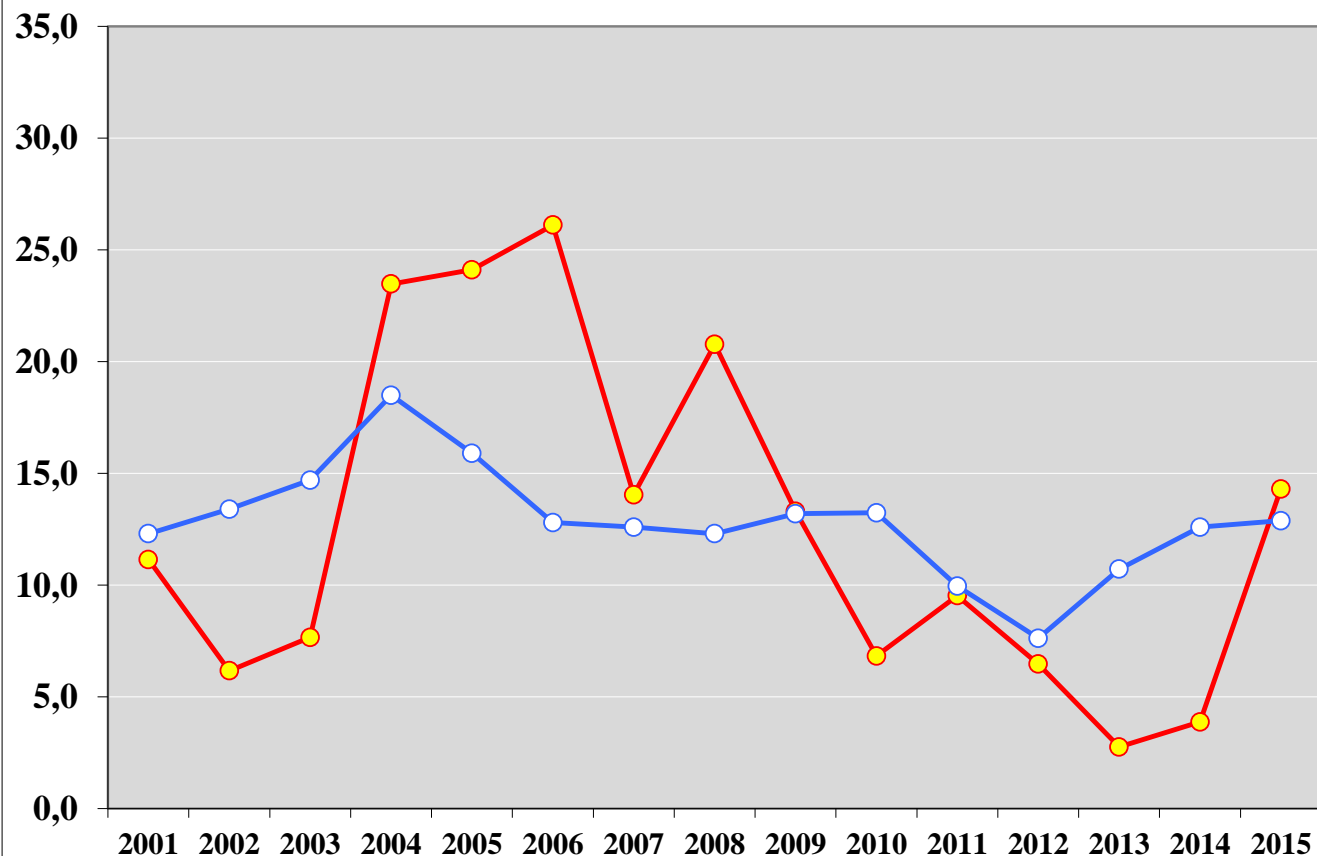
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bardu i 1000 kr.	20 019	11 805	15 356	53 727	58 476	71 013	40 841	66 067
Bardu i %	11,2	6,2	7,7	23,5	24,1	26,1	14,0	20,8

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	45 750	23 262	34 080	23 503	10 154	15 124	57 430
Bardu i %	13,3	6,8	9,5	6,5	2,8	3,9	14,3

Grafen viser investeringsutgiftene hvert år i Bardu kommune i faktiske kroner og i prosent av sum driftsinntekter.

Vi ser at kommunen har investerte betydelig i årene 2004 til 2009 og i 2015.

Investering i % av inntekter

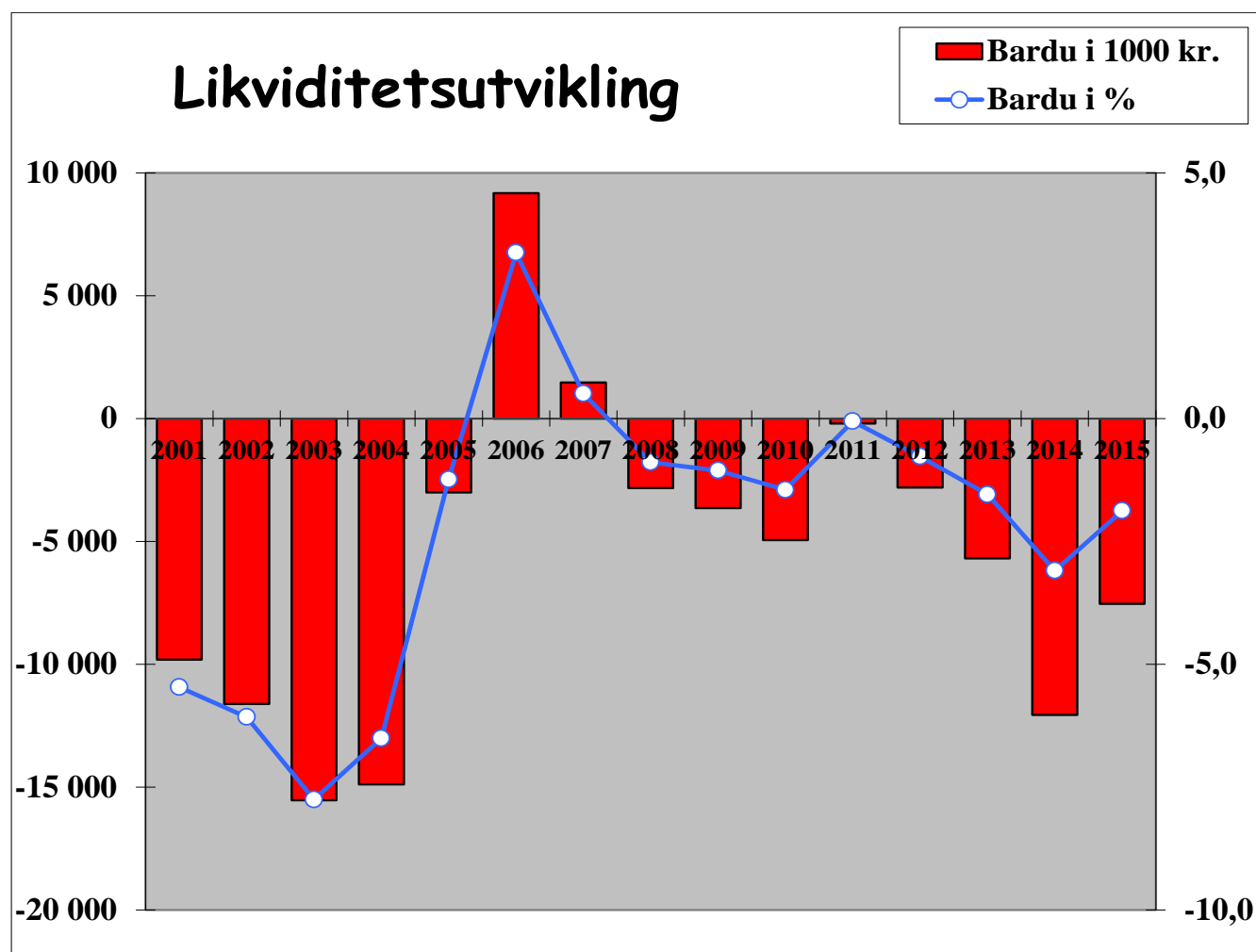

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bardu i %	11,2	6,2	7,7	23,5	24,1	26,1	14,0	20,8
Troms i %	12,3	13,4	14,7	18,5	15,9	12,8	12,6	12,3

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	13,3	6,8	9,5	6,5	2,8	3,9	14,3
Bardu i %	13,2	13,2	10,0	7,6	10,7	12,6	12,9

Her ser vi investeringsvolumet i Bardu i % av sum driftsinntekter sammenlignet med gjennomsnittet for kommunene i Troms fra 2001.

3.1.11 Likviditet

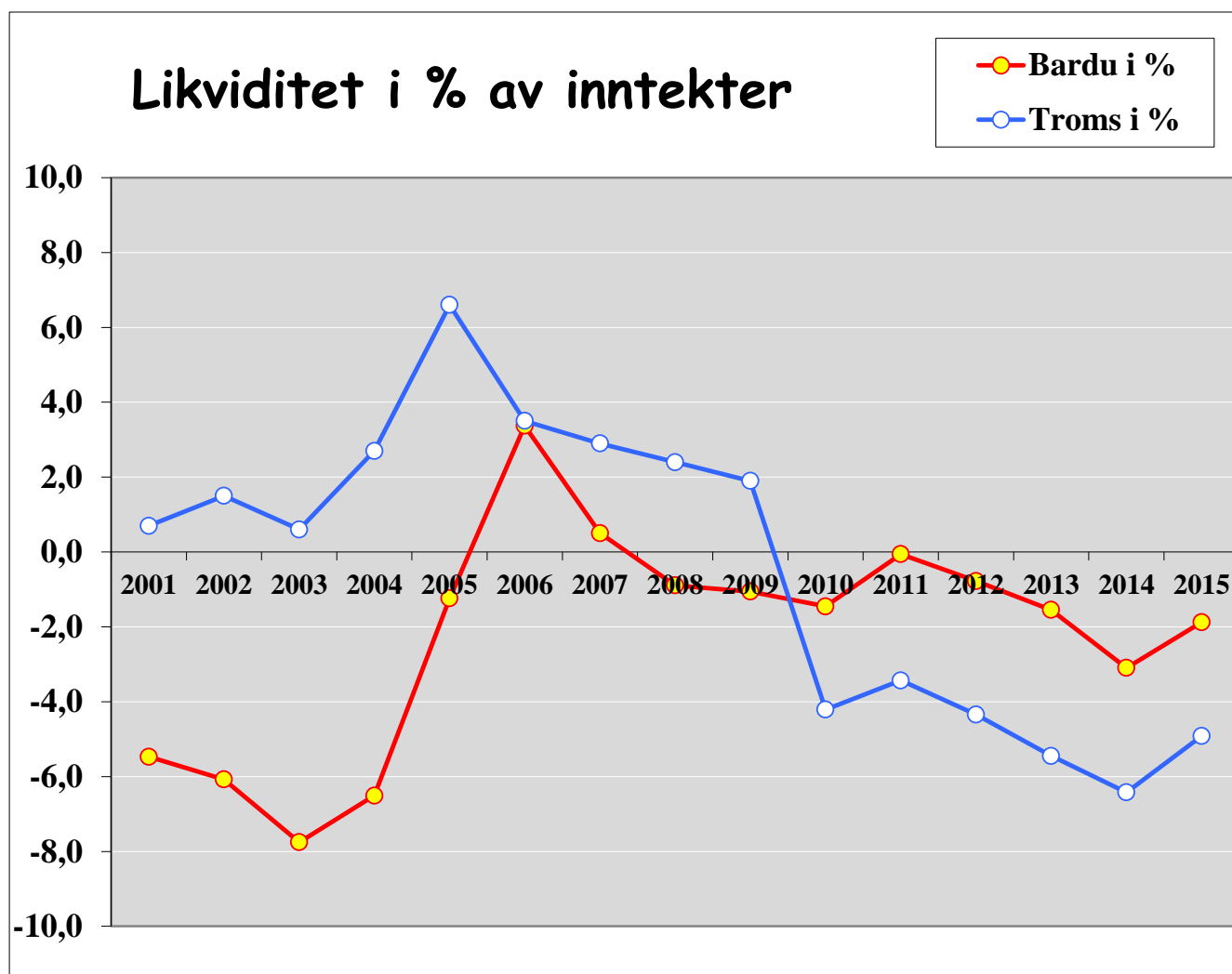

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bardu i 1000 kr.	-9 820	-11 621	-15 535	-14 890	-3 007	9 171	1 469	-2 835
Bardu i %	-5,5	-6,1	-7,8	-6,5	-1,2	3,4	0,5	-0,9

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	-3 641	-4 949	-203	-2 816	-5 698	-12 066	-7 542
Bardu i %	-1,1	-1,5	-0,1	-0,8	-1,5	-3,1	-1,9

Tidsforskjellen mellom inn- og utbetalinger gjør det nødvendig for kommuner å ha en beholdning med midler, en **arbeidskapital**, for ikke å komme i betalingsvansker. Når en kommune avsetter midler til en slik beholdning, eller har en likviditetsreserve, betyr det egentlig bare at det er noen inntekter som ikke er disponert. Midlene blir ikke benyttet til noe som helst, de blir rett og slett liggende i kommunekassen. Beløpene i tabellen ovenfor er arbeidskapitalen i Bardu kommune i nominelle kroner og i prosent av inntekter. Arbeidskapitalen er definert som sum omløpsmidler fratrukket kortsiktig gjeld, premieavvik, fondsmidler unntatt disposisjonsfond og eventuelle ubrukte lånemidler.

Vi ser av kurven ovenfor at driftslikviditeten har vært anstrengt hele perioden men at den var positiv i 2006 og 2007. Den gode likviditeten i 2006 skyldes at momsrefusjon investering i Veksthuset ble avsatt disposisjonsfondet. **Arbeidskapitalens driftsdel indikerer at utgiftspresset nå er alt for høyt i kommunen og må reduseres betydelig.**

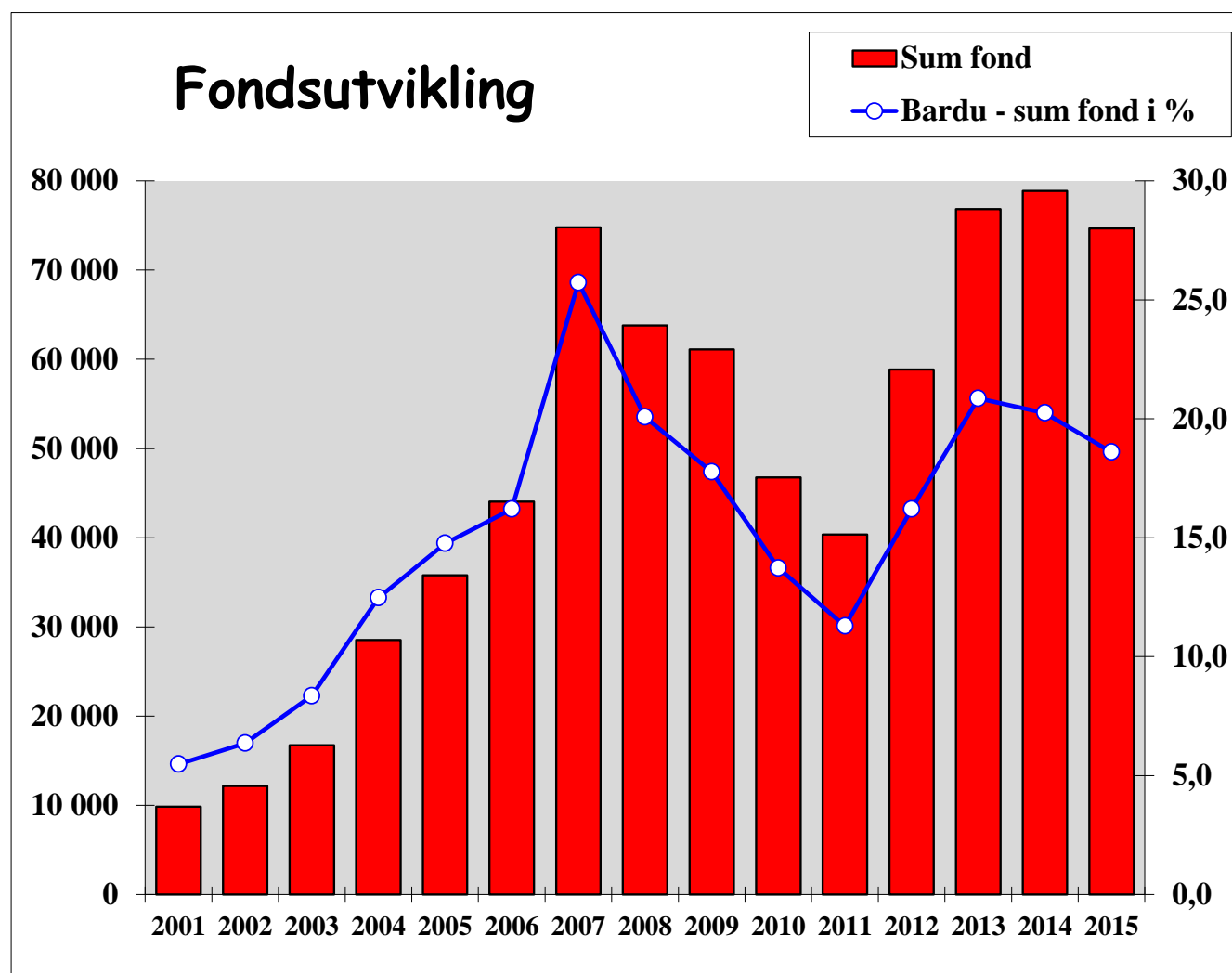
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bardu i %	-5,5	-6,1	-7,8	-6,5	-1,2	3,4	0,5	-0,9
Troms i %	0,7	1,5	0,6	2,7	6,6	3,5	2,9	2,4

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	-1,1	-1,5	-0,1	-0,8	-1,5	-3,1	-1,9
Bardu i %	1,9	-4,2	-3,4	-4,3	-5,4	-6,4	-4,9

Grafen illustrerer arbeidskapitalens driftsdel som prosent av sum driftsinntekter i Bardu sammenlignet med gjennomsnittet i Troms fra 2001.

Denne illustrasjonen tydeliggjør veldig godt hvordan driftslikviditeten faller for gjennomsnittet av kommunene i Troms og for Bardu fra 2005/2006, men at den bedret seg i 2015.

3.1.12 Fondsutvikling

Alle fond	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bardu i 1000 kr.	9 840	12 162	16 740	28 542	35 783	44 046	74 802	63 804	61 109
Bardu i %	5,5	6,4	8,4	12,5	14,8	16,2	25,7	20,1	17,8

Alle fond	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring 01-15
Bardu i 1000 kr.	46 749	40 351	58 864	76 831	78 880	74 678	64 838
Bardu i %	13,7	11,3	16,2	20,9	20,2	18,6	658,9

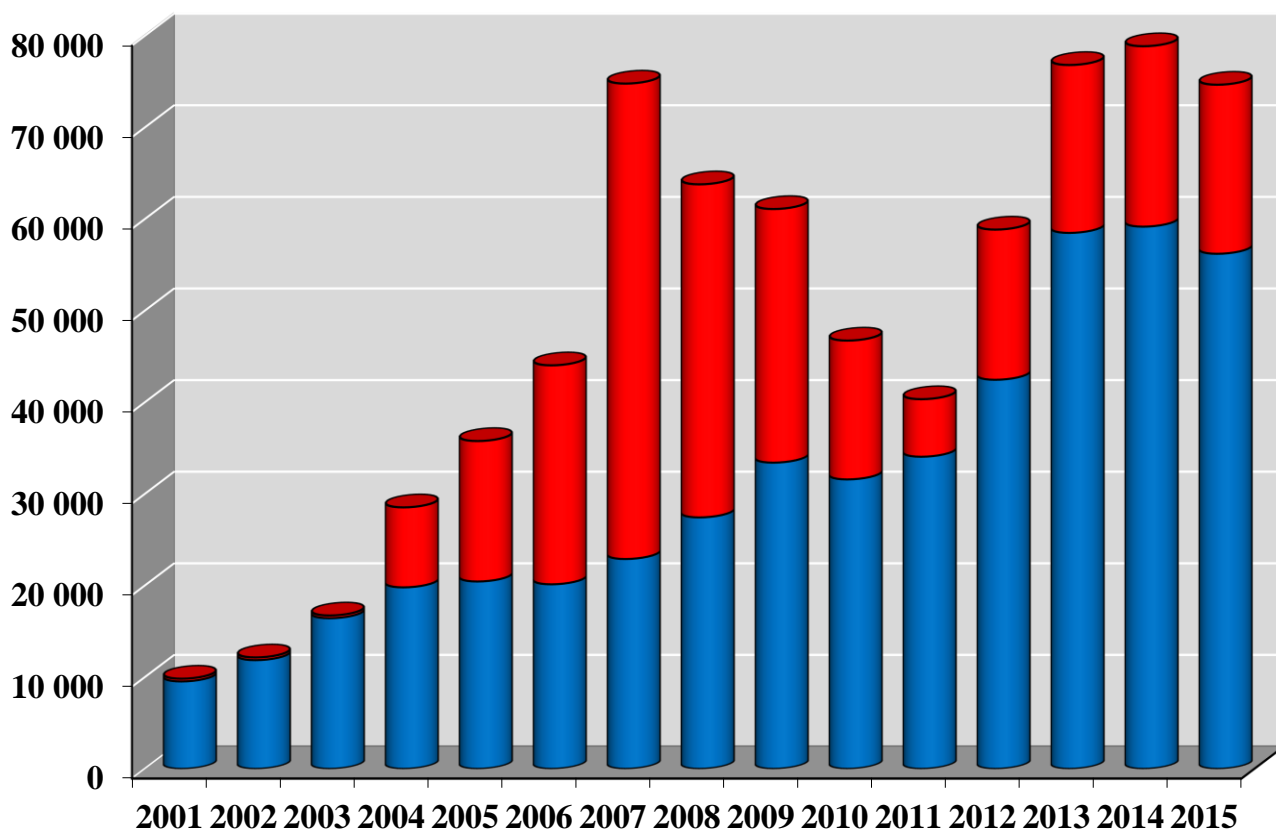
Kommunesektoren har fire typer fond:

- Disposisjonsfond
- Bundne driftsfond
- Ubundne investeringsfond
- Bundne investeringsfond

Grafen illustrerer utviklingen av den samlede fondsbeholdningen i Bardu i nominelle kroner og som prosent av sum driftsinntekter.

Fondsutvikling

■ Sum andre fond
■ Disp.fond

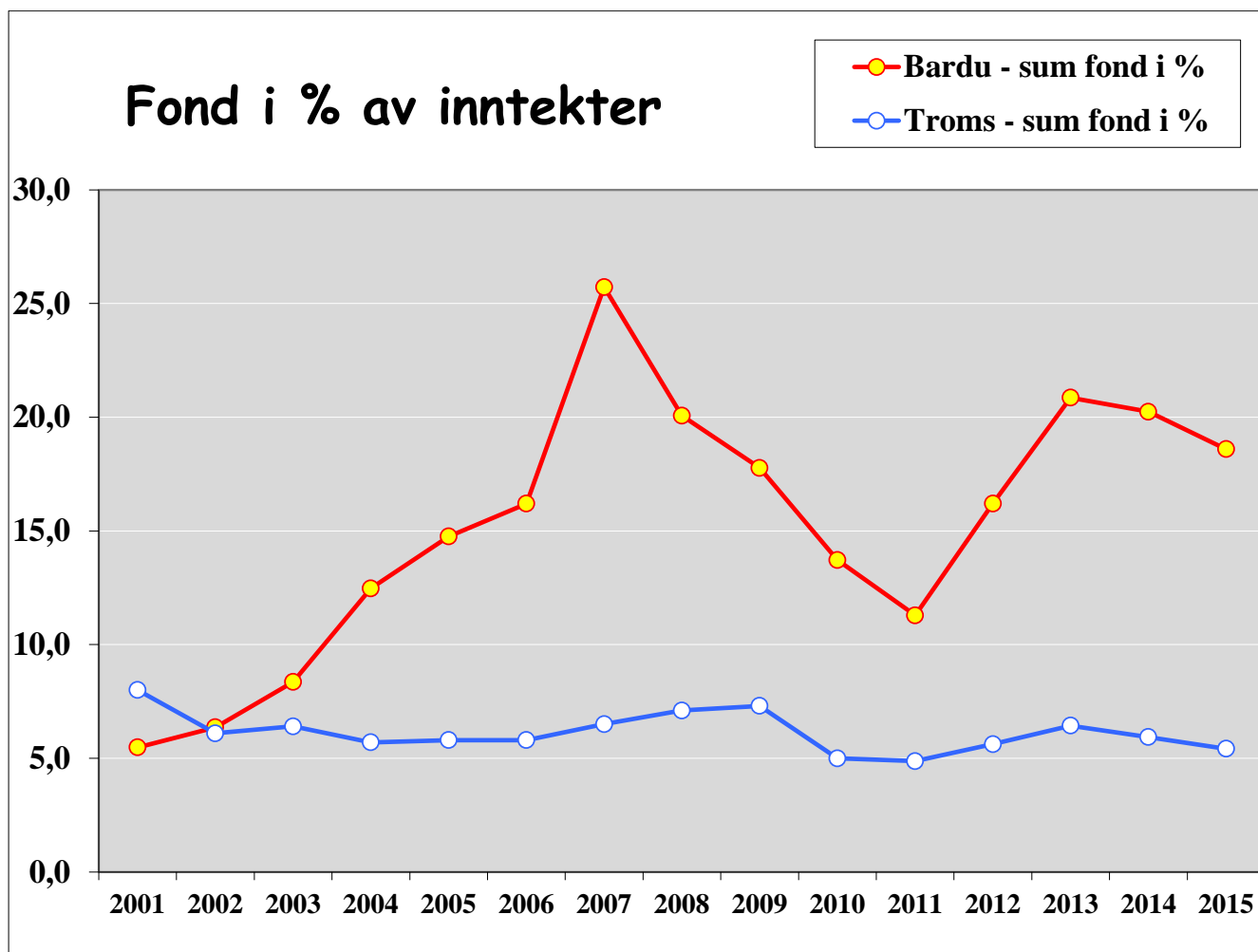

Tall i 1000 kr.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sum andre fond	9 547	11 869	16 447	19 815	20 456	20 149	22 910	27 451	33 430
Disp.fond	293	293	293	8 727	15 327	23 897	51 892	36 353	27 679

Tall i 1000 kr.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring 01-15
Sum andre fond	31 600	34 075	42 477	58 508	59 191	56 230	46 683
Disp.fond	15 149	6 276	16 387	18 323	19 689	18 448	18 155

Illustrasjonen viser beholdningen av disposisjonsfondet lagt oppå de øvrige tre fondene for å vise den samlede utviklingen av fondsbeholdningen. Hensikten med å synliggjøre disposisjonsfondet slik, er at det fondet kan benyttes fritt både til drift og investeringer.

Utviklingen i sum andre fond her kan gi et inntrykk av en god fondsbeholdning. Dette er i realiteten ikke slik da den vesentlige delen av disse midlene ligger i bundne fond. Dette er øremerkede midler, selvkostfond, og andre forpliktelser. Vi ser at kommunen har evnet å bygge opp et visst disposisjonsfond de siste årene

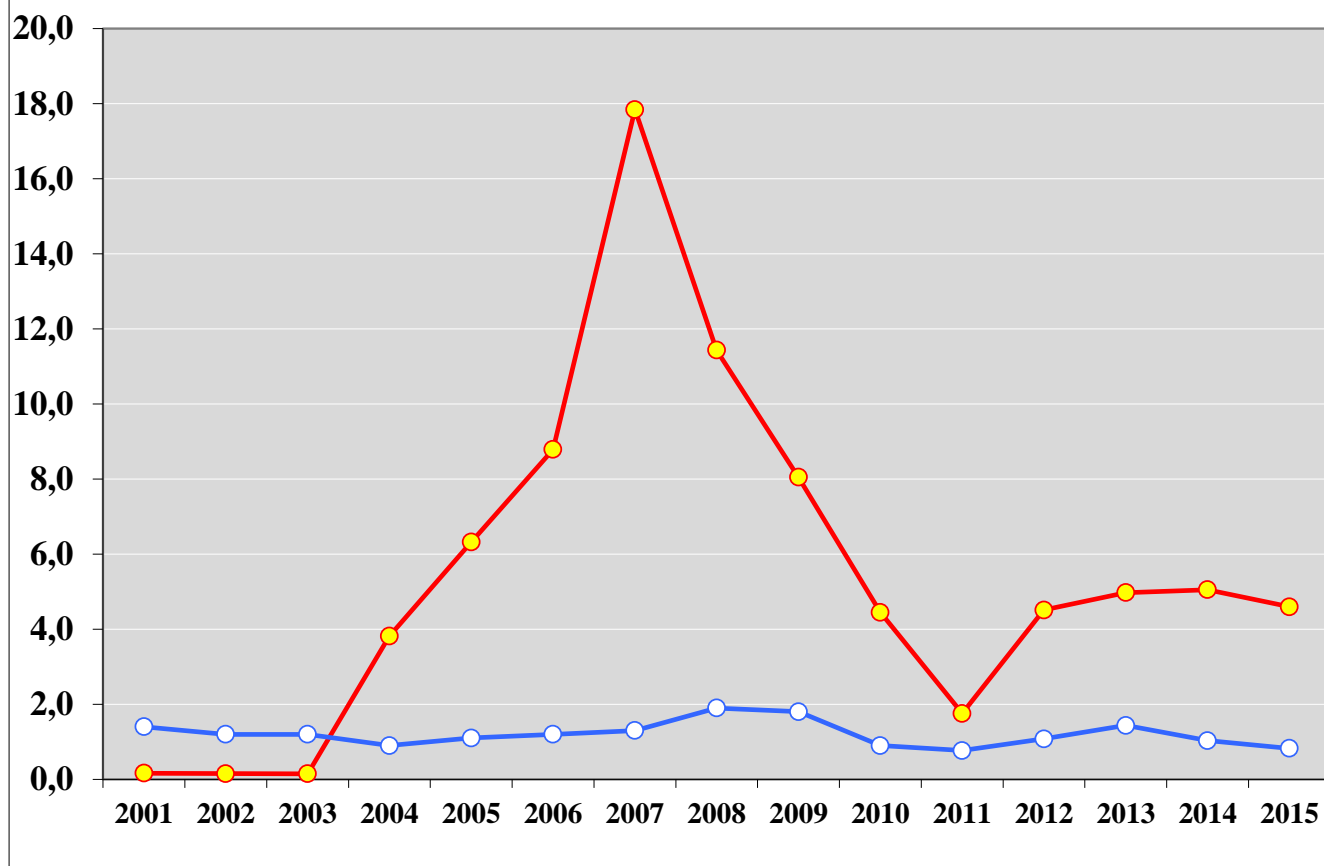
Prosent	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bardu i %	5,5	6,4	8,4	12,5	14,8	16,2	25,7	20,1	17,8
Troms i %	8,0	6,1	6,4	5,7	5,8	5,8	6,5	7,1	7,3

Prosent	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i %	13,7	11,3	16,2	20,9	20,2	18,6
Troms i %	5,0	4,9	5,6	6,4	5,9	5,4

Grafen her viser den samlede fondsutviklingen i Bardu sammenlignet med gjennomsnittet i Troms.

Vi ser at kommunen gjennomgående ligger over snittet i Troms fra 2003.

Disposisjonsfondet i % av inntekter

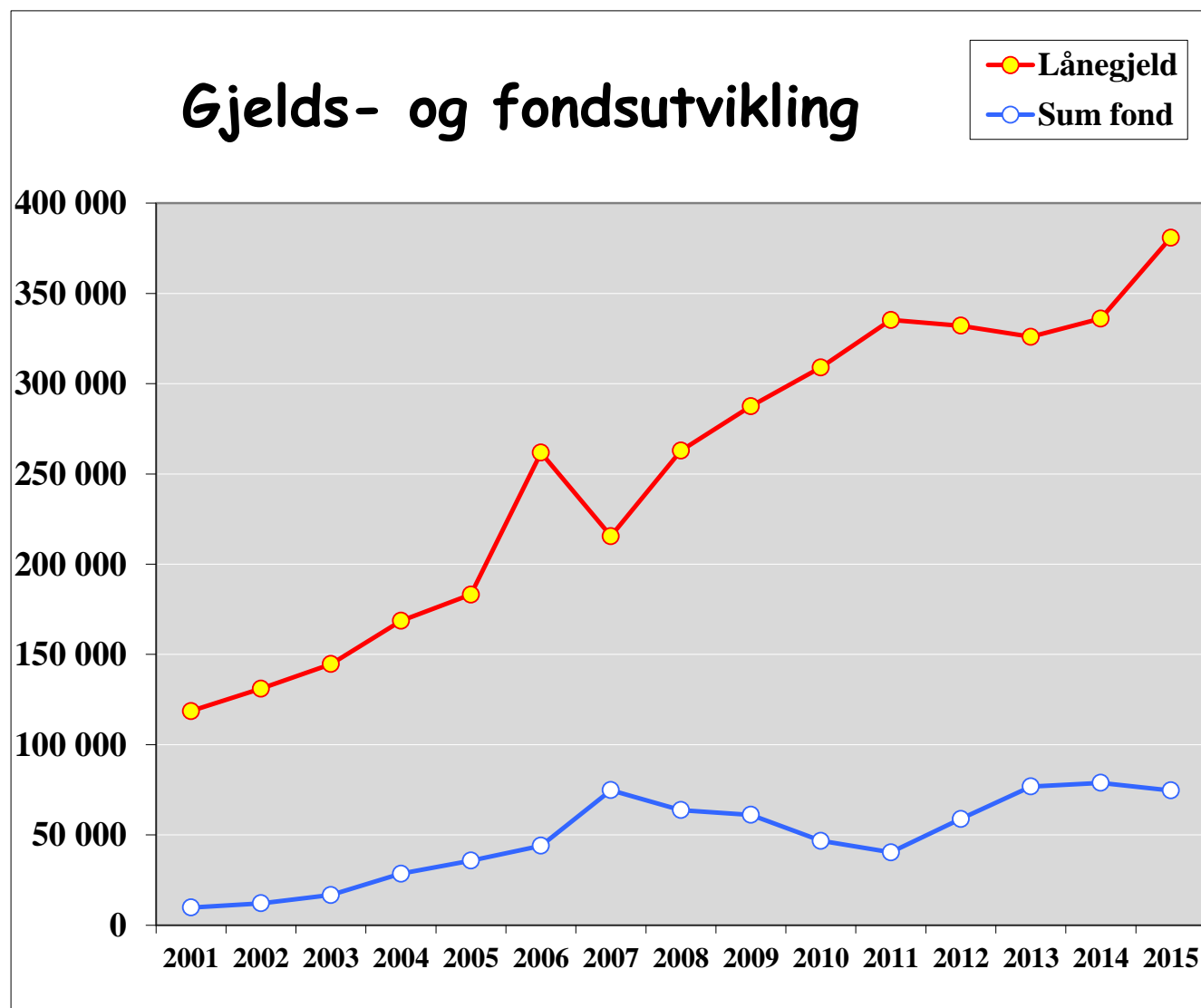

Prosent	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bardu i %	0,2	0,2	0,1	3,8	6,3	8,8	17,8	11,4	8,0
Troms i %	1,4	1,2	1,2	0,9	1,1	1,2	1,3	1,9	1,8

Prosent	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i %	4,4	1,8	4,5	5,0	5,1	4,6
Troms i %	0,9	0,8	1,1	1,4	1,0	0,8

Her ser vi disposisjonsfondet i prosent av inntekter sammenlignet med gjennomsnittet for kommunene i Troms. Bardu kommune hadde i perioden 2006 - 2009 et betydelig disposisjonsfond som gradvis ble tappet fram til 2011 hvor det igjen fikk påfyll.

3.1.13 Gjeld og fond

Tall i 1000 kr.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lånegjeld	118 617	131 082	144 661	168 642	183 163	261 761	215 544	262 854
Sum fond	9 840	12 162	16 740	28 542	35 783	44 046	74 802	63 804

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lånegjeld	287 541	309 019	335 283	332 133	325 968	336 084	380 866
Sum fond	61 109	46 749	40 351	58 864	76 831	78 880	74 678

Her er sammenhengen mellom gjeldsutvikling og fondsutvikling illustrert. Grafen viser forholdet mellom økt lånegjeld og fondsbeholdningen perioden sett under ett.

3.2 Prognoser

3.2.1 Konsekvensjustert framskriving

Den konsekvensjusterte framskrivingen er en framskriving av konsekvensene ved å videreføre eksisterende driftsnivå uten at det blir gjort grep. I framskrivingen er det kun gjort endringer for kjente forhold, mens alle øvrige elementer er fremskrevet prosentmessig.

Framskriving av driftsinntekter:

BARDU KOMMUNE - KONSEKVENSJUSTERING								
DRIFTSINNTEKTER (1000 kr.)								
		Kommunen						
ART	INNTEKTSARTER	R-2014	R-2015	B-2016	2017	2018	2019	2020
800	Rammetilskudd	120 589	120 087	122 448	125 959	127 548	129 217	130 888
870	Skatt på inntekt og formue	84 362	92 208	94 582	95 634	96 697	97 771	98 856
	Naturressursskatt	10 710	11 440	10 700	10 700	10 700	10 700	10 700
874	Eiendomsskatt	27 366	27 174	26 884	26 570	26 570	26 570	26 570
877	Andre direkte og indirekte skatter	14 464	15 422	14 400	14 400	14 400	14 400	14 400
810	Andre statlige overføringer	15 725	13 808	16 920	16 210	15 160	13 620	13 500
	Sum frie inntekter	262 506	268 699	275 234	278 773	280 375	281 578	284 214
600-619	Brukerbetalinger	15 083	14 497	15 929	15 380	15 841	16 317	16 806
620-670	Salgs- og leieinntekter	51 687	52 159	39 669	40 135	41 340	42 580	43 857
700-780	Overføringer med krav til motytelse	56 809	64 913	44 970	68 866	70 932	73 060	75 252
830-890	Andre overføringer	3 539	1 267	660	660	660	660	660
	SUM DRIFTSINNTEKTER	389 624	401 535	376 462	403 814	409 148	414 194	420 789

Framskrivingen er gjort med utgangspunkt i regnskap 2015. Tallene i B-2016-kolonnen er kommunens budsjett for 2016 og er ikke med i framskrivningsmetodikken.

I tillegg er framskrivingen gjort på følgende måte:

- Skatt og rammetilskudd er fremskrevet ved bruk av prognosemodellen til KS, versjon 1602 – 2016 etter Kommuneproposisjonen for 2017 og revidert nasjonalbudsjett for 2017
- Vi har lagt til grunn Regjeringens deflator på 2,3 % i forslag til statsbudsjett for 2017
- I modellen er det ikke utarbeidet en demografiprognose for landet og Bardu
- Det er lagt inn en vekst i frie inntekter på 1,3 % og en skattevekst på 1,0 % på landsbasis og i Bardu
- Salgs- og leieinntekter er reduisert med 15,2 mill.kr. fra 2017 grunnet reduserte konsesjonskraftinntekter
- Eiendomsskatt, andre direkte og indirekte skatter, andre statlige overføringer og andre overføringer er hentet fra økonomiplanen
- Alle øvrige inntekter er fremskrevet med 3 % fra regnskap 2015.

Framskrivning av driftsutgifter:

Også driftsutgiftene er fremskrevet etter kommunens regnskap for 2015 og deretter fremskrevet med 3 %.

BARDU KOMMUNE - KONSEKVENSJUSTERING								
DRIFTSUTGIFTER EKSKL. AVSKRIVNINGER 590 (1000kr.)								
ART	UTGIFTSARTER	R-2014	R-2015	B-2016	2017	2018	2019	2020
010-080	Lønnsutgifter	208 470	218 758	215 506	232 080	239 043	246 214	253 600
090-099	Sosiale utgifter	40 242	40 193	43 161	42 641	43 920	45 238	46 595
100-285	Kjøp av varer og tjenester i prod.	59 042	61 516	57 730	65 262	67 220	69 237	71 314
300-380	Kjøp av varer og tjenester erstatt. prod.	34 188	35 810	23 878	37 991	39 131	40 304	41 514
400-490	Overføringer	24 841	24 093	16 566	25 560	26 327	27 117	27 930
590	Avskrivninger	17 740	18 426	21 317	21 602	21 722	21 842	21 960
290-790	Interne overføringer	0	0	0	0	0	0	0
690	Fordelte utgifter	-194	-349	-3 020	-3 060	-3 060	-3 060	-3 060
	SUM DRIFTSUTGIFTER (ekskl. 590)	366 589	380 021	353 821	400 475	412 581	425 050	437 893

Finansinntekter og finansutgifter:

BARDU KOMMUNE - KONSEKVENSJUSTERING								
FINANSINNTEKTER 900 - 920								
(1000 kr.)	R-2014	R-2015	B-2016	2017	2018	2019	2020	
Renteinntekter	3 523	2 725	1 800					
Renteinntekter formidlingslån	167	167						
Aksjeutbytte	873	0						
Forsinkelsesrenter	66	34						
Gevinst på finansielle instrumenter	0	0						
Mottatte avdrag utlån	934	1 129	1 005					
Mottatte avdrag sosiale utlån	139	46						
FINANSINNTEKTER	5 702	4 101	2 805	1 317	1 136	966	1 000	
FINANSUTGIFTER 500 - 520								
(1000 kr.)	R-2014	R-2015	B-2016	2017	2018	2019	2020	
Renteutgifter	8 229	6 787	7 400	8 605	10 000	10 770	10 500	
Renteutgifter formidlingslån	193	276						
Forsinkelsesrenter/gebyrer	107	161						
Avdrag på lån	17 417	16 035	20 600	21 350	21 100	21 670	21 500	
Utlån	17	3	30					
FINANSUTGIFTER	25 963	23 262	28 030	29 955	31 100	32 440	32 000	

Beløpene fra 2017 er hentet fra kommunens økonomiplan.

Konsekvenser:

BARDU KOMMUNE - KONSEKVENSTJUSTERING							
BUDSJETTSKJEMA							
(1000 kr.)	R-2014	R-2015	B-2016	2017	2018	2019	2020
Sum driftsinntekter	389 624	401 535	376 462	403 814	409 148	414 194	420 789
Sum eksterne finansinntekter	5 702	4 101	2 805	1 317	1 136	966	1 000
Sum eksterne finansutgifter	25 963	23 262	28 030	29 955	31 100	32 440	32 000
Til drift og finansiering av investeringer	369 363	382 374	351 237	375 176	379 184	382 720	389 789
Sum driftsutgifter (ekskl. avskrivn.)	366 589	380 021	353 821	400 475	412 581	425 050	437 893
Endringer i året	0	0	0	0	0	0	0
Til nye tiltak og avsetninger	2 774	2 353	-2 584	-25 299	-33 397	-42 330	-48 104
Brukt til investeringer	-242	-1 570	-1 240	-1 240	-1 240	-1 240	-1 240
Øk. belastning nye tiltak	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	10 641	8 502	8 469	7 374	6 294	4 997	4 500
Avsetninger (ekskl. brukt til inv.)	-13 173	-8 320	-4 837	-6 260	-5 517	-5 290	-5 000
Netto avsetninger	-2 532	182	3 632	1 114	777	-293	-500
Årets overskudd	0	965	0	0	0	0	0
Årets underskudd	0	0	0	-25 425	-33 860	-43 863	-49 844
Tidligere underskudd				0	-25 425	-59 284	-103 147
OMSTILLINGSUTFORDRING	0	0	-192	-25 425	-59 284	-103 147	-152 991

Dette budsjettskjemat her er en sammenstilling og gir konsekvensene av å videreføre eksisterende driftsnivå i Bardu kommune uten at det blir gjort grep. Dette er på mange måter "sannhetens øyeblikk" og gir et uttrykk for hvordan økonomien i Bardu vil utvikle seg med disse forutsetningene.

Konsekvensanalysen indikerer følgende:

- Bardu kommune «styrer» mot en ubalanse i 2017 på noe over 25 mill.kr.
- Linjen "Til nye tiltak og avsetninger" er egentlig netto driftsresultat eller handlefriheten som er det overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger og uttrykker kommunens evne til å stimulere til utvikling. Negative beløp på denne linjen betyr at kommunen ikke har handlefrihet.
- Når man ikke har midler til overs det enkelte år greier man heller ikke å dekke inn underskudd fra året før. Resultatet av dette er at underskuddet akkumuleres opp.
- Med de forutsetningene som er lagt til grunn her ser vi at Bardu kommune får et akkumulert underskudd på nesten **153 mill.kr. pr. 31.12.2020!**

Forskjellen fra 2015 til 2017 kan for øvrig grovt sett forklares slik:

- Redusert konsesjonskraftinntekter - 15 mill.kr.
- Økte netto finansutgifter - 9 mill.kr.
- Gradering av basistilskuddet i inntektssystemet - 2 mill.kr.

Modellen tar ikke høyde for helårseffekt av tiltak iverksatt i 2015 og 2016. Kommunen opplyser at antatt nettoeffekt av disse tiltakene kan bli om lag 10 mill.kr. Den reelle budsjettutfordringen synes da å ligge på omtrent **15 mill.kr. i 2017**. Modellen tar heller ikke hensyn til mulige renteøkninger og styring etter handlingsregler som et netto driftsresultat på 1,75 %.

3.3 Handlingsregler

Bardu kommune ønsker at det foreslås ett sett handlingsregler for økonomisk styring av kommunen i årene framover. De overordnede økonomiske indikatorene som er presentert i denne analysen vil være sentrale handlingsregler. Imidlertid er vi opptatt av at det ikke bør være for mange styringsregler da det vil kunne skape usikkerhet i forhold til helhetlig økonomisk styring av kommunen.

Netto driftsresultat er som nevnt definert som kommunens økonomiske handlefrihet og er det overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger. Dette er den viktigste økonomiske indikatoren da den vil påvirke de andre indikatorene. Et positivt netto driftsresultat betyr egentlig at kommunen ikke bruker alle løpende inntektene det enkelte år. Hvis en kommune styrer etter et positivt netto driftsresultat beslutter man da at noen inntekter ikke skal benyttes til drift. Et positivt netto driftsresultat kan brukes til å:

- Sette av midler til disposisjonsfondet eller andre fond
- Redusere låneopptak til investeringer
- Bedre likviditeten

Teknisk beregningsutvalg for teknisk sektor anbefaler at kommuner bør ha et netto driftsresultat på 1,75 % av sum driftsinntekter. For Bardu kommune utgjør dette om lag 7 mill.kr. som hvert år ikke skal benyttes til drift eller betaling av renter og avdrag. Dette vil samtidig gi en balansert driftslikviditet.

En annen viktig indikator er gjeldsbelastningen som er knyttet til kommunens lån. Bardu kommune betalte i 2015 over 19 mill.kr. netto til å betjene lånegjelda. I budsjettet for dette året er det samme beløpet over 25 mill.kr. Renter og avdrag må hvert år betales av løpende inntekter. Brutto renter og avdrag var i regnskap for 2015 på 5,8 % av sum driftsinntekter og er i budsjettet for i år økt til 7,4 %. Lånegjelda var 31.12.2015 på nesten 381 mill.kr. og utgjorde 94,9 % av sum driftsinntekter. Evnen til å betale lånegjeld er knyttet til inntektsnivået og når Bardu kommune i årene framover får lavere inntekter, bør gjeldsbelastningen og lånegjelda reduseres noe og harmoniseres over tid i takt med reduserte inntekter.

Når det gjelder fondsbeholdningen er disposisjonsfondet på et akseptabelt nivå pr. 31.12.2015, men det bør ikke bli noe lavere. Det synes fornuftig å ligge på minst 5 % sum driftsinntekter, noe som utgjør om lag 20 mill.kr.

På bakgrunn av dette vil vi foreslå følgende handlingsregler for økonomisk styring i Bardu kommune:

- Netto driftsresultat på 1,75 % av sum driftsinntekter
- Gjeldsbelastningen, brutto renter og avdrag, skal være på maksimalt 6 % av sum driftsinntekter
- Lånegjelda må reduseres og være på maksimalt 90 % av sum driftsinntekter
- Fondsbeholdning bør være minimum 5 % av sum driftsinntekter

3.4 Konklusjoner

Befolkning og demografi

Den historiske utviklingen viser følgende utviklingstrekk:

- Folketallet i kommunen har økt med 1.510 personer fra 1951 til 2016, en økning på 60,2 %.
- Fra 2003 er det blitt 178 flere personer i Bardu, en økning på 4,6 %.
- Fra 2003 er det blitt 29 færre barn i alderen 0-1 år, mens det i aldersgruppen 2-5 år er blitt 7 flere.
- Aldersgruppen 6-15 år har hatt en økning på 19 personer i denne perioden, noe som utgjør 4,0 %.
- For de eldste aldersgruppene ser vi at det er blitt 131 flere innbyggere i aldersgruppen 67-79, 5 flere i gruppen 80-89 år og 26 flere over 90 år fra 2003.

Prognosen framover indikerer følgende:

- MMM-prognosen indikerer en økning i folketallet på ca. 90 personer fram til 2029.
- Aldersgruppen 0-5 år ser ut til å få en økning på opp mot 12 personer, mens aldersgruppen 6-15 år ser ut til å få en nedgang på om lag 70 skoleelever, noe som vil bli en utfordring for skolestrukturen.
- Også aldersgruppen 16-22 år synes å få en nedgang på noen over 30 personer.
- En antatt økning på rundt 68 personer i aldersgruppen 67-79 og en økning på rundt 100 personer i aldersgruppen 80-89 vil gi betydelig økt utgiftspress innen pleie og omsorg inn mot 2029, selv om antallet over 90 år ser ut til å bli stabilt.

Kommuneøkonomi

Kommunens økonomiske status kan stikkordsmessig framstilles slik:

- Handlefriheten har variert mye perioden sett under ett og har lagt på et lavt nivå fra 2013.
- Inntekts- og utgiftsutviklingen i perioden 2001-2015 viser en balansert vekst ved at den nominelle utgiftsveksten vært 123,8 %, mens inntektsveksten har vært på 123,7 %.
- Imidlertid er det viktig å være oppmerksom på at utviklingen brutto driftsinntekter fra 2009 har vært 20 % lavere i Bardu i forhold til landsgjennomsnittet.
- Lånegjelda har økt med 262,2 mill.kr. eller hele 221,1 % fra 2001.
- Gjeldsbelastningen ligger på et høyt nivå og bør reduseres jfr. handlingsreglene til 90 % av sum driftsinntekter. Dette betyr at kommunen bør ha tilnærmet investeringsstopp inntil man har fått gjeldsgraden redusert.
- Arbeidskapitalens driftsdel, eller driftslikviditeten, har vært negativ fra 2008 og indikerer at utgiftspresset i kommunen er for høyt og må reduseres.
- Fondsbeholdningen er relativt bra og vi ser at kommunen ligger over gjennomsnittet i Troms både når det gjelder sum fond og disposisjonsfondet.

Kostra:

Tidsserien i Kostra etter arter for perioden 2005-2015 viser;

- Lønnsutgifter pr. innbygger har økt med kr. 23.068,- eller hele 73,7 %
- Sosiale utgifter pr. innbygger har økt med kr. 2.460,- eller 32,6 %.
- Kjøp i produksjon pr. innbygger har økt med kr. 3.252,- eller 27,1 %
- Kjøp som erstatter produksjon pr. innbygger har økt med kr. 7.166,- eller hele 410,7 %
- Overføringer pr. innbygger har økt med kr. 759,- eller 14,5 %
- Samlede driftsutgifter pr. innbygger har økt med kr. 36.704,- eller 63,4 %

Når det gjelder Kostra-sammenligning etter arter i 2015 ser vi at:

- Bardu kommune har tredje høyeste inntektene pr. innbygger. Det er bare Hemnes og Sauda som har et høyere inntektsnivå.
- Når det gjelder driftsutgifter ser vi også at Bardu ligger tredje høyest. Det er imidlertid verdt å merke seg at Bardu kommune har driftsutgifter pr. innbygger som er nærmere nivået til Hemnes og Sauda enn inntektsnivåene. Dette indikerer at utgiftspresset i Bardu kommune er høyere enn for de to nevnte kommunene.
- Hvis vi gjør en sammenligning med gjennomsnittet at driftsutgifter for de 7 andre kommunene her finner vi at Bardu kommune ligger **kr. 7.957,- høyere** enn dette gjennomsnittet. Hvis Bardu skulle driftet på gjennomsnittet her, burde driftsutgiftene samlet vært om lag **30 mill.kr. lavere!**

Når det gjelder utviklingen innenfor ulike utvalgte tjenesteområder i perioden 2004-2015 ser vi at kommunen mer eller mindre har prioritert alle tjenesteområdene;

- Kommunen brukte i 2015 **kr. 19.273,- mer pr. innbygger til helse og omsorg enn i 2004**. I samme periode ble det 131 flere 67-79 åringer, 2 færre 80-89 åringer og 20 flere over 90 år i Bardu.
- Kommunen brukte **kr. 6.671,- mer pr. innbygger til grunnskole**. I 2004 og 2015 var det nøyaktig like mange elever i grunnskolen.
- Kommunen brukte **kr. 4.879,- mer pr. innbygger til barnehage enn i 2004**. I samme periode ble det 6 færre 0-1 åringer og 33 færre 2-5 åringer i kommunen.
- Kommunen brukte **kr. 2.299,- mer pr. innbygger til administrasjon og kr. 1.607,- mer pr. innbygger til samferdsel enn i 2004**.
- Vi ser også at kommunen brukte **kr. 1.558,- mer pr. innbygger til fysisk planlegging enn i 2004**, men at dette kan tilskrives regnskapsmessige forhold.

Det er også verdt å merke seg at det har vært en samlet vekst i driftsutgiftene på disse utvalgte tjenesteområdene i kommunen i denne perioden **på kr. 43.132,- pr. innbygger eller 90,9 %**.

Når det gjelder Kostra-sammenligning innenfor tjenesteområder i 2015 finner vi at;

- Bardu ligger **høyest** av disse kommunene når det gjelder sum driftsutgifter utvalgte tjenester pr. innbygger.
- Hvis vi tar gjennomsnittet av utgifter pr. innbygger for de andre syv kommunene i denne sammenligningen her finner vi at Bardu ligger **kr. 10.790,- høyere pr. innbygger. Hvis vi multipliserer med antall innbyggere får vi et potensiale på om lag 43 mill.kr.**

Hvis vi gjør en sammenligning med gjennomsnittet av de 7 andre kommunene på tjenesteområder ser vi noen interessante trekk;

- Bardu brukte **kr. 3.152,- mer pr. innbygger til grunnskole**
- Bardu brukte **kr. 2.704,- mer pr. innbygger til helse og omsorg**
- Bardu brukte **kr. 1.980,- mer pr. innbygger til barnehage**
- Bardu brukte **kr. 1.030,- mer pr. innbygger til kulturformål**

Hvis vi tar gjennomsnittet av utgifter pr. innbygger for Troms og landet unntatt Oslo får vi et potensiale på;

- Omtrent **72 mill.kr.** i forhold til gjennomsnittet av kommunene i Troms

- Omtrent **133 mill.kr.** i forhold til gjennomsnittet av kommunene i landet unntatt Oslo

Konsekvensjustert framskrivning:

- En videreføring av aktivitetsnivået fra 2015 tilsier at kommunen vil få en omstillingsutfordring på nesten **26 mill. kr. i 2017** for å gå i balanse. Hvis kommunen velger å styre etter et netto driftsresultat på **1,75 %** av sum driftsinntekter, blir utfordringen ytterligere 7 mill.kr. høyere eller på om lag **33 mill.kr.**
- Hvis ikke kommunestyret gjør grep og foretar en kursendring vil Bardu kommune kunne få et akkumulert underskudd på om lag **153 mill.kr. pr. 31.12.2020!**

**DET STORE SPØRSMÅLET BLIR DA - HVA
GJØR BARDU KOMMUNE FOR Å MØTE
DENNE UTFORDRINGEN?**

4. Vedlegg

4.1 Grunnlagsdata – befolkning og demografi

BARDU KOMMUNE - DEMOGRAFISKE UTVIKLINGSTREKK														
FAKTISK UTVIKLING														
Tall pr. 01.01	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Innbyggere 0-1 år	112	104	89	96	129	126	107	115	107	108	110	93	90	83
Innbyggere 2-5 år	173	199	213	207	218	206	219	222	227	222	192	198	194	180
Innbyggere 6-15 år	472	473	491	484	490	512	500	496	484	468	466	486	482	491
Innbyggere 16-22 år	409	406	360	328	338	383	382	327	341	336	405	423	433	412
Innbyggere 23-66 år	2 195	2 191	2 228	2 184	2 246	2 251	2 237	2 231	2 225	2 164	2 151	2 164	2 242	2 211
Innbyggere 67-79 år	328	328	328	340	338	339	351	358	358	382	406	427	442	459
Innbyggere 80-89 år	135	135	142	135	141	150	156	169	169	163	171	158	155	140
Innbyggere over 90 år	17	19	23	25	20	27	29	31	31	32	32	36	40	43
Innbyggere i alt	3 841	3 855	3 874	3 799	3 920	3 994	3 981	3 949	3 942	3 875	3 933	3 985	4 078	4 019
Endringer	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2003-16
Innbyggere 0-1 år	-8	-15	7	33	-3	-19	8	-8	1	2	-17	-3	-7	-29
Innbyggere 2-5 år	26	14	-6	11	-12	13	3	5	-5	-30	6	-4	-14	7
Innbyggere 6-15 år	1	18	-7	6	22	-12	-4	-12	-16	-2	20	-4	9	19
Innbyggere 16-22 år	-3	-46	-32	10	45	-1	-55	14	-5	69	18	10	-21	3
Innbyggere 23-66 år	-4	37	-44	62	5	-14	-6	-6	-61	-13	13	78	-31	16
Innbyggere 67-79 år	0	0	12	-2	1	12	7	0	24	24	21	15	17	131
Innbyggere 80-89 år	0	7	-7	6	9	6	13	0	-6	8	-13	-3	-15	5
Innbyggere over 90 år	2	4	2	-5	7	2	2	0	1	0	4	4	3	26
Innbyggere i alt	14	19	-75	121	74	-13	-32	-7	-67	58	52	93	-59	178
Prosentvise endringer	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2003-16
Innbyggere 0-1 år	-7,1	-14,4	7,9	34,4	-2,3	-15,1	7,5	-7,0	0,9	1,9	-15,5	-3,2	-7,8	-25,9
Innbyggere 2-5 år	15,0	7,0	-2,8	5,3	-5,5	6,3	1,4	2,3	-2,2	-13,5	3,1	-2,0	-7,2	4,0
Innbyggere 6-15 år	0,2	3,8	-1,4	1,2	4,5	-2,3	-0,8	-2,4	-3,3	-0,4	4,3	-0,8	1,9	4,0
Innbyggere 16-22 år	-0,7	-11,3	-8,9	3,0	13,3	-0,3	-14,4	4,3	-1,5	20,5	4,4	2,4	-4,8	0,7
Innbyggere 23-66 år	-0,2	1,7	-2,0	2,8	0,2	-0,6	-0,3	-0,3	-2,7	-0,6	0,6	3,6	-1,4	0,7
Innbyggere 67-79 år	0,0	0,0	3,7	-0,6	0,3	3,5	2,0	0,0	6,7	6,3	5,2	3,5	3,8	39,9
Innbyggere 80-89 år	0,0	5,2	-4,9	4,4	6,4	4,0	8,3	0,0	-3,6	4,9	-7,6	-1,9	-9,7	3,7
Innbyggere over 90 år	11,8	21,1	8,7	-20,0	35,0	7,4	6,9	0,0	3,2	0,0	12,5	11,1	7,5	152,9
Innbyggere i alt	0,4	0,5	-1,9	3,2	1,9	-0,3	-0,8	-0,2	-1,7	1,5	1,3	2,3	-1,4	4,6

BARDU KOMMUNE - DEMOGRAFISK PROGNOSE MMMM

PROGNOSE MMMM

Tall pr. 01.01	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Innbyggere 0-1 år	91	93	95	97	99	99	99	99	99	99	98	98	96	96
Innbyggere 2-5 år	173	177	164	167	169	174	176	180	179	181	181	181	182	180
Innbyggere 6-15 år	491	479	462	447	448	439	430	419	415	414	408	415	412	419
Innbyggere 16-22 år	364	359	365	363	345	349	351	353	351	341	344	336	341	331
Innbyggere 23-66 år	2 244	2 253	2 262	2 267	2 264	2 248	2 242	2 239	2 234	2 241	2 246	2 244	2 240	2 256
Innbyggere 67-79 år	461	486	493	507	527	544	540	546	561	559	545	538	539	529
Innbyggere 80-89 år	148	148	151	155	152	153	174	180	183	199	219	227	241	246
Innbyggere over 90 år	38	40	39	39	45	39	39	39	36	37	33	37	38	41
Innbyggere i alt	4 010	4 035	4 031	4 042	4 049	4 045	4 051	4 055	4 058	4 071	4 074	4 076	4 089	4 098
Endringer	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2016-29
Innbyggere 0-1 år	2	2	2	2	0	0	0	0	0	-1	0	-2	0	5
Innbyggere 2-5 år	4	-13	3	2	5	2	4	-1	2	0	0	1	-2	7
Innbyggere 6-15 år	-12	-17	-15	1	-9	-9	-11	-4	-1	-6	7	-3	7	-72
Innbyggere 16-22 år	-5	6	-2	-18	4	2	2	-2	-10	3	-8	5	-10	-33
Innbyggere 23-66 år	9	9	5	-3	-16	-6	-3	-5	7	5	-2	-4	16	12
Innbyggere 67-79 år	25	7	14	20	17	-4	6	15	-2	-14	-7	1	-10	68
Innbyggere 80-89 år	0	3	4	-3	1	21	6	3	16	20	8	14	5	98
Innbyggere over 90 år	2	-1	0	6	-6	0	0	-3	1	-4	4	1	3	3
Innbyggere i alt	25	-4	11	7	-4	6	4	3	13	3	2	13	9	88
Prosentvise endringer	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2016-29
Innbyggere 0-1 år	2,2	2,2	2,1	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,0	0,0	-2,0	0,0	5,5
Innbyggere 2-5 år	2,3	-7,3	1,8	1,2	3,0	1,1	2,3	-0,6	1,1	0,0	0,0	0,6	-1,1	4,0
Innbyggere 6-15 år	-2,4	-3,5	-3,2	0,2	-2,0	-2,1	-2,6	-1,0	-0,2	-1,4	1,7	-0,7	1,7	-14,7
Innbyggere 16-22 år	-1,4	1,7	-0,5	-5,0	1,2	0,6	0,6	-0,6	-2,8	0,9	-2,3	1,5	-2,9	-9,1
Innbyggere 23-66 år	0,4	0,4	0,2	-0,1	-0,7	-0,3	-0,1	-0,2	0,3	0,2	-0,1	-0,2	0,7	0,5
Innbyggere 67-79 år	5,4	1,4	2,8	3,9	3,2	-0,7	1,1	2,7	-0,4	-2,5	-1,3	0,2	-1,9	14,8
Innbyggere 80-89 år	0,0	2,0	2,6	-1,9	0,7	13,7	3,4	1,7	8,7	10,1	3,7	6,2	2,1	66,2
Innbyggere over 90 år	5,3	-2,5	0,0	15,4	-13,3	0,0	0,0	-7,7	2,8	-10,8	12,1	2,7	7,9	7,9
Innbyggere i alt	0,6	-0,1	0,3	0,2	-0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	0,0	0,3	0,2	2,2

4.2 Grunnlagsdata – kommuneøkonomi

BARDU KOMMUNE - ØKONOMISKE UTVIKLINGSTREKK															
Netto driftsresultat															
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	-7 266	805	6 362	21 812	9 573	24 248	21 858	1 862	3 968	-12 039	6 052	16 055	3 680	2 774	2 353
Bardu i %	-4,0	0,4	3,2	9,5	3,9	8,9	7,5	0,6	1,2	-3,5	1,7	4,4	1,0	0,7	0,6
Troms i %	1,2	-0,8	-0,2	1,8	1,6	2,9	-0,1	-0,7	1,4	2,6	1,3	2,4	1,7	0,1	1,3
Driftsinntekter- og driftsutgifter (1000 kr.)															
	Eksklusiv avskrivninger														
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsinntekter	179 532	191 313	200 365	228 848	242 489	271 910	290 782	317 899	343 858	340 676	357 608	363 234	368 351	389 624	401 535
Driftsutgifter	169 835	176 711	182 513	194 727	219 779	232 219	248 543	293 855	314 545	334 690	333 365	324 762	344 759	366 589	380 021
Driftsinntekter- og driftsutgifter som %-vise endringer															
	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2001-15
Driftsinntekter	6,6	4,7	14,2	6,0	12,1	6,9	9,3	8,2	-0,9	5,0	1,6	1,4	5,8	3,1	123,7
Driftsutgifter	4,0	3,3	6,7	12,9	5,7	7,0	18,2	7,0	6,4	-0,4	-2,6	6,2	6,3	3,7	123,8
Gjeldsbelastning - brutto renter og avdrag i % av driftsinntekter															
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	18 760	15 358	12 475	13 471	14 641	16 583	24 058	29 079	22 438	19 857	22 841	25 950	24 339	25 946	23 259
Bardu i %	10,4	8,0	6,2	5,9	6,0	6,1	8,3	9,1	6,5	5,8	6,4	7,1	6,6	6,7	5,8
Troms i %	7,5	7,8	7,9	6,9	7,4	7,3	8,6	7,9	6,8	7,1	7,9	7,7	7,4	7,1	6,9
Brutto investeringsutgifter i % av driftsinntekter															
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	20 019	11 805	15 356	53 727	58 476	71 013	40 841	66 067	45 750	23 262	34 080	23 503	10 154	15 124	57 430
Bardu i %	11,2	6,2	7,7	23,5	24,1	26,1	14,0	20,8	13,3	6,8	9,5	6,5	2,8	3,9	14,3
Troms i %	12,3	13,4	14,7	18,5	15,9	12,8	12,6	12,3	13,2	13,2	10,0	7,6	10,7	12,6	12,9

BARDU KOMMUNE - ØKONOMISKE UTVIKLINGSTREKK

Lånegjeld i % av driftsinntekter															
	Eksklusiv pensjonsforpliktelser fra 2002														
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	118 617	131 082	144 661	168 642	183 163	261 761	215 544	262 854	287 541	309 019	335 283	332 133	325 968	336 084	380 866
Bardu i %	66,1	68,5	72,2	73,7	75,5	96,3	74,1	82,7	83,6	90,7	93,8	91,4	88,5	86,3	94,9
Troms i %	72,2	79,9	88,7	93,7	94,7	94,9	98,2	97,5	96,8	86,9	84,2	82,5	98,5	101,8	100,6
Likviditet - arbeidskapital i % av driftsinntekter															
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bardu i 1000 kr.	-9 820	-11 621	-15 535	-14 890	-3 007	9 171	1 469	-2 835	-3 641	-4 949	-203	-2 816	-5 698	-12 066	-7 542
Bardu i %	-5,5	-6,1	-7,8	-6,5	-1,2	3,4	0,5	-0,9	-1,1	-1,5	-0,1	-0,8	-1,5	-3,1	-1,9
Troms i %	0,7	1,5	0,6	2,7	6,6	3,5	2,9	2,4	1,9	-4,2	-3,4	-4,3	-5,4	-6,4	-4,9
Fondsutvikling i % av driftsinntekter															
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Disposisjonsfond	293	293	293	8 727	15 327	23 897	51 892	36 353	27 679	15 149	6 276	16 387	18 323	19 689	18 448
Bundne driftsfond	7 717	9 716	13 394	16 871	15 185	15 457	19 160	20 265	21 657	20 551	23 211	31 157	35 693	36 860	37 327
Ubundne inv.fond	609	648	1 301	1 059	3 651	2 942	2 046	3 524	7 575	6 005	5 581	6 369	10 252	9 562	9 181
Bundne inv.fond	1 221	1 505	1 752	1 885	1 620	1 750	1 704	3 662	4 198	5 044	5 283	4 951	12 563	12 769	9 722
Sum fond	9 840	12 162	16 740	28 542	35 783	44 046	74 802	63 804	61 109	46 749	40 351	58 864	76 831	78 880	74 678
Bardu - sum fond i %	5,5	6,4	8,4	12,5	14,8	16,2	25,7	20,1	17,8	13,7	11,3	16,2	20,9	20,2	18,6
Troms - sum fond i %	8,0	6,1	6,4	5,7	5,8	5,8	6,5	7,1	7,3	5,0	4,9	5,6	6,4	5,9	5,4
Bardu - Disp.fond i %	0,2	0,2	0,1	3,8	6,3	8,8	17,8	11,4	8,0	4,4	1,8	4,5	5,0	5,1	4,6
Troms - disp.fond i %	1,4	1,2	1,2	0,9	1,1	1,2	1,3	1,9	1,8	0,9	0,8	1,1	1,4	1,0	0,8
Gjeld og fond															
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lånegjeld	118 617	131 082	144 661	168 642	183 163	261 761	215 544	262 854	287 541	309 019	335 283	332 133	325 968	336 084	380 866
Sum fond	9 840	12 162	16 740	28 542	35 783	44 046	74 802	63 804	61 109	46 749	40 351	58 864	76 831	78 880	74 678

BARDU KOMMUNE - ØKONOMISKE UTVIKLINGSTREKK

Frie inntekter (1000 kr.)															
Nominelt	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skatt på inntekt og formue	50 623	54 114	58 894	65 624	64 095	68 940	71 357	71 938	85 032	81 902	79 059	80 045	83 511	84 362	92 208
Eiendomsskatt	9 781	10 242	10 421	10 145	14 567	16 919	20 714	21 813	20 591	20 361	19 673	20 554	24 601	27 366	27 174
Andre direkte og indirekte skatter	14 954	17 236	15 280	15 049	17 213	15 332	15 623	14 848	15 122	14 803	14 849	14 466	14 464	14 464	15 422
Rammetilskudd	35 439	35 899	33 929	31 935	40 199	48 264	41 653	52 890	57 067	65 945	102 752	112 781	116 072	120 589	120 087
Sum frie disponible inntekter	110 797	117 491	118 524	122 753	136 074	149 455	149 347	161 489	177 812	183 011	216 333	227 846	238 648	246 781	254 891
Frie inntekter - %-vise endringer															
Nominelt	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2001-15
Skatt på inntekt og formue	6,9	8,8	11,4	-2,3	7,6	3,5	0,8	18,2	-3,7	-3,5	1,2	4,3	1,0	9,3	82,1
Eiendomsskatt	4,7	1,7	0,0	43,6	16,1	22,4	5,3	-5,6	-1,1	-3,4	4,5	19,7	11,2	-0,7	177,8
Andre direkte og indirekte skatter	15,3	-11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,1	0,3	-2,6	0,0	0,0	6,6	3,1
Rammetilskudd	1,3	-5,5	-5,9	25,9	20,1	-13,7	27,0	7,9	15,6	55,8	9,8	2,9	3,9	-0,4	238,9
Sum frie disponible inntekter	6,0	0,9	3,6	10,9	9,8	-0,1	8,1	10,1	2,9	18,2	5,3	4,7	3,4	3,3	130,1
KPI - Totalindeks fra SSB	108,7	110,1	112,8	113,3	115,1	117,7	118,6	123,1	125,7	128,8	130,4	131,4	134,2	136,9	139,8
Reell utvikling 2015 - tall															
2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Skatt på inntekt og formue	65 107	68 712	72 991	80 973	77 850	81 885	84 112	81 697	94 570	88 897	84 758	85 162	86 996	86 149	92 208
Eiendomsskatt	12 579	13 005	12 915	12 518	17 693	20 096	24 417	24 772	22 901	22 100	21 091	21 868	25 628	27 946	27 174
Andre skatter/kons.avg etc.	19 232	21 885	18 937	18 569	20 907	18 211	18 416	16 862	16 818	16 067	15 919	15 391	15 068	14 770	15 422
Rammetilskudd	45 578	45 583	42 050	39 404	48 826	57 326	49 099	60 065	63 468	71 577	110 159	119 991	120 916	123 143	120 087
Sum frie inntekter-deflatert	142 497	149 185	146 894	151 464	165 275	177 517	176 043	183 397	197 757	198 641	231 928	242 411	248 606	252 009	254 891
Troms - nominelt															
2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Skatt på inntekt og formue	1 939 384	2 076 331	2 232 910	2 374 370	2 432 714	2 655 659	2 673 195	2 667 493	2 952 466	3 164 889	2 973 037	3 251 726	3 424 564	3 472 778	3 779 055
Sum frie inntekter	4 331 007	4 637 256	4 826 252	4 967 779	5 172 296	5 741 112	5 826 789	5 914 191	6 197 671	6 416 258	7 677 424	8 271 035	8 590 868	8 871 583	9 154 590
Sum frie inntekter-deflatert	5 570 145	5 888 178	5 981 472	6 129 704	6 282 250	6 819 095	6 868 340	6 716 522	6 892 875	6 964 230	8 230 858	8 799 777	8 949 354	9 059 513	9 154 590
Skatt landet	68 970 588	72 011 967	76 444 650	81 464 462	85 065 732	95 129 699	96 696 775	102 416 996	108 475 138	115 694 824	111 957 333	119 565 164	126 420 781	128 883 066	136 597 674

BARDU KOMMUNE - ØKONOMISKE UTVIKLINGSTREKK

Reell utvikling 2015 - tall	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skatt Bardu	65 107	68 712	72 991	80 973	77 850	81 885	84 112	81 697	94 570	88 897	84 758	85 162	86 996	86 149	92 208
Skatt Troms	2 494 258	2 636 431	2 767 383	2 929 717	2 954 765	3 154 300	3 151 034	3 029 371	3 283 650	3 435 182	3 187 351	3 459 599	3 567 467	3 546 343	3 779 055
Skatt Landet	88 703 663	91 437 538	94 742 572	100 518 374	103 320 498	112 991 775	113 981 527	116 311 097	120 642 994	125 575 593	120 027 877	127 208 599	131 696 164	131 613 241	136 597 674
Skatt på inntekt og formue - %-vise endringer															
Nominell utvikling	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2001-15
Bardu	6,9	8,8	11,4	-2,3	7,6	3,5	0,8	18,2	-3,7	-3,5	1,2	4,3	1,0	9,3	82,1
Troms	7,1	7,5	6,3	2,5	9,2	0,7	-0,2	10,7	7,2	-6,1	9,4	5,3	1,4	8,8	94,9
Landet	4,4	6,2	6,6	4,4	11,8	1,6	5,9	5,9	6,7	-3,2	6,8	5,7	1,9	6,0	98,1
Reell utvikling 2015 - tall	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2001-15
Bardu	5,5	6,2	10,9	-3,9	5,2	2,7	-2,9	15,8	-6,0	-4,7	0,5	2,2		7,0	41,6
Troms	5,7	5,0	5,9	0,9	6,8	-0,1	-3,9	8,4	4,6	-7,2	8,5	3,1	-0,6	6,6	51,5
Landet	3,1	3,6	6,1	2,8	9,4	0,9	2,0	3,7	4,1	-4,4	6,0	3,5	-0,1	3,8	54,0
Frie inntekter - %-vise endringer															
Reell utvikling 2015 - tall	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2001-15
Reell vekst Bardu	4,7	-1,5	3,1	9,1	7,4	-0,8	4,2	7,8	0,4	16,8	4,5	2,6	1,4	1,1	78,9
Reell vekst Troms	5,7	1,6	2,5	2,5	8,5	0,7	-2,2	2,6	1,0	18,2	6,9	1,7	1,2	1,0	64,4

BARDU KOMMUNE - ØKONOMISKE UTVIKLINGSTREKK

KOSTRA-gruppe 3 -Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter

Inntektsutvikling - 1000 kr.

	Sum skatter	Rammetilskudd	Brukerbetalinger	Salgs- og leieinntekter	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter
2005	95 875	40 199	11 180	22 856	72 379	242 489
2006	101 191	48 264	10 190	22 118	90 147	271 910
2007	107 694	41 653	11 732	23 807	105 896	290 782
2008	108 599	52 890	13 115	25 040	118 255	317 899
2009	120 745	57 067	13 883	25 810	126 353	343 858
2010	117 066	65 945	14 682	45 936	97 047	340 676
2011	113 581	102 752	15 124	59 650	66 501	357 608
2012	115 065	112 781	14 715	52 347	68 326	363 234
2013	122 576	116 072	14 523	46 300	68 880	368 351
2014	126 192	120 589	15 083	51 687	76 073	389 624
2015	134 804	120 087	14 497	52 159	79 988	401 535

Inntektsutvikling pr. innbygger

	Sum skatter	Rammetilskudd	Brukerbetalinger	Salgs- og leieinntekter	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter
2005	25 237	10 581	2 943	6 016	19 052	63 830
2006	25 814	12 312	2 599	5 642	22 997	69 365
2007	26 964	10 429	2 937	5 961	26 514	72 805
2008	27 279	13 286	3 294	6 290	29 705	79 854
2009	30 576	14 451	3 516	6 536	31 996	87 075
2010	29 697	16 729	3 725	11 653	24 619	86 422
2011	29 311	26 517	3 903	15 394	17 162	92 286
2012	29 256	28 676	3 741	13 310	17 372	92 355
2013	30 759	29 127	3 644	11 619	17 285	92 434
2014	30 945	29 571	3 699	12 675	18 654	95 543
2015	33 542	29 880	3 607	12 978	19 902	99 909

Inntektsutvikling - %-vis fordeling

	Sum skatter	Rammetilskudd	Brukerbetalinger	Salgs- og leieinntekter	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter
2005	39,5	16,6	4,6	9,4	29,8	100,0
2006	37,2	17,7	3,7	8,1	33,2	100,0
2007	37,0	14,3	4,0	8,2	36,4	100,0
2008	34,2	16,6	4,1	7,9	37,2	100,0
2009	35,1	16,6	4,0	7,5	36,7	100,0
2010	34,4	19,4	4,3	13,5	28,5	100,0
2011	31,8	28,7	4,2	16,7	18,6	100,0
2012	31,7	31,0	4,1	14,4	18,8	100,0
2013	33,3	31,5	3,9	12,6	18,7	100,0
2014	32,4	31,0	3,9	13,3	19,5	100,0
2015	33,6	29,9	3,6	13,0	19,9	100,0

Definisjon:

Andre statlige overføringer
+ Overføringer med krav til motytelse
+ Andre overføringer
= Andre driftsinntekter

BARDU KOMMUNE - ØKONOMISKE UTVIKLINGSTREKK

KOSTRA-gruppe 3 -Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter

Utgiftsutvikling - 1000 kr.

	Lønnsutgifter	Sosiale utgifter	Kjøp varer/tjen. i prod.	Kjøp varer/tjen. erst.	Overføringer	Sum driftsutgifter
2005	118 983	28 646	45 631	6 628	19 891	219 779
2006	128 193	33 911	45 915	7 210	16 990	232 219
2007	148 871	25 672	48 618	7 211	18 171	248 543
2008	172 527	33 820	54 666	8 550	24 292	293 855
2009	189 584	32 863	60 951	13 086	18 061	314 545
2010	195 184	35 172	66 060	15 581	22 693	334 690
2011	199 314	32 769	59 070	19 991	22 221	333 365
2012	197 370	36 617	50 727	22 047	18 001	324 762
2013	203 347	38 007	54 737	27 028	21 640	344 759
2014	208 373	40 242	58 945	34 188	24 841	366 589
2015	218 584	40 193	61 342	35 810	24 092	380 021

Utgiftsutvikling pr. innbygger

	Lønnsutgifter	Sosiale utgifter	Kjøp varer/tjen. i prod.	Kjøp varer/tjen. erst.	Overføringer	Sum driftsutgifter
2005	31 320	7 540	12 011	1 745	5 236	57 852
2006	32 702	8 651	11 713	1 839	4 334	59 240
2007	37 274	6 428	12 173	1 805	4 550	62 229
2008	43 338	8 495	13 732	2 148	6 102	73 814
2009	48 008	8 322	15 435	3 314	4 574	79 652
2010	49 514	8 922	16 758	3 953	5 757	84 904
2011	51 436	8 457	15 244	5 159	5 734	86 030
2012	50 183	9 310	12 898	5 606	4 577	82 574
2013	51 028	9 538	13 736	6 782	5 430	86 514
2014	51 097	9 868	14 454	8 384	6 091	89 894
2015	54 388	10 001	15 263	8 910	5 995	94 556

Utgiftsutvikling - %-vis fordeling

	Lønnsutgifter	Sosiale utgifter	Kjøp varer/tjen. i prod.	Kjøp varer/tjen. erst.	Overføringer	Sum driftsutgifter
2005	54,1	13,0	20,8	3,0	9,1	100,0
2006	55,2	14,6	19,8	3,1	7,3	100,0
2007	59,9	10,3	19,6	2,9	7,3	100,0
2008	58,7	11,5	18,6	2,9	8,3	100,0
2009	60,3	10,4	19,4	4,2	5,7	100,0
2010	58,3	10,5	19,7	4,7	6,8	100,0
2011	59,8	9,8	17,7	6,0	6,7	100,0
2012	60,8	11,3	15,6	6,8	5,5	100,0
2013	59,0	11,0	15,9	7,8	6,3	100,0
2014	56,8	11,0	16,1	9,3	6,8	100,0
2015	57,5	10,6	16,1	9,4	6,3	100,0

Definisjoner:

Lønnsutgifter er alle faste og variable lønnsutgifter og godtgjøringer etter artene 010-080 og 160-165

Overføringer er inklusiv utlån drift

Utgiftene er eksklusiv avskrivninger og korrigert for fordelte utgifter

BARDU KOMMUNE KOSTRASAMMENLIGNING 2015

KOSTRA-gruppe 3 -Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter

Inntekter - 1000 kr.

	Sum skatter	Rammetilskudd	Brukerbetalinger	Salgs- og leieinntekter	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter
Bardu	134 804	120 087	14 497	52 159	79 988	401 535
Sauda	184 895	126 245	12 950	71 666	79 160	474 916
Vikna	106 186	148 310	13 816	30 972	80 665	379 949
Hemnes	184 511	148 429	25 775	53 998	56 130	468 843
Skjervøy	61 283	129 901	9 204	29 815	49 157	279 360
Nordreisa	108 737	178 109	18 414	30 581	122 148	457 989
Nordkapp	79 028	130 209	18 233	36 555	42 215	306 240
Sørreisa *	73 496	118 741	10 845	24 713	60 815	288 610

Inntekter pr. innbygger

	Sum skatter	Rammetilskudd	Brukerbetalinger	Salgs- og leieinntekter	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter
Bardu	33 542	29 880	3 607	12 978	19 902	99 909
Sauda	39 256	26 804	2 749	15 216	16 807	100 831
Vikna	24 205	33 807	3 149	7 060	18 387	86 608
Hemnes	41 130	33 087	5 746	12 037	12 512	104 512
Skjervøy	20 987	44 487	3 152	10 211	16 835	95 671
Nordreisa	22 214	36 386	3 762	6 247	24 954	93 563
Nordkapp	24 123	39 746	5 566	11 158	12 886	93 480
Sørreisa *	21 291	34 398	3 142	7 159	17 617	83 607

Inntekter - %-vis fordeling

	Sum skatter	Rammetilskudd	Brukerbetalinger	Salgs- og leieinntekter	Andre driftsinntekter	Sum driftsinntekter
Bardu	33,6	29,9	3,6	13,0	19,9	100,0
Sauda	38,9	26,6	2,7	15,1	16,7	100,0
Vikna	27,9	39,0	3,6	8,2	21,2	100,0
Hemnes	39,4	31,7	5,5	11,5	12,0	100,0
Skjervøy	21,9	46,5	3,3	10,7	17,6	100,0
Nordreisa	23,7	38,9	4,0	6,7	26,7	100,0
Nordkapp	25,8	42,5	6,0	11,9	13,8	100,0
Sørreisa *	25,5	41,1	3,8	8,6	21,1	100,0

BARDU KOMMUNE KOSTRASAMMENLIGNING 2015

KOSTRA-gruppe 3 -Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter

Utgifter - 1000 kr.

	Lønnsutgifter	Sosiale utgifter	Kjøp varer/tjen. i prod.	Kjøp varer/tjen. erst.	Overføringer	Sum driftsutgifter
Bardu	218 584	40 193	61 342	35 810	24 092	380 021
Sauda	254 881	64 815	67 508	31 661	28 564	447 428
Vikna	196 684	35 928	40 272	67 891	20 202	360 976
Hemnes	257 385	46 082	69 005	17 993	39 770	430 234
Skjervøy	160 962	19 119	37 881	21 692	16 194	255 848
Nordreisa	255 626	34 786	59 589	44 438	31 011	425 450
Nordkapp	156 958	22 858	60 034	6 370	18 702	264 921
Sørreisa *	156 285	28 780	42 280	27 257	13 288	267 890

Utgifter pr. innbygger

	Lønnsutgifter	Sosiale utgifter	Kjøp varer/tjen. i prod.	Kjøp varer/tjen. erst.	Overføringer	Sum driftsutgifter
Bardu	54 388	10 001	15 263	8 910	5 995	94 556
Sauda	54 115	13 761	14 333	6 722	6 065	94 995
Vikna	44 833	8 190	9 180	15 475	4 605	82 283
Hemnes	57 375	10 272	15 382	4 011	8 865	95 906
Skjervøy	55 124	6 548	12 973	7 429	5 546	87 619
Nordreisa	52 222	7 106	12 173	9 078	6 335	86 915
Nordkapp	47 911	6 977	18 325	1 944	5 709	80 867
Sørreisa *	45 274	8 337	12 248	7 896	3 849	77 604

Utgifter- %-vis fordeling

	Lønnsutgifter	Sosiale utgifter	Kjøp varer/tjen. i prod.	Kjøp varer/tjen. erst.	Overføringer	Sum driftsutgifter
Bardu	57,5	10,6	16,1	9,4	6,3	100,0
Sauda	57,0	14,5	15,1	7,1	6,4	100,0
Vikna	54,5	10,0	11,2	18,8	5,6	100,0
Hemnes	59,8	10,7	16,0	4,2	9,2	100,0
Skjervøy	62,9	7,5	14,8	8,5	6,3	100,0
Nordreisa	60,1	8,2	14,0	10,4	7,3	100,0
Nordkapp	59,2	8,6	22,7	2,4	7,1	100,0
Sørreisa *	58,3	10,7	15,8	10,2	5,0	100,0

BARDU KOMMUNE - UTGIFTER TJENESTER OVER TID

KOSTRA-gruppe 3 -Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter

Rangert etter tjenesteområder

Brutto driftsutgifter (1000 kr.)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Helse- og omsorg	53 567	57 143	59 269	68 450	77 316	85 410	89 375	98 424	110 700	117 841	134 976	133 032
Grunnskole	47 453	51 615	55 102	62 071	62 307	69 237	68 684	67 869	66 562	69 067	74 174	76 040
Barnehager	20 830	25 092	26 181	30 343	38 106	40 741	41 634	45 994	45 628	43 789	45 469	41 217
Administrasjon og styring	19 964	19 749	22 875	26 494	34 875	32 970	37 177	32 865	30 318	25 471	26 784	29 952
Kultur	9 942	10 518	11 410	12 269	12 605	13 853	14 467	17 028	15 424	14 356	17 059	15 164
Samferdsel	4 693	5 700	6 341	5 757	6 723	7 439	8 619	8 963	9 710	9 980	11 603	11 326
Næringsformål	5 366	10 514	7 286	5 942	12 182	6 878	13 772	10 786	6 510	7 312	8 152	10 305
Barnevern	4 461	4 739	5 425	5 388	7 366	10 672	7 555	6 603	6 576	7 530	10 938	9 071
Fysisk planlegg., natur mm.	2 655	2 854	2 693	3 379	4 407	5 271	6 246	5 845	4 947	5 479	6 186	9 014
Sosialtjeneste	3 046	4 357	5 203	5 145	5 009	7 263	8 733	6 539	5 521	6 952	7 999	8 750
Brann og ulykke	3 975	4 477	4 653	4 874	5 430	6 510	6 414	6 423	6 749	7 156	7 797	7 453
Bolig	3 007	3 383	3 710	3 895	3 352	4 293	4 424	4 357	4 507	4 916	5 189	6 729
Styring og kontrollvirksomhet	2 476	2 369	2 470	2 602	3 130	3 087	3 044	3 199	3 144	2 948	2 562	3 386
Kirke	2 389	2 438	2 550	2 748	2 856	3 280	3 292	3 007	2 736	2 529	3 038	2 613
Sum utvalgte tjenester	183 824	204 948	215 168	239 357	275 664	296 904	313 436	317 902	319 032	325 326	361 926	364 052
Folketall 31.12	3 874	3 799	3 920	3 994	3 981	3 949	3 942	3 875	3 933	3 985	4 078	4 019

BARDU KOMMUNE - UTGIFTER TJENESTER OVER TID

KOSTRA-gruppe 3 -Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter

Rangert etter tjenesteområder

Pr. innbygger	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Helse- og omsorg	13 827	15 042	15 120	17 138	19 421	21 628	22 673	25 400	28 146	29 571	33 099	33 101
Grunnskole	12 249	13 586	14 057	15 541	15 651	17 533	17 424	17 515	16 924	17 332	18 189	18 920
Barnehager	5 377	6 605	6 679	7 597	9 572	10 317	10 562	11 869	11 601	10 988	11 150	10 256
Administrasjon og styring	5 153	5 198	5 835	6 633	8 760	8 349	9 431	8 481	7 709	6 392	6 568	7 453
Kultur	2 566	2 769	2 911	3 072	3 166	3 508	3 670	4 394	3 922	3 603	4 183	3 773
Samferdsel	1 211	1 500	1 618	1 441	1 689	1 884	2 186	2 313	2 469	2 504	2 845	2 818
Næringsformål	1 385	2 768	1 859	1 488	3 060	1 742	3 494	2 783	1 655	1 835	1 999	2 564
Barnevern	1 152	1 247	1 384	1 349	1 850	2 702	1 917	1 704	1 672	1 890	2 682	2 257
Fysisk planlegg., natur mm.	685	751	687	846	1 107	1 335	1 584	1 508	1 258	1 375	1 517	2 243
Sosialtjeneste	786	1 147	1 327	1 288	1 258	1 839	2 215	1 687	1 404	1 745	1 962	2 177
Brann og ulykke	1 026	1 178	1 187	1 220	1 364	1 649	1 627	1 658	1 716	1 796	1 912	1 854
Bolig	776	890	946	975	842	1 087	1 122	1 124	1 146	1 234	1 272	1 674
Styring og kontrollvirksomhet	639	624	630	651	786	782	772	826	799	740	628	842
Kirke	617	642	651	688	717	831	835	776	696	635	745	650
Sum utvalgte tjenester	47 451	53 948	54 890	59 929	69 245	75 185	79 512	82 039	81 117	81 638	88 751	90 583

BARDU KOMMUNE - UTGIFTER TJENESTER. SAMMENLIGNING 2015

KOSTRA-gruppe 3 -Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter

Rangert etter tjenesteområder

Brutto driftsutgifter 2015	Bardu	Sauda	Vikna	Hemnes	Skjervøy	Nordreisa	Nordkapp	Sørreisa *				
Helse- og omsorg	133 032	166 220	117 960	156 389	93 239	143 885	87 282	95 845				
Grunnskole	76 040	71 721	68 917	79 892	46 151	73 894	50 316	53 065				
Barnehager	41 217	40 074	46 030	36 273	21 334	38 470	22 196	30 738				
Administrasjon og styring	29 952	32 075	33 376	36 549	25 762	29 564	23 435	21 815				
Kultur	15 164	17 481	9 703	9 865	7 751	15 670	10 882	6 574				
Samferdsel	11 326	6 964	8 390	12 507	13 976	9 871	5 075	6 404				
Næringsformål	10 305	24 060	4 004	6 564	1 529	11 593	6 534	2 438				
Barnevern	9 071	12 523	18 794	15 618	10 088	13 151	6 885	9 315				
Fysisk planlegg., natur mm.	9 014	5 225	3 878	3 992	2 245	4 303	2 949	3 034				
Sosialtjeneste	8 750	20 204	13 811	14 657	6 412	13 815	10 833	12 223				
Brann og ulykke	7 453	6 010	4 447	5 217	4 033	6 627	4 090	3 041				
Bolig	6 729	9 847	3 346	6 796	6 053	1 379	2 972	2 587				
Styring og kontrollvirksomhet	3 386	3 635	3 484	4 549	2 689	2 938	2 948	2 445				
Kirke	2 613	3 390	2 513	3 630	2 500	3 871	2 878	2 122				
Sum utvalgte tjenester	364 052	419 429	338 653	392 498	243 762	369 031	239 275	251 646	0	0	0	0

BARDU KOMMUNE - UTGIFTER TJENESTER. SAMMENLIGNING 2015

KOSTRA-gruppe 3 -Små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter

Rangert etter tjenesteområder

Brutto driftsutg. pr. innbygger	Bardu	Sauda	Vikna	Hemnes	Skjervøy	Nordreisa	Nordkapp	Sørreisa *				
Helse- og omsorg	33 101	35 291	26 889	34 862	31 931	29 394	26 643	27 765				
Grunnskole	18 920	15 227	15 709	17 809	15 805	15 096	15 359	15 372				
Barnehager	10 256	8 508	10 492	8 086	7 306	7 859	6 775	8 904				
Administrasjon og styring	7 453	6 810	7 608	8 147	8 823	6 040	7 154	6 320				
Kultur	3 773	3 711	2 212	2 199	2 654	3 201	3 322	1 904				
Samferdsel	2 818	1 479	1 912	2 788	4 786	2 017	1 549	1 855				
Næringsformål	2 564	5 108	913	1 463	524	2 368	1 995	706				
Barnevern	2 257	2 659	4 284	3 481	3 455	2 687	2 102	2 698				
Fysisk planlegg., natur mm.	2 243	1 109	884	890	769	879	900	879				
Sosialtjeneste	2 177	4 290	3 148	3 267	2 196	2 822	3 307	3 541				
Brann og ulykke	1 854	1 276	1 014	1 163	1 381	1 354	1 248	881				
Bolig	1 674	2 091	763	1 515	2 073	282	907	749				
Styring og kontrollvirksomhet	842	772	794	1 014	921	600	900	708				
Kirke	650	720	573	809	856	791	879	615				
Sum utvalgte tjenester	90 583	89 051	77 195	87 494	83 480	75 389	73 039	72 899	0	0	0	0